

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Richardt Rolsted

Rolsted Slægten

En fortælling om livet blandt adel, bønder og andet godtfolk

Rolsted Slægten

En fortælling om livet

blandt adel, bønder og andet godtfolk.

Rolsted Slægten

En fortælling om livet
blandt adel, bønder og andet godtfolk.

af
Richardt Rolsted

Copyright © 2015 Richardt Rolsted.

Forlag: Books on Demand GmbH, København, Danmark

Tryk: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Tyskland

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af denne bog, er ikke tilladt ifølge lov om ophavsret.

Hjemmeside: www.r.rolsted.name

Mail: kontakt@r.rolsted.name

ISBN: 9788771701548

Slægtens Stamfar, Niels Rolsted

Indholdsfortegnelse

Forord.	11
Introduktion.	13
Indledning.	14
Hovedpersonerne.	17
Stamfader Niels Rolsted.	17
Carl Frederik Hermann Rolsted.	17
Charlotte Christine Amalie Rolsted.	18
Hans Christian Rolsted.	18
Eggert Christopher Rolsted.	18
Rasmus Rolsted.	19
Henrik Wilhelm Rolsted.	19
Slægtens tidligste aner - År 1510	21
Forfædre til Mette Sophie Grønbech	22
Karen Rasmussen (Rolsted)	24
Niels Rasmussen. (Rolsted)	25
Stamfader Niels Rolsted. (1760-1847)	29
Slægten Løvenskiold. (1620-1864)	35
3. Lensmand Carl Frederik Hermann Rolsted.	41
Byfoged Niels Ambrosius Marius Rolsted	45
Højesteretsadvokat, Hans Eleonardus Møller.	46
Statsrådssekretær, Bredo Rolsted.	46
4. Charlotte Christine Amalie Rolsted.	49
Ane Sophie Hansen, ...	50
Laura Sofie Pedersen.	52
Hansine Marie Pedersen	52

Ebba Pauline Voss Augustsen.....	53
Vicegeneraldirektør ved DSB Ernst Rolsted.....	55
Senior Research Engineer Henrik Rolsted.....	66
Jenney Sofie Amalie Voss Augustsen.....	66
Pauli Voss Augustsen.....	67
Tove Voss.....	67
Ole Christensen.....	67
Jane Tjellesen.....	70
Historiens gang (1720-1864).....	71
6. Hans Christian Rolsted.....	75
Godsforvalter Niels Frederik Christian Rolsted.....	76
Viceskoledirektør Hans Christian Vilhelm Rolsted.....	79
Dyrlæge Niels Anton Rolsted.....	82
Cand. phil. Astrid Lucia Rolsted.....	83
7. Eggert Christopher Rolsted.....	85
Skoledirektør Poul Eggert Carlsen.....	86
8. Rasmus Rolsted.....	93
2. Niels Gotfred Rolsted.....	94
Hans Christian Rolsted,.....	94
Førstelærer Niels Johannes Rolsted.....	95
Rasmus Rolsted.....	97
Karl Alfred Rolsted.....	97
Christian Villy Rolsted.....	97
Richardt Rolsted.....	99
Martin Rolsted.....	103
Cykelhandler Niels Peter Rolsted.....	104

Urmager og guldsmed Svend Bayer Rolsted.	104
3. Gårdejer Hans Peter Rolsted.	105
Gårdejer Rasmus Rolsted.	106
Tømrermester Peder Kristian Rolsted.	107
Bronzestøber Holger Rolsted.	107
Inger Rolsted Christiansen.	109
9. Skovrider Henrik Wilhelm Rolsted.	113
4. Skovrider Henrik Jørgen Rolsted.	114
Skovrider Ernst Viggo Rolsted.	115
5. Forstander Emil Vilhelm Rolsted.	117
Boghandler Carl Christian Rolsted.	143
Generalmajor Hans Aage Rolsted.	145
Generalmajor Hans Aage Rolsteds, udtalelse efter 5 års krig.	150
Kaptajn Sophus Hjalmar Rolsted.	151
De seneste 100 år i Danmark.	155
Afslutning.	159

Forord.

Med slægtsbogen fra 1960 som grundlag, startede jeg i januar 2005 med at indsamle data til en ny slægtsbog.

Den slægtsbog, "Slægten Rolsted III", der blev udgivet i april 2010, bestod dels af en traditionel skematisk opstilling af slægten med dens forgreninger, dels af nogle få oplysninger om begivenheder i familie, slægt og samtid.

Jeg blev imidlertid fascineret af historierne om de enkelte personer, det gav mig så ideen til at skrive en bog om familiens/slægtens liv, virke og oplevelser.

Jeg besluttede derfor, at hvis jeg kunne skaffe tilstrækkeligt materiale til, at bogen kunne blive interessant for andre end mig selv, så ville jeg skrive den, og det mener jeg i al beskedenhed er tilfældet.

Resultatet er blevet denne bog der giver et indblik i en periode på mere end 500 år, fra 1510 og til i dag. De første 250 år fra 1510 til 1760 - *fødeåret for slægtens stamfar Niels Rolsteds fødsel* - er det sparsomt med oplysninger om enkeltpersoner, derfor er det de historiske oplysninger der fylder mest.

I tiden fra 1760 til 2015 er *alt* af interesse som jeg har kunnet finde, eller har fået tilsendt om hver enkel persone, blevet beskrevet, her er det derfor det øvrige stof der fylder mindst.

Bogen skildrer altså slægtens personhistorie, oplysninger om dens liv og indflydelse på tiden, tidens historie er kun omtalt i det omfang jeg har fundet det relevant.

Hensigten med bogen er ikke blot at skrive om hvad den enkelte har oplevet i tiden, men også så vidt muligt, at give et indtryk af den mangfoldighed af erhverv der i tiden har været i slægten.

Hundested april 2015.

Richardt Rolsted.

Introduktion.

Efter en præsentation af slægtens stampersoner, med angivelse af deres data og tidligste aner, dvs. de oplysninger fra 1510 det har været muligt at skaffe, og som er gengivet i både tekst og i skematisk form, så er det - efter yderligere oplysninger - deres efterslægt der er omtalt.

Først følger dog en lille "*historie*" om Niels og Karen *Rasmussens* forældre, deres vilkår og død som endte med, at Niels og Karen stod ene tilbage. Omtalen af Niels liv er baseret på hans egne livserindringer hvor han, fra han blev gift, brugte navnet Rolsted.

Herefter bliver hver af Niels børn der har ført slægten videre omtalt, og deres børn bliver angivet i en ramme, derpå er det kun navnene på den der er noget at berette om, der bliver opgivet.

Der er dog navne på personer uden at der er noget at fortælle om dem, og uden at de har noget at gøre med selve bogens hensigt, at fortælle om slægtsmedlemmernes liv og levned.

Når de alligevel er taget med er det fordi, at hovedparten af bogens læsere må formodes at være slægtsmedlemmer, og de kan have gavn af at kunne holde styr på, hvor i slægten de personer der er omtalt hører hjemme.

Hvor der ikke er en direkte forbindelse tilbage, er der indsat en boks lige under den pågældendes navn, hvor forbindelsen tilbage fremgår. *De fleste af disse bokse, inkl. nedenstående, kan altså blot springes over.*

Forsidebilledet viser den samling bygninger der i dag ligger i Fledskov i Nyrup ved Ugerløse, hvoraf de fleste er opførte af Nils Rolsted, stedet var Niels og Mettes Sophies hjem igennem 38 år, og fik navnet Skovlyst af Baron Løvenskiold.

Bagsidebilledet viser selve inskriptionen på Niels pokal for 50 års tro tjeneste.

Billedet på side 3 er malet af Ole Christensen i Australien, og er hans forestilling om hvordan slægtens stamfar kan have set ud, måske på hans 80 eller 85 års fødselsdag.

Mine efterlysninger af materiale fra slægt og familie, der kunne gøre indholdet af bogen så interessant og relevant som muligt resulterede heldigvis i, at jeg fik nogle henvendelse der virkelig betød noget og som afgjort har givet bogen fylde.

Der er også en del omtale af slægten Løvenskiold, fordi den på mange og afgørende punkter har betydet meget for slægten Rolsted igennem 87 år, men også fordi den var en væsentlig faktor i datidens højere sociale kredse, bl.a. med dens tilknytning til den herskende klasse, heriblandt det danske kongehus.

Indledning.

Den katolske præst Martin Luther angreb i 1517 voldsomt den katolske kirke for dens griskhed, bl.a. med afladshandel som han mente, kun tjente som indtægtskilde for kirken.

I Danmark brød kongen og rigsrådet allerede i 1526 med Rom, idet man vedtog at bispevalg ikke længere skulle bekræftes af paven. Den lutherske bevægelse kom til Danmark via Holsten og Slesvig og fik hurtigt fodfæste i Viborg, Malmø og på Fyn.

Ved grevens fejde (1534-1536) fik kong Christian III sat skik på sine fjender, fik sat nogle bisper i fængsel, og konfiskeret store dele af kirkens besiddelser til at betale krigsomkostninger med, *Reformationen* var hermed gennemført i Danmark i året 1536, hvorefter de første syv lutherske biskopper blev indviet.

Kong Christian III havde dermed sammen med adelen, befæstet deres magt.

Fra at det før havde været kirken der var magthaverne, var det nu kongen og adelen der udgjorde magten, det gav samtidig kongen en tiltrængt økonomisk saltvandsindsprøjtning som var med til at betale for krigsudgifterne, konsolidere adelens sociale dominans, og var en næsten totalt politisk ydmygelse af gejstligheden, borgere og bønder.

Hvad kommer reformationen Rolsted Slægten ved?

Jo, fra den tid er det lykkedes at finde aner til slægtens stammoder Mette Sophie Grønbech, nemlig Christen Mikkelsen Wibe født ca. 1510. Desuden kom en af disse aner, Elisabeth Blancheris, som var jordemoder, fra Holland til Danmark, for bl.a. at være jordemoder for dronning Charlotte Amalie, som var reformeret. Dermed er det Elisabeth Blancheris der i denne ende af historien, har en forbindelse til det danske kongehus, medens der i den anden ende er et par forbindelser, som har en endnu tættere forbindelse.

De fleste der beskæftiger sig med slægtsforskning og historie, håber at finde noget ganske særligt, at det under tiden lykkes, er f.eks. fundet af H. C. Andersens digt "Tællelyset" et fantastisk eksempel på.

Når det lykkes at finde interessante eller berømte aner i slægten, som det er i dette tilfælde, så bliver det rigtigt spændende. Slægten bliver ganske vidst ikke mere betydningsfuld af den grund, blot en del mere interessant.

Hver enkelt i slægten har, selv om de har levet et anonymt liv, sin egen historie som det kunne være interessant at kende, men når der ikke kan findes noget i de offentlige arkiver og de ikke selv, eller familien, har skrevet noget ned, så er det ikke muligt at fortælle deres historie, og her har familierne desværre ikke været særligt god til at bidrage med viden og oplysninger om netop disse personer.

Noget andet er det med alle de personer der igennem tiden, på den ene eller anden måde har levet et liv i det offentlige lys, eller på den ene eller anden måde har indvirket på historien, om dem vil der altid på forskellig vis være nedskrevet hvad de har bedrevet i deres tid.

Dem som man ikke taler om. I enhver familie/slægt vil der altid være nogen man ikke taler om, enten fordi de på den ene eller anden måde falder uden for normerne, eller direkte har været kriminelle.

Jeg er også stødt på sådanne personer lige fra folk der i pressen er blevet beskyldt for at foretage sig moralsk forkerte ting, over personer der har været i fængsel, begået mord, samt fædre til børn de aldrig har vedkendt sig, og andre lidet flatterende handlinger.

Når de ikke er nævnt i bogen så skyldes det, at avisskriverierne i nogle tilfælde syntes mere at handler om at sælge aviser, end at der egentlig har været noget at komme efter.

I en anden sag i aviserne, har den pågældende person der bar navnet Rolsted som mellem-navn, ikke noget med Rolsted Slægten at gøre.

Det begåede mord er af forholdsvis nyere dato, så det ville berøre nulevende efterkommere, hvorimod et af eksemplerne på folk i fængsel, er så gammelt at det er medtaget i bogen.

Der foreligger også en situation, hvor en person som var offentlig kendt, i følge familien skulle være fader til et barn, uden at den pågældende er blevet stillet til ansvar, da det simpelthen ville være for kompromitterende, ikke blot for vedkommende men også for hele hans familie. Familien ved jo hvad den taler om, men da det ikke er muligt at dokumentere forholdet, er personen i historien ikke navngivet.

Rolsted by har, iflg. Stednavneregistret, været stavet på mange måder igennem tiderne, først med tysk stavemåde. På den tid Niels blev født hed den Rolsted, hvorefter den kom til at hede Rolfsted, og så igen i mange år Rolsted, for til sidst i dag at hede Rolfsted. Navnet kommer af mandsnavnet Roald, -sted. "Roalds byggested". Fra en gang i 1800tallet stammer stavemåden med "f" hvor man mente navnet kom af mandsnavnet Rolf, men den autoriserede stavemåde er altså Rolsted. Da byen har været stavet med "f" var det nærliggende at tro, at de ca. tredive der i dag har Rolfsted med "f" i deres navn, kunne tilhøre Rolsted slægten. En kontakt til alle dem det har været muligt at kontakte, har dog ikke kunnet bekræfte at det skulle være tilfældet, ligesom jeg ikke selv er stødt på nogen der staver deres navn med "f", der havde tilknytning til slægten.

Hovedpersonerne.

Stamfader Niels Rolsted.

Min 4 x oldefar, Niels Rolsted f. Rasmussen, søn af *Rasmus Nielsen*, blev født i april 1760, døbt søndag den 13. april 1760 i Rolsted kirke, konfirmeret søndag den 5. oktober 1777 i Nyborg kirke. Niels døde onsdag den 7. jan. 1847 i Nyrup og blev begravet på Ugerløse kirkegård om fredagen den 15 januar.

Niels blev gift med **Mette Sophie Grønbech** fredag den 4. april 1788 i Kundby kirke, Mette blev født i 1759 i Butterup, og døde torsdag den 24. juli 1834 i Skovlyst. Hun blev begravet onsdag den 30. juli 1834 på Ugerløse kirkegård.

Carl Frederik Hermann Rolsted.

Carl Frederik Hermann Rolsted, *min 4 x grandonkel og Niels Rolsteds 3. barn*, blev født den 29. oktober 1791 på Vognserup. Ved dåben den 11. december i Kundby kirke, blev han båret af godsejerfruen **Komtesse Frederikke Juliane Marie Knut**.

Carl døde den 17. december 1874 i Dagsrud, Norge og blev begravet i Holla.

Han blev gift med, **Constance Laurine Bomhoff** den 30. maj 1822 i Eie Gård, Eidsbygda, Holla, Norge. Hun blev født den 6. januar 1803 i Ulefoss, Holla. Hun var datter af Bertil Engebretsen Bomhoff (1768-1844) og **Amborg Margrethe Gartner** (1785-1807).

Constance døde den 16. januar 1861 og blev begravet den 23. januar 1861 i Holla.

Charlotte Christine Amalie Rolsted.

Charlotte Christine Amalie Rolsted, *min 4 x grandtante og Niels Rolsteds 4. barn*, blev født den 7. januar 1793 i Vognserup, Kundby, Holbæk, og blev døbt 17. februar 1793 i Kundby Kirke, hun døde den 30. maj 1848 i Ugerløse sogn, hun blev begravet den 4. juni 1848 på Ugerløse Kirkegård.

Charlotte blev gift med: Skovfoged **Ludvig Christian Bahn** den 14. sept. 1816 i Sæby, Holbæk. Ludvig var søn af Frederik Christian Carl David Bahn og Ane Sofie Schultz. Ludvig blev født den 4. januar 1789 på Eriksholm Gods, Agerup, blev døbt den 18. januar 1789 i Agerup Kirke. Han døde den 21. april 1844 på Minnilyst, Ugerløse, Holbæk, og blev begravet den 25. april 1844 på Ugerløse Kirkegård.

Hans Christian Rolsted.

Skovrider, **Hans Christian Rolsted**, *Min 4 x grandonkel og Niels Rolsteds 6. barn*, blev født den 10. juni 1796 på Sonnerupgård som hans far Niels, da havde på Tuse Mark, Kundby. Han døde den 24. januar 1873 i Bromme, og blev begravet den 1. februar på Bromme kirkegård.

Hans blev gift med **Cathrine Marie Nielsen** i 1825, hun blev født den 26. april 1797 i Bromme. Hun døde den 5. maj 1877 og blev begravet den 12. maj på Bromme kirkegård.

Eggert Christopher Rolsted.

Eggert Christopher, *min 4 x grandonkel, og Niels Rolsteds 7. barn*, blev født den 10. maj 1798 på Sonnerupgård på Tuse Mark, som Niels havde i tre år, han blev døbt den 28. maj 1798 i Kundby kirke. Han døde den 10. januar 1859, og blev begravet den 15. januar på Ugerløse kirkegård.

Eggert blev gift med **Sidse Marie Jensdatter** den 9. marts 1826 i Ugerløse Kirke. Hun blev født i 1796 i Kundby og døde den 10. januar 1862.

Rasmus Rolsted.

Rasmus, *min 4 x grandonkel og Niels Rolsteds 8. barn*, blev født den 8. marts 1800 i Skovlyst, Fledskov, Ugerløse, og blev døbt den 27. april i Ugerløse kirke. Han døde 9 august 1873 i Nyrup og blev begravet den 13. august på Ugerløse kirkegård.

Rasmus blev gift med sin kusine **Edele Birgitte Fischer** den 13. november 1832 i Kundby Kirke. Hun blev født den 11. januar 1808 i Kundby, blev døbt den 18. januar. Hun døde den 15. september 1872 i Nyrup og blev begravet den 20. september på Ugerløse Kirkegård.

Edele Birgitte Fischer var datter af Niels søster, **Karen Rolsted**, der blev gift med **Snedker Alexander Frederik Fischer**.

Henrik Wilhelm Rolsted.

Henrik Wilhelm Rolsted, *min 4 x grandonkel og Niels Rolsteds 9. barn*, blev født den 20. oktober 1802 i Skovlyst, Fledskov, Ugerløse, og blev døbt den 5. dec. i Ugerløse kirke. Han døde den 13. december 1880 i Ryegård, og blev begravet den 20. december 1880 på Rye Kirkegård.

Henrik blev gift med **Kirsten Sørensen** den 22. april 1834 i Rye kirke, hun blev født den 31. marts 1806 i Kirke Hyllinge i Ejby, Rye og døde den 3. april 1889 i Ejby. Hun blev begravet den 10. april 1889 på Rye kirkegård.

Slægtens stamfar Niels Rolsted og Mette Sophie, blev begravet på Ugerløse kirkegård, ligesom 2 døtre og 2 sønner, og mange af deres efterkommere siden er blevet.

Her til venstre ses Teglhuset i Dyrehaven over for Skovriderboligen i Rye. Her tilbragte Henrik Wilhelm og konen, de sidste år af deres liv.

Godsejeren havde ellers bygget et nyt hus til dem, men de ville heller være i deres kede dyrehave.

Læs sønnen Emils erindringer side 117.

Slægtens tidligste aner - År 1510

Christen Mikkelsen Wibe, som var *6 x oldefar* til **Mette Sophie Grønbech**, blev født i 1510, hvilket vil sige i starten af *Reformationstiden*, som er det længste vi er kommet tilbage i slægten.

Mettes *3 x tip oldemor*, Jordemoder **Elisabeth Blancheris**, kom til Danmark i 1672 sammen med sin mand, **Abraham van Schepsele**, han blev Diakon ved den *reformerte* kirke i København.

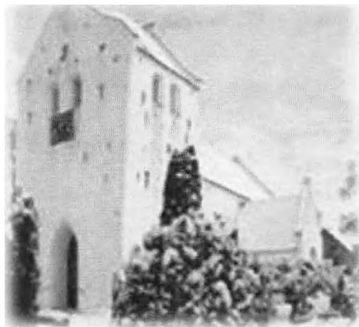
Elisabeth var født i Holland, hun blev i Danmark bl.a. jordemoder for Dronning **Charlotte Amalie** af Hessen, gift med kong **Christian 5.** den 25. juni 1667.

Elisabeth døde i København i 1708.

Mettes oldefar, Amtsskriver **Albert Godske** (1668-1723) - hvis *3 x oldefar* var **Christen Mikkelsen Wibe**, blev den 14. marts 1704, gift med Elisabeth Blancheris barnebarn, **Charlott Amalie Borthig** (1688 - ?).

Mette Sophies morfar, Skovrider **Christian Ditlev Bergen** (1696-1754), var skovrider i Antvorskov, han havde i 9 år fra 25. februar 1727, uden at have lært professionen, været taffeldækker hos storkansler von Holstein.

Han blev gift med Mettes mormor, **Cathrine Sophie Godske** (1711-1745), datter af **Charlotte Amalie Borthig**, den 2. oktober 1733, i Lundforlund Præstegård.

Lundforlund kirke

Forfædre til Mette Sophie Grønbech

Som det ses af ovenstående er vi tilbage i 1510, hvor **Christen Mikkelsen Wibe** blev født, han er Mettes *6 x oldefar*..

- 1 Gårdeier Christen Mikkelsen Wibe f. 1510 d. 1572
  - ☐ Margrethe Carstensdatter d. dato ukendt
- 2 Rådmand Christen Christensen Wibe ⚭ f. 1540 d. 4 jan. 1605
  - ☐ Elisabeth Lauridsdatter Kock d. 3 mar. 1598
- 3 Cathrine Christiane Wibe ⚭ f. 1569 d. 17 aug. 1637
  - ☐ Rådmand i København Jørgen Hansen Brod f. 1570 d. 25 nov. 1633
- 4 Anna Cathrine Jørgensdatter Brod ⚭ f. 3 sep. 1609 d. 25 dec. 1660
  - ☐ Biskop Hans Borchardsen f. 28 okt. 1597 d. 4 jan. 1643
- 5 Karen Borchardsen ⚭ f. 10 mar. 1633 d. 14 sep. 1703
  - ☐ Sognepræst Henrik Henriksen Godske f. okt. 1619 d. 20 jul. 1671
- 6 Amtsskriver Albert Godske ⚭ f. 22 jul. 1668 d. 13 mar. 1723
  - ☐ Charlott Amalie Borthig f. 11 dec. 1688 d. dato ukendt
- 7 Cathrine Sophie Godske ⚭ f. 3 jun. 1711 d. 1745
  - ☐ Skovrider Christian Ditlev Bergen f. ca. 1696 d. 1754
- 8 Kirstine Sophie Bergen ⚭ f. 1734 d. 1791
  - ☐ Skovfoged Hans Pedersen Grønbech f. 1724 d. 1787
- 9 Mette Sophie Grønbech ⚭ f. 1759 d. 24 jul. 1834 [=>]
- 9 Michael Hermann Grønbech ⚭ f. 1765 d. dato ukendt
- 5 Gertrud Hansdatter Borchardsen ⚭ f. 1636 d. 2 dec. 1660

Foto af stenen som lå ved slægtsgården i Nyrup.

Rasmus Nielsen - År 1722

Niels farfar, *min 6 x oldefar*, Gårdfæster Niels Nielsen f. ca. 1670, døde i Rolsted by i 1753, hans søn, Niels' far, **Rasmus Nielsen**, *min 5 x oldefar*, blev født i 1722 og døde i 1772.

Rasmus Nielsens "Historie"

"Rasmus Nielsen var ikke nogen særligt lykkelig mand, faktisk kunne han kun komme i tanke om en gang hvor han havde følt lykke, og det var da hans kone Karen, havde sagt ja til at gifte sig med ham.

Der var ikke gået lang tid fra de havde mødt hinanden og til han havde spurgt om hun ville gifte sig med ham. Straks de mødtes havde han syntes om den unge kvinde han så, hun var rask, sund og flittig. Hun var måske ikke ligefrem køn, men hun havde alligevel udseendet med sig, og han troede at hun ville blive en god mor for deres børn.

Sympatien var åbenbart gensidig, for Karen sagde straks ja, da han friede.

Nu sad han så her mere end femogtyve år efter og tænkte på sit liv, han fik et bittert drag om munden da han kom til at tænke på, at det eneste der var gået som han havde forventet det var, at han ikke havde forventet sig noget særligt af livet, det måtte man i sandhed sige havde holdt stik.

Han og Karen var godt nok blevet begunstiget med hele 10 børn, men vor herre havde kun ladet dem beholde de fire, resten var døde, enten som ganske små eller af sygdomme i løbet af få år, hvilket bl.a. var forårsaget af den nøjsomme kost og de kummerlige boligforhold.

Rasmus havde igennem flere år haft en af Herregården Hellerups gårde i fæste, men det havde været et hårdt slid at få det til at løbe rundt, og i 1767 blevet han sat fra gården, så de boede nu i et jordløst hus i Rolsted by.

Lige siden havde det mest været Karen der havde tjent lidt til livets ophold, da hun kunne væve. Børnene var ofte ude at tjene for bønderne, bl.a. ved at køre plov eller passe kreaturerne på marken."

I 1772 døde Karen og kort tid efter døde Rasmus selv, samt en lille datter og en voksen søn, af Plettyfus, samme sygdom gjorde sønnen Niels blind på det ene øje. Da dødsdatoerne for de fire af Niels søskende ikke kendes, så kan de blot have været ude at tjene, men ellers er det rigtigt, at Niels og Karen stod alene tilbage som Niels skriver i sine erindringer.

Efter forældrenes og to søskendes død stod **Karen**, (10 år) og **Niels**, (12 år) alene, overladt til sig selv. Det første halve år gik de på omgang i byen og fik mad og logi, derefter blev Karen hønsepige og Niels blev Svinehyrde på Herregården Hellerup.

Da Niels blev større blev han stalddreng, her fik han manganen en "ørefigen" som han selv udtrykker det i sine erindringer, for ikke at have pudset Fogedens støvler godt nok.

Niels blev i København i 1782, ansat som tjener hos Baron Løvenskiold. Det er sandsynligt at Karen også er blevet ansat på Løvenborg, for i FT. fra 1787 nævnes en Karen Rasmussen på 24 år ansat som kokkepige, og det er uden større tvivl Niels søster.

Karen Rasmussen (Rolsted)

Karen Rasmussen datter af *Rasmus Nielsen*, blev født i august 1762.

Hun døde den 9. juni 1839 og blev begravet den 15 juni 1839 på Kundby kirkegård

Karen blev gift den 8. august 1803 med **Henrik Alexander Fischer**, han blev født i 1779, døde den 25. april 1847 og blev begravet den 1. maj 1847.

Det må antages at **Karen** har taget navnet **Rolsted** på samme tid som hendes bror Niels tog det i 1788, i hvert fald er hun ved sin død, indført i kirkebogen som **Karen Rolsted**. I kirkebogen er Rolsted navnet stavet med "f", som bynavnet blev stavet dengang.

Karen og Henriks barn:

Edele Birgitte Fischer, blev født den 11. januar 1808. Hun døde den 15. september 1872 og blev begravet den 20. september 1872.

Edele blev gift med sin fætter **Rasmus Rolsted** den 13. november 1832 i Kundby kirke.

At blive gift med sin fætter er ikke så almindeligt i vores kultur som det er i den mellem østlige kultur, hvor fætter/kusineægteskaber hører til almindeligheder, ligesom tvangsægteskaber, som hos os bliver kaldet fornuftægteskaber.

På den tid var det at blive gift, ofte mere et spørgsmål om fornuft end der var tale om kærlighed, ikke at man ikke også giftede sig af kærlighed, men fornuften og det praktiske havde en høj prioritet. Alligevel kunne man nok ikke kalde ægteskaberne for egentlige tvangsægteskaber, selv om de ofte var arrangerede på forhånd af familierne indbyrdes.

Se deres oplysninger på side 93.

Niels Rasmussen. (Rolsted)

Da Niels fyldte 14 år, havde han kun gået lidt i skole i hhv. Rol(f)sted og Søllinge og havde derfor ikke lært meget, men hos gartneren på Hellerup lærte han at læse og skrive.

Niels kom derpå til Nyborg hos Hellerupgårds ejer, Etatsråd Schmidt, Tolder og Postmester i Nyborg, her blev han tjener og skriverdreng på postkontoret, og her blev han Konfirmeret af sognepræst Schonning.

Der er ingen tvivl om at Niels var en kvik dreng, at gartneren på Hellerup lærte ham at læse og skrive, og at Etatsråd Schmidt kunne bruge ham som tjener og skriverdreng, vidner om at han var lærenem.

Det omtalte postkontor gik formodentlig til i en storbrand i Nyborg i 1797, men Poul Grønvold har lavet nogle raderinger i forbindelse med kong Frederik 5. Danmarksrejse, og en af dem viser Etatsråd Schmidts gård i Nyborg hvor huset i baggrunden til højre fungerede som postkontor.

Den 17. august 1779, døde Etatsråd Schmidt, og de gode tider der, var nu slut.

Niels var da 19 år og skulle nu sørge for sig selv, han kom derpå til Odense som tjener i et stort hus på St. Knuds Kloster. Her var der mange tjenere og derfor meget lediggang som blev fordrevet med kortspil, brændevin og keglespil.

Da Niels havde været der i to år sagde syptigen til ham, ”Niels, du bliver både nøgen og liderlig her, rejs du til København, der har jeg en familie der kan skaffe dig en bedre tjeneste med højere løn og nytårsgaver”

Den opfordring fulgte Niels, og til "Mikkelsdag" 1781 der var skiftedag, tog han til Stige ved Odense med 9 mark på lommen, og rejste med et skib fra Stige til København.

Stige havn ved Odense.

Det tog halvdet døgn før Niels kunne gå i land ved Toldboden i København, og det København så jo noget anderledes ud dengang hvor det var omgivet af volde og fæstningsværker, på nedenstående kort er de steder Niels kom til den første dag han var i København, afmærket.

Øverst ligger Toldboden hvor Niels gik i land, den røde plet midt i den tomme plads markerer rytterstatuen på Kgs.Nytorv, den lille røde plet nederst markerer Lavendelstræde der var hans oprindelige mål, cirklen til højre markerer Christianshavn hvortil herskabet skulle være flyttet, men det endte med at de boede i Adelgade, den øverste røde prik.

Til Vognserup gods ved Holbæk via København.

Efter nogle genvordigheder både på turen og da han kom til København, mødte Niels en dreng ved rytterstatuen på Kgs. Nytorv, ved at betale ham 4. skil kom han af omveje til sidst frem til Etatsråd Bagger i Adelgade.

Hos dette herskab bestod Niels job i at tage sig af Etatsråden når han gik i byen om aftenen, da Etatsråden, som man sagde, havde "*en skrue løs*".

Niels fik her kendskab til livet i København sammen med Etatsråd Bagger, og i Nellikegangen - nu kendt som Asylgade - for første gang også til det andet køn.

Da Etatsråden den vinter gik fallit, måtte han ikke holde tjenere, så Niels var igen uden job. En medtjener fra Odense, Anton Darbes, der havde sovet hos Niels i nogen tid, havde fået job hos Baron **Michael Herman Løvenskiold** på Vognserup. Han fortalte Niels, at der var mulighed for at blive ansat hos hans herskab, da en tjener var blevet bortvist fordi han havde stjålet et sølvspænde.

Efter at have talt med Baronen og dennes svoger Geheimråd Numsen, blev Niels strakt antaget, og rejste derpå til Vognserup hvor herskabet boede.

De seks år, fra sin ansættelse hos baron Michael Herman Løvenskiold i 1782, til 1788, var for Niels de lykkeligste i hans unge liv, men et bekendtskab med stuepigen Mette, datter af **Hans Pedersen Grønbech**, pensioneret jæger og skovfoged, fik følger, og da Niels ikke nænnede at narre hende, så han sig nødsaget til at gifte sig med hende.

Ved sit giftermål i 1788 tog Niels efternavnet **Rolsted**, efter byen på Fyn hvor han var født, det var han nok blevet kaldt i forvejen, det var ret almindeligt at man brugte det stednavn hvor man var født som kaldenavn, og det var også praktisk da der var andre af de tjenende folk på Vognserup gods der hed Niels.

Stamfader Niels Rolsted. (1760-1847)

Min 4 x oldefar, **Niels Rolsted** f. Rasmussen, søn af *Rasmus Nielsen*, blev født i april 1760, døbt den 13. april 1760 i Rolsted kirke, konfirmeret den 5. oktober 1777 i Nyborg. Niels døde den 7. januar 1847 i Nyrup og blev begravet på Ugerløse kirkegård den 15 januar.

Niels blev gift med **Mette Sophie Grønbech** den 4. april 1788 i Kundby kirke, Mette blev født i 1759 i Butterup, og døde den 24. juli 1834 i Skovlyst, og blev begravet den 30. juli 1834 på Ugerløse kirkegård.

Niels og Mettes bryllup blev, selv efter datidens vilkår, meget simpel, bryllupsmiddagen bestod af grønkål og en flæskeside, men brudegaverne var så gode, at Niels fik ”*mine kål og flæskeside godt betalt.*”

Niels lejede kost og logi til sin kone hos jæger **Fischer** i Lodskov, og hen på sommeren havde de barselsgilde der.

Deres børn:

1. Charlotte Amalie Rolsted	(1788 - 1790)
2. Frederikke Rolsted	(1790 - 1790)
3. Carl Frederik Hermann Rolsted	(1791 - 1874)
4. Charlotte Christine Amalie Rolsted	(1793 - 1848)
5. Karen Sophie Rolsted	(1794 - 1874)
6. Hans Christian Rolsted	(1796 - 1873)
7. Eggert Christopher Rolsted	(1798 - 1859)
8. Rasmus Rolsted	(1800 - 1873)
9. Henrik Wilhelm Rolsted	(1802 - 1880)
10. Albrecht Rolsted	(1805 - 1850)

Jæger **Fischer**s søn, **Henrik Alexander Frederik Fischer**, blev i 1803 gift med Niels' søster **Karen**, de fik datteren **Edele Birgitte**, der i november 1832 blev gift med sin fætter **Rasmus**, Niels 4. ældste søn.

Hverken Niels og Mette Sophies første og andet barn, begge piger, fik de lov at beholde ret længe, af de andre otte børn blev de 6 gift og førte slægten videre, Karen Sophie blev lam og boede hjemme hele sit liv, sønnen Albrecht blev ikke gift og døde 45 år gammel.

I de fem år Niels og Mette boede i Vognserup, mistede de deres to første piger, medens deres 4. barn og 3. pige, Charlotte Christine Amalie, der blev født i 1793, samt deres 5. barn Karen, der blev født året efter, begge blev født der.

Herskabets ældste søn Baron Carl (1783-1831) og hans fætter Hermann (1783-1825) fra Norge, var begge omkring 6 år gamle da Niels fik til opgave dagligt, at gå tur med dem en time i have og mark, for at fortælle dem om livet og naturen.

Om vinteren foregik legen/undervisningen af drengene i stuerne på Vognserup, her lærte Niels dem bl.a. at bruge en kniv og andre små værktøjer, ligesom han fremstillede små redskaber som plov, harve, skovle, river osv., nogle af disse ting fandtes endnu på Løvenborg gods da Baronessen døde.

I 1795, da Niels havde været ansat i tretten år som tjener hos herskabet, mente baronen og baronessen, at Niels var ”duelig” til at drive en nybygget gård på Tuse mark, kaldet Ny Sonnerup.

Deres tro på Niels evner var endda så store, at baronessen kautionerede for et lån på 400 Rdlr. i indfæstningspenge. Niels fæstede gården i tre år, hvorefter han måtte afstå den igen men han fik samme pris for den som han havde givet.

Niels og Mettes 6 og 7. barn, Hans Christian og Eggert Christopher, blev født på gården på Tuse Mark i hhv. 1796 og 1798.

Til venstre ses den gamle Ny Sonnerupgaard, nedenunder som den ser ud i dag.

Herunder vimplen fra taget med byggeåret 1794 og året 1910 for ombygningsåret.

Eggert Christopher blev født i maj 1798, og om efteråret fik Niels stillingen som skovfoged i Fledskov i Ugerløse, en stilling som han længe havde haft lyst til.

Han flyttede den 17. november ind i, hvad han har betegnet som, ”den usleste hytte han nogensinde havde set”, og Mette Sophie græd da hun så den. Vinteren det år var hård med meget sne, da den tøde blev stuen så fuld af vand, at både sko og træsko sejlede rundt. Om sommeren kom både snoge og skrubtudser ind af hullerne i væge og døre.

I de følgende år fik Niels denne ruin til at være en særdeles præsentabel bolig, stedet blev flere gange udvidet, der blev bygget udhuse og anlagt en have.

I årene 1801- 2 blev Nyrup skov indhegnet, hvorpå Niels af egen drift og uden udgifter for herskabet, beplantede hegnslinien.

Niels og Mettes 8 barn Rasmus blev født i 1800 og deres 9. barn Henrik Wilhelm blev født i oktober 1802. I 1805 fik Niels og Mette deres sidste barn, Albrecht, nummer 10. i rækken.

Skovfogedhuset i Fledskov.

Baronesse Frederikke Juliane Marie døde i april 1804 og Baronen døde den i april 1807.

Da Niels var blevet antaget som tjener i påsken 1782, havde han derfor netop på det tidspunkt været ansat i baroniets tjeneste i 25 år, hvilket man næppe tænkte over i den situation.

I 16 år var Niels skovfoged i Fledskov, men med de mange børn han og Mette fik, var hans relativt gode løn, alligevel svær at få til at slå til.

Da skovrideren Steenum på Løvenborg døde, blev Niels konstitueret skovrider og var det i ca. 2 år til 1816. Den 6. januar 1816 blev Niels vækket tidligt om morgenen og overbragt et brev hvori han blev udnævnt til Skovrider, det havde indtil da ikke været i Niels tanker, at han skulle blive udnævnt til skovrider.

Udnævnelsen fik en betydelig indflydelse på Niels og Mettes liv, nu kunne de spise sig mætte hver dag uden bekymring, Niels fik siden heste og avlsredskaber, så han kunne dyrke sin jord og befordre sin familie, uden at være afhængig af andre.

Alt gik nu godt for Niels og Mette, børnene kom i vej og de havde glæde af deres opførsel, og de fleste var velforsørgede.

Niels skriver i sine erindringer, "*Tiden gled godt hen, jeg ældedes, men havde stedse godt Helbred, røgtede mit Kald og levede uden Nærings sorg*".

Typisk for tiden taler Niels her kun om sig selv, men han har dog kun rosende ord at sige om sin hustru, da han ser tilbage efter hendes død.

At nogen dengang nedskrev sine erindringer, og det i en alder af 81 år var lidt af et særsyn, men Niels har kun omtalt sit og familiens liv, selv om han givet har hørt om den politiske situation og hvad der skete ude i verden, for han var ofte med i København ligesom baron Michael Herman Løvenskiold havde tætte forbindelser til hoffet. Kronprins Frederik, den senere kong Frederik 6. var ofte på besøg til bl.a. jagtudflugter, noget Niels som skovrider, helt sikkert også har haft med at gøre, så derfor har han også hørt og vidst mange ting.

Niels nævner intet om jagter, politik eller verdenssituationen i sin selvbiografi eller andre skrifter, så hvordan slaget på Reden i 1801 og senere englændernes ran af flåden i 1807, og den følgende kaperkrig har påvirket ham og hans omgangskreds, vides ikke.

Det kan dog ikke have gået upåagtet hen, at englænderne foretog en, for den tid hidtil uset stor landgangsoperation, hvor flåden bl.a. landsatte 18.000 mand i Køge. De blev den 29. august 1807 angrebet af den danske bondehær, men da den engelske hær var bedre trænet end den danske, blev angrebet slået tilbage og belejringen af København kunne begynde.

Belejringen startede den 2. sept. med et bombardement af København, det var verdenshistoriens første terrorbombardement af en civilbefolkning, hvor 14.000 granater og hundredvis af brandraketter, de såkaldte *CKongrevske* raketter, regnede ned over byen i tre dage.

København overgav sig den 7. september 1807, og englænderne sejlede en måned senere fra København med hele den danske flåde, inkl. alle reservedele og tilbehør.

Niels nævner, at der i 1794 på Butterup Præstekalds Annexjord blev bygget en gård, som herskabet ville at Niels skulle have, men den blev først færdigbygget i foråret 1795 og den bliver flere gange i baronens dagbog nævnt som Niels Rolsteds gård.

Der blev også opsat en kakkelovn, men en sådan luksus måtte gårdens ejer selv betale.

Desværre slog sygdom for en tid familien ud, og Niels måtte afstå gården til en ny fæster, Anders Ibsen fra Udby på Tuse næs.

Baron, Carl Severin Christian Herman Løvenskiold døde den 2.nov.1831 og sønnen **Herman Frederik** overtog godset.

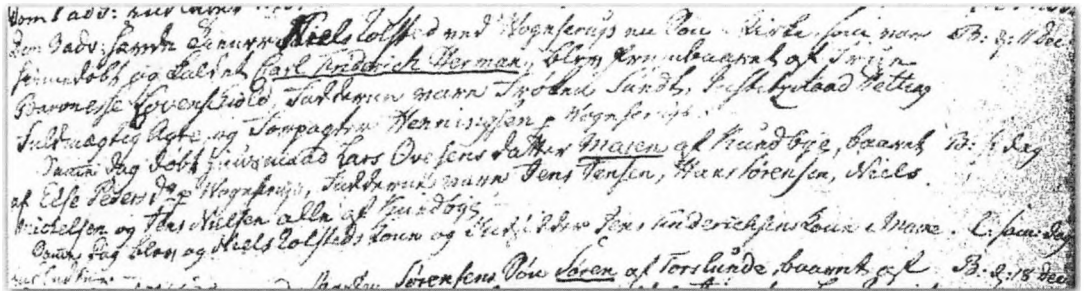
Året efter overtagelsen af baroniet, i påsken 1832 spurgte baron **Herman Frederik** (1805-1877) Niels, om hvor længe han havde tjent familien og Niels svarede, at det var 50 år netop her i dag anden påske dag.

Samme vinter ved en jagt i Fledskov, fik Niels overrakt en æske hvori der var en stor sølvpokal som var forgyldt indvendig og hvorpå der var indgraveret Niels' navn, årstallet 1832 og "For 50 års tjeneste".

Dette bevis rørte Niels inderligt fordi det var et bevis på hans "ædle herres bevågenhed", men man må vel retfærdigvis sige at det ikke var første gang at herskabet havde vist, at de satte pris på Niels.

Allerede da baronessen Frederikke Juliane Marie bar Niels og Mettes søn Carl Frederik Hermann til dåben, var det et bevis på at de værdsatte Niels. Men også det, at Niels hver dag en time skulle undervise de to drenge på godset, vidner om det samme, og ikke mindst at baronessen kautionerede for et lån til indfæstning så Niels kunne fæste gården på Tuse mark beviser, at for herskabet var Niels ikke blot en Hr. hvem som helst.

Her ses et kopi fra kirkebogen, hvor det fremgår at **Baronessen Frederikke** bar Niels og Mette Sophies søn, **Carl Frederik Hermann**, til dåben.

Niels var også både dygtig og flittig og en god mand for godset Løvenborg, han foretog mange ting på egen hånd så som, f.eks. at vedligehold, udvide og bygge til huset i Fledskov, ligesom han fik anlagt haven, alt vel at mærke, uden at det kostede baronen noget, bortset hvad han selv syntes han ville give Niels som erkendtlighed. Baroneren fandt da også stedet så præsentabelt, at han i 1817 mente at det skulle kaldes "Skovlyst".

Men også beplantning af skovhegnet og anlæg af spadserestier, lysthuse, bænke og spiseplads, blev udført til herskabets tilfredshed.

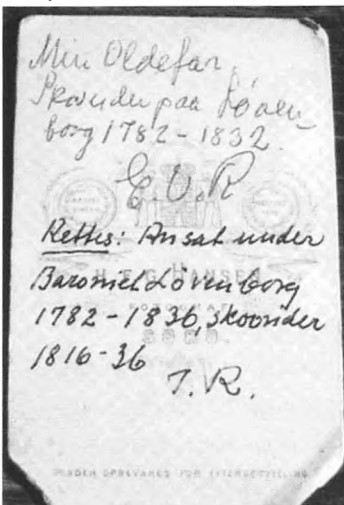
Niels' kone, Mette Sophie døde i 1834, efter at de havde været gift i 46 år, Niels blev pensioneret 2 år senere i 1836 i en alder af 76 år.

Han fik en årlig pension på 80 Rdlr., og 2 favne brænde, med denne pension boede han, til sin død den 7. januar 1847, hos sin søn på gården i Nyrup.

Af Niels 10 børn døde de to som omtalt tidligt, den ene blev et halvt år, og den anden to år gammel. Af de andre otte, blev de seks gift og fik børn. Den yngste datter Karen Sophie, blev allerede i en alder af seks år, lam i underkroppen og boede hele sit liv hos sin far og senere sammen med ham, hos sin broder på gården i Nyrup.

Fotografiet af Niels Rolsted, må være blandt nogle af de første i Danmark. Verdens første foto er fra 1839, og det første portrætstudie kom i København i 1842, og derpå kom provinsen. Da Niels døde i 1847, er fotoet fra ca. 1843-1845, måske i forbindelse med hans 85 års fødselsdag i 1845.

På bagsiden af fotoet har Ernst Viggo og sønnen Jørgen hhv. skrevet og rettet notaterne om fotoet. Det fremgår også, at fotograf H.E.O. Hansen Sorø har fået et hæders diplom i Næstved i 1874, og at pladen opbevares for eftertiden. Det betyder, at fotoet er fremstillet efter 74 ud fra originalpladen.

Det er formodentlig enten Hendrik Jørgen (1845-1920), eller Ernst Viggo (1887-1967) der har skrevet påtegningen, og som har fået fotoet fremstillet, så er det Jørgen Rolsted (1923-2009), der har rettet påtegningen til det rigtige. Både fotoet og sølvpokalen, ejes i dag af Morten Rolsted, han er skovmand lige som hele grenen med Henrik Wilhelm som udgangspunkt, altid har været. Det findes også i den gren et foto af alle der har ejet pokalen, lige fra Skovriden Henrik Wilhelm til hans søn skovriden Hendrik Jørgen til dennes søn, skovriden Ernst Viggo, til dennes søn skovriden Jørgen Rolsted, til hans søn projektleder i Skov og Naturstyrelsen Morten Rolsted, som ejer pokalen i dag.

Slægten Løvenskiold (1620-1864)

Leopoldus Løvenskiol (1620-1696) blev født i Tyskland og kom til Danmark/Norge mellem 1661 og 1674, som handelsmand i Christiania (Oslo), han blev gift i Oslo i 1674 med **Barbara Wiggers** (1654-1692).

De fik fire børn: Gertrud i 1675, hun blev kun 2 år. **Herman** i 1677, Barbara i 1679 og Gertrud i 1682.

Herman (1677-1750) blev først gift med **Inger Borse** (1677-1714) i 1700, de fik 2 børn, **Herman Leopoldus** i 1701 og **Halvor Leopoldus** i 1702.

Herman blev derefter gift med **Kirstine Sørensdattaer Brink** (1696 – 1736).

De fik 4 børn: **1. Inger** i 1717 (dødf.) **2. Severin** i 1719, **3. Karen** 1722 (dødf.) og **4. Vilhelm** i 1728

2. Severin Løvenskiold (1719-1776) blev gift i 1749 med **Magdalene Charlotte Hedevig von Numsen** (1731-1796) datter af Geheimeråd, Feltmarskald Michael von Numsen, de fik sønnen **Michaele Herman Løvenskiold** i 1751.

Lensbaron Michael Herman Løvenskiold blev født den 15. november 1751 på Aggersvold gods Holbæk, og døde den 9. april 1807 på Løvenborg gods.

Han blev juridisk kandidat i 1772, amtmand i Holbæk 1781 og i Kalundborg i 1783, var medlem af hoverikommissionen af 1795. Han blev kammerherre i 1774 og Ridder af Dannebrog i 1803. Han overtog ledelsen af godset i 1776, og blev dets ejer i 1789.

Michael Herman blev 18. maj 1774 gift med **Komtesse Frederikke Juliane Marie Knut** (1755-1804).

De fik 5 børn: **1. Carl Severin Christian Herman** (1783-1831), **2. Maria Frederica** i 1787, **3. Eggert Christoffer** (1788-1861), **4. Henrik Ludvig** i 1790, og **5. Charlotte Vilhelmine** i 1791

Det var **Michael Herman Løvenskiold**, der i samråd med **Christian Frederik von Numsen**, ansatte **Niels Rolsted** som tjener ved **baroniet Løvenskiold** i 1782.

Det var sønnen, **Carl Severin Christian Herman**, der først udnævnte Niels til Skovfoged og senere Skovrider, og det var hans søn **Herman Frederik Løvenskiold**, der i 1932 gav Niels sølvpokalen for 50 års tro tjeneste ved Baroniet .

Løvenskiold slægten har for **Slægten Rolsted** haft meget stor betydning, men den har også for datidens samfund haft en meget betydelig indflydelse.

Det er næppe for meget sagt at Baron **Michael Herman Løvenskiold** og hans hustru Baronesse Frederikke Juliane Marie f. Knut, spillede en ikke uvæsentlig rolle for tilblivelsen af landboreformen. Løvenborg blev således et af de første godser (22.11.1791) hvor der blev gennemført en frivillig hoveriforening, og da der i 1795 blev udpeget hoverikommissioner, blev baron Løvenskiold medlem af den sjællands fynske hoverikommission, og han viste levende interesse for landboreformens gennemførelse.

Hans indignation over stupide godsejerkollegers hjerteløse holdning over for fæstebønderne, kan ses af den dagbog han førte, hvor han i såre ligefremme udtryk bl.a. skriver om en sådan bondeplager, "*Engletålmodighed hørte til ikke, at slå denne bondeffjende på snuden*".

Hoverikommissionens medlemmer havde deres gang på Løvenborg, og der har givet også været afholdt møder på godset hvor baronessen var vært.

På egne godser ydede Løvenskiold økonomisk støtte til udskiftning af fællesskabet, han fik opført stengærder og stod for indkøb af førsteklasses sædekorn og kløverfrø. Også almueskole-undervisningen nød godt af hans store omsorg.

Løvenborg gods.

1. Carl Severin Christian Herman Løvenskiold, blev født den 3. marts 1783 på Vognserup og overtog godset i 1807, efter sin fars død. Carl døde i 1831 og blev gravsat den 9. November 1831 i Løvenskiolds Kapel på Nr. Jernløse kirkegård.

Det var **Carl Severin Christian Herman Løvenskiold** der sammen med sin fætter **Severin** fra Norge, fra de var 6 år, blev undervis en time hver dag om naturen, af Niels Rolsted.

Carl blev gift med **Frederikke Elisabeth Conradine Kaas** i 1804, datter af **Geheimråd, Frederik Julius Kaas**, tidligere justits- og statsminister, og **Kirsten Nielsen**, den 13. okt. 1804 i Helligåndskirken, København. Frederikke blev født den 2 Juli 1787 og døde den 31 August 1874.

Carl Severin og Frederikke fik 2 børn: **Herman Frederik Løvenskiold** som blev født den 5 August 1805 i København og døde den 10. November 1877 i København, han blev gravsat i Løvenskiolds Kapel på Nørre Jernløse Kirkegård. Og **Carl Eggert Georg Løvenskiold** blev født i 1806 og døde i 1884.

Forholdet skulle vise sig at være mindre heldigt, ægteskabet blev aldrig lykkeligt og Baron Carl forelskede sig på et tidspunkt i Otto Reedtz-Thotts kone Sophie. Forholdet var gengældt, men hun opgav ham alligevel for en anden. Carl blev ulykkelig og var meget længe om at komme over det. Ægteskabet med Frederikke endte med skilsmisse i 1931.

Et andet forhold som heller ikke var positivt, var forholdet til svigerfaderen, Kaas, han var en vrissen og sær mand. Han blev ofte vred og talte så i en nedladende tone, samtidig med at han havde et nedladende stift smil på læberne, denne nedladende væremåde og slet skjulte trusler, blev efterfulgt af en gnæggende latter.

Som om det ikke var nok, tog svigerfaderen ofte en gulddåse frem som han havde fået af Napoleon ved kongen af Roms barmedåb den 9. juni 1811, for lige som at understrege og vise sin magt.

Det var derfor en stor belastning for Carl Herman, at han var nødt til at låne penge af svigerfar, for at kunne få råd til driften af baroniet.

Eggert betegnede i breve til sin bror Carl, Frederikkes søstre som slanger, de var dog kun halvsøskende, da Frederikkes mor havde 1 søn og 3 døtre fra første ægteskab.

Gulddåsen som Geheimråd Kaas fik af Napoleon i 1811

Da baron **Michael Herman Løvenskiold** døde 9. april 1807, havde han oprettet en deleforretning hvorefter Baroniet Løvenborg med tilliggender, tilfaldt den ældste søn **Herman Frederik**, medens Holden jernværk tildeltes den anden søn **Eggert (Agga) Christopher**, mod at han til sin ældre bror betale 86.000 Rigsdaler dansk Curant, foruden at han skulle overtage den på værket hvilende gæld på 248.000 Rdl.

Det kan være svært at se forholdet i værdien mellem Baroniet Løvenborgs besiddelser i Danmark, og Holden Jernværk med tilliggender i Norge, men det virker umiddelbart som at det har været en noget ulige fordeling.

Agga fik da heller aldrig Holden jernværk til at køre rundt, så det kunne give et fornuftigt udkomme, og lang mindre give til de helt nødvendige investeringer.

I sine mange breve til sin bror på Løvenborg giver Agga ofte udtryk for, at han savner Danmark og at han føler sig forvist til Norge.

Agga kunne godt lide Norges natur, især mulighederne for jagt, passede ham fortrinligt, men hans hjerte tilhørte Danmark, festerne og de tilhørende jagter.

Hos de tre Løvenskiold hvis navne er understreget, har en Rolsted været ansat som enten tjener, skovfoged, skovrider eller forvalter, dvs. fra **Michael Herman** i 1782 over **Carl Severin**, til **Herman Frederik** i 1869, i alt 87 år.

Dog er det til **Herman Frederik**, og broderen **Eggert Christoffer**, som begge beskrives nærmere i det følgende, der har været størst tilknytning.

Herman Frederik Løvenskiold blev gift med **Anna Elisabeth Theoghile von Lüdinghausen**. Anna blev født den 23 Marts 1809 i Roth Poniemon, Kurlan, Letland og døde den 31 August 1874 i København.

Herman Frederik Løvenskiold overtog Godset Løvenborg i 1831 efter sin fars død.

De fik 3 børn:

Carl Herman Frederik Vilhelm Ove Rammel Løvenskiold blev født den 13. Marts 1836 på Løvenborg gods, Holbæk og døde den 29 Juni 1917 i Roskilde. **Ove Rammel Løvenskiold** overtog godset i 1877.

Herman Oscar Løvenskiold blev født i 1837.

Anna Løvenskiold blev født i 1839.

3. Eggert Christoffer Løvenskiold, (1788 - 1861) blev gravsat i familiekapellet på Nr. Jernløse Kirkegård.

Han blev gift med **Margaretha Frederikke Sophie** den 8. august 1812 i Porsgrund, datter af **Severin Løvenskiold**, statholder i Norge.

Eggert og Margretha fik 5. børn:

Sønnen **Herman Løvenskiold** blev komponist og skrev bl.a. musikken til "Sylfiden" i 1836, syngestykkerne Sara i 1839, Hulen i Kullafjeld i 1841, Ildprøven i 1848 og Turandot i 1854. Fra hans hånd er der også flere klaverstykker, sange, kammermusik, marcher og militærmusik.

Han blev i 1851 Hoforganist ved Christiansborg slotskirke.

H.C. Andersen skrev, som en hyldest til Hermans musik til Sylfiden, digtet "Du gav *Sylfiden* smukke tonevinger."

Eggert Christoffer blev i 1804 forst- og jagtjunker og i 1809 kammerjunker.

I 1840 oprettede han et fasaneri i Kongelunden på Amager, her er der sat en mindeplade for baronen.

Han overtog Holden jernværk i 1807 men flyttede først til Norge i 1811, for så, efter forgæves at have forsøgt at få værket til at løbe rundt, at forlade det og Norge i 1828.

Da Eggert overtog Holden jernværk havde det været styret af forvalter Ludvig Poppe siden 1799, men hans stramme stil passede ikke med Eggerts stil, han var jo uddannet som løjtnant i København, og havde her levet et liv med fester og jagtture, bl.a. sammen med prins Frederik, den senere kong Frederik VI.

Den helt forskellige livsindstilling de to havde, gav en gensidig utilfredshed, for hvor Poppe, der kom fra en minedrift familie og var uddannet jurist, var meget alvorlig og seriøs i sin indstilling, så var baronen en levemand der i Norge var kendt som, en "fest laks" i det københavnske miljø.

Den dårlige kemi resulterede i at Agga var utryk ved Poppes ledelse, Baron Agga udtrykte det sådan, at han ikke stolede på forvalter Poppe.

Uden at han havde noget egentlig bevis, havde han ham mistænkt for at pleje sine egne interesser og da Agga ikke havde nogen forudsætninger for at kunne gennemskue regnskaberne, måtte han, trods sin mistanke, stole på Poppe.

Da Poppe ikke brød sig om Agga's facon, og regnskabet var bragt i orden efter krigen, hvor Norge i 1814 kom til at høre under Sverige, sagde Pope sin stilling op og forlod værket.

Agga's kærlighed til sin bror Carl, giver han ofte udtryk for i sine mange brev til broderen, hvilket uddraget af nedenstående brev anskueliggør.

Uddrag af brev til broderen Carl, på Løvenborg.

Porsgrund, den 21. oktober 1811.

Inderlig tak elskede broder for dit lange og kære brev, som jeg med forrige post modtog, min største, ja næsten eneste glæde er at have noget fra dig min Carl, og at beskæftige mine tanker med erindringer om hensvundne lykkelige dage. Du kan forestille dig med hvilke glædesfølelser jeg gennemlæser dit brev, jeg beklager rigtig nok meget, at jeg.... meget værre er,.... at jeg på mere end ½ år ikke får dig at se, (da)drog der sig uformærket, et dybt suk sig igennem mit bryst, og jeg havde svært ved at skjule min længsel efter det kære Danmark. ....(det lange brev slutter med)

Nu min bedste gode Carl, må jeg bede dig tilgive mig for alt hvad jeg ulejliger dig med, ...næste gang skal jeg skrive dig et behageligt brev. ... at Sophies ene søn er død gør mig ret ondt, dog dette var venteligt blot vor herre vil holde sin hånd over den anden.....Nu bedste broder lev vel og hils ..... skriv mig snart til og fortæl mig omstændeligt om dine jagter. Endnu engang af hjertet lev vel og glem aldrig din broder.

Agga skrev ofte til sin bror Carl på Løvenborg, og i maj 1811, da han er på besøg i Danmark, nærmere betegnet hos grev Knuth i Knuthenborg, skriver han og anbefaler sin bror en ny skovrider, en meget skikkelig karl, en god jæger og også en god forstmand, hans navn er Larsen og han kan tiltræde 1. november.

Agga skriver her at hans bror ikke må lade sig mærke med noget endnu, for hvis onkelen (grev Knuth) får noget at vide derom, vil fanden være løs.

Det var ikke den eneste gang, at Agga bad sin bror Carl om diskretion, det skete også året efter, endog i en mere privat anliggende, men det holdt Carl ikke.

Hans betroelser til broderen Carl, var nogle gange om ret så private sager, i et brev fra august 1812 fortæller han hvilke vanskeligheder han havde haft på bryllupsnatten og også dagen derpå, før bryllupsnatten var fuldbragt.

Han beder selvfølgelig Carl brænde brevet, men det er tydeligvis ikke sket.

3. Lensmand Carl Frederik Hermann Rolsted.

Da Carl Frederik Hermann drog til Norge i 1811, blev gift og fik børn, var det starten på den Norske gren lagt. Den er en af de mindste grene med kun få registrerede medlemmer. I Norge ville der i dag ikke være flere der bar navnet Rolsted, hvis ikke det var for Carl Frederik Hermanns tipoldebarn Erik Harsem, søn af Bredo, som har givet sine to døtre, mellemnnavnet Rolsted.

Der er heller ikke, ud over Carl Frederik Hermann, ret mange oplysninger om efterkommernes liv og levned, men nogle er der dog om Frederiks søn Niels Ambrosius Marius og sønnerne Hans Eleonardus Møller Rolsted, Bredo Rolsted og Nikolai Møller Rolsted, som der findes nogle få oplysninger om.

I dag findes der dog andre i Norge med navnet Rolsted, men de er flyttet til Norge i 1975, og stammer i øvrigt fra Gårdejer Rasmus, *Slægtsgårds grenen*.

Carl Frederik Hermann Rolsted, (1791-1874) blev gift med, **Constance Laurine Bomhoff** den 30. maj 1822 i Eie Gård, Eidsbygda, Holla, Norge. Hun blev født den 6. januar 1803 i Ulefoss, Holla.

Da Carl giftede sig med *Constance Laurine*, kom han dermed i familie med *Christopher Ludvig Poppe*, den forvalter Frederik afløste på Holden Jernværk, idet *Constances* morfar, og *Poppes* svigerfar var en og samme person, fordi *Poppes* kone *Amborg Margrethe Gartner* og *Constance Laurines* mor, *Kirsten Gartner* var halvsøstre.

Carl og Constance fik børnene:

1. Amborg Sofie Marie Rolsted blev født i 1823 og døde godt ni år gammel i 1832.
2. Niels Berthold Rolsted blev født i 1824 og døde 5 måneder gammel i 1825.
3. Bertha Nicoline Frederikke Rolsted, født 1826 døde i 1875. Ingen oplysninger.
4. Laura Constance Frederikke Rolsted, født 1828, gift med Eilert Smith, de fik 4 børn, Laura døde i barselssengen i 1867.
5. Egerte Frederikke Rolsted blev født i 1830 og døde 19 år gammel i 1849.
6. **Niels Ambrosius Marius Rolsted** født i 1832 døde i 1908. **Se flere oplys.>>**
7. Amborg Sofie Marius Rolsted, født i 1835, død i 1908. Ingen oplysninger.
8. Lauritz Nikolai Rolsted, blev født i 1838 og døde i 1849 godt 10 år gammel.

Man kan ikke sige at Carl Frederik var født med en sølvske i munden, nærmere at han fik den stukket i hånden, bl.a. fordi Baron Løvenskjold sørgede for, at alle hans ansattes børn kom i skole og fik undervisning, og da Baronesse Frederikke var Carls gudmoder, har hun givet gjort sit til, at Carl fik de kunskaber der skulle til for at han kunne klare sig i livet.

Carl Frederik Hermann's liv og virke

Frederik's far, Niels beretter i sit "Levnedsløb," fra 1841, at Carl Frederik kom til Norge i sit 20de år, det skulle så i givet fald være sket i 1811, samtidig skriver han, at han har været der i 26 år, hvilket vil sige fra 1815, det år han blev forvalter ved Holden Jernværk i Holla, Telemarken i Norge.

Supplerer man denne vidden med oplysninger i de breve som værkets ejer, Eggert (Agga) Christopher Løvenskiold, sender til sin på bror Carl på Løvenborg, så stemmer det med, at han blev forvalter på værket i 1815, året hvor den tidligere forvalter rejste.

Men hvad har gjort en ung mand fra landet egnet til, at overtage en forvalterstilling i en alder af 24 år, endda fra en mand som Poppe der kom ud af en minedrift familie, og som oven i købet var uddannet sagfører.

Oplysninger hentet fra Holla's Historielag, stiftet 1978, fortæller lidt om Carl's ophold i det Norske, her fortælleres det at Frederik kom til Norge som femten åring, (1806) til orlogsværftet Frederiksvern Verft, det nuværende Stavern, og senere kom han til Holden Jernværk det nuværende Ulefoss.

Bygning på Frederiksværn

Frederik 5. konge af Danmark/Norge, besluttede i 1750 at bygge et værft og flådestation i Frederiksværn.

Forsvaret af Norge hvilede i høj grad på kongerigets fælles flåde, og her var Frederiksværn strategisk godt beliggende i forhold til Sverige og Danmark.

Fra 1940-45 kom Frederiksværn under Tysk kommando og blev bl.a. brugt til depot og fangelejer til russiske fanger, men også internerede norske studenter og lærere sad der i 1942-43.

Hvad Carl Frederik har lavet på Frederiksværn og Ulefoss fra - 1806 eller 1811 - til 1815, vides ikke, men det må øjensynligt have kvalificeret ham til stillingen som forvalter på Holden Jernværk, hvor han, iflg. pålidelige oplysningerne var forvalter fra 1815-1843.

Som omtalt var Aggas mor, Baronesse Frederikke Juliane, Carl Frederiks gudmoder, og Baron Michael Herman havde sørget for sine ansattes børns skolegang, så Carl Frederik har fået en god uddannelse i skolen. Lægger man så dertil Baronessens position kan det have betydet, at hun har haft en finger med i spillet, så Carl Frederik fik en god uddannelse på orlogsværftet, og det er så den der har gjort ham kvalificeret til jobbet som forvalter.

Når man tænker på at der på den tid arbejdede over hundrede personer på jernværket og, at det var svære tider lige efter krigen 1807-14, hvor Danmark måtte afstå Norge til Sverige, så var det noget af en bedrift at overtage jobbet som forvalter.

Titlen som forvalter er vel i dag, nærmest at sammenligne med Administrerende Direktør.

Carl Frederik fortsatte som fuldmægtig på værket, efter at baron Eggert Løvenskiold var taget hjem til Danmark i 1828, og han var der også under den nye ejer Diderik von Cappelen, der købte værket på auktion i 1835.

Carl Frederik havde købt Dagsrud hvor han boede, af sin svigerfader, og her opførte han hovedbygningen i Dansk "Magistrat" stil. Carl Frederik blev i 1837 valgt til Holla's første borgmester, og havde hvervet til 1841, fra 1847 til 1879 var han lensmand i Holla.

Her ved mærket A. Dagsrud hvor gården lå, rødt mærke Ulefoss (Holden) Jernværk, til højre gårdens hus

I baron Eggert Løvenskjold's mange breve til sin bror i Danmark, omtales Carl Frederik, og hans to brødre, hhv. Henrik og Albrecht der kom til værket sener, flere gange rosende.

Den 18 november 1817 skriver Agga til sin bror "*Du undrer dig måske over at jeg tør være fra min ejendom i 8 af 9 måneder?*" Jo nu kan jeg det, da jeg i den unge Rolsted har et dueligt, nidkært menneske, på hvem jeg med tryghed kan stole".

Da han kommer hjem igen til Norge den 15. maj 1819 skriver han følgende om modtagelsen, til sin bror Carl på Løvenborg:

"I Fiærestrand mødte Rolsted mig, og ønskede os Hjerteligen velkommen. Da vi roede op, var Grubefolkene forsamlede ved Fehns Gruberne og modtog os med 9 Skud, og 9 Gange Hurra, ½ Miil fra Værket mødte Rejer med mine 3 smaae Valdhornister, og vi blev gelejdet med Musik til Værket, hvor alle Betiente og alle Værketes Folk, Koner og Børn, fleere 100 Mennesker modtog os, med de hjerteligste Lykønskninger og Hurraraab, der af Lars Tallaksen blev afløst med 9 Kanonskud; du kjender mit Hjerte, og kan saaledes forestille Dig, den salige Følelse der gennemfor det ved denne modtagelse, O! at være elsket af sine Undergivne er en stor Lykke, en Lykke som jeg skatter højt".

Derefter tilføjer han: ”Jeg forefandt alt vel her og føler mig ret tilfreds; jeg er vel fornøjet med Rolsteds Administration”.

Senere da Agga i 1828 er rejst fra Jernværket hjem til Danmark, fik Carl Frederik fuldmagt til at foretage det fornødne, for at redde hvad der var muligt at redde til Baronens af værkets værdier, og få afslutte sagen.

Værket blev forpagtet af N.B.Møller som skulle betale en afgift på 1000 Spd. hvis værkets stilling tillod det?, men der blev aldrig betalt noget, så den Norske stat overtog værket i 1832 og solgte det i 1835 til Diderik von Cappelen for 64.000 Spd.

Byen Holla blev i 1527 kaldt Hollen, og i 1602 Holden, i 1890 gik man tilbage til at bruge Hollen, men siden 1917 har byen hedet Holla. Da Holden Jernværk blev grundlagt i 1657 kom det derfor til at hede Holden Jernværk, senere er det så blevet ændret til Ulefoss Jernværk.

Allerede fra sidst i 1700-tallet var jernværket den største producent af råjern, stangjern og støbegods i landet.

Ulefoss jernværk i dag.

I dag er Ulefoss Jernværk nordens største producent af brønddæksler til veje, en stor del findes på de danske villaveje hvor man kan se navnet Ulefoss, og nogle har også den pågældendes bys byvåben, præget i dækslet.

Carl Frederik blev Holdens første ordfører, og som sådan deltog han i åbningen af det første Amtsting for Bratsberg amt, som fandt sted på Nordre Bekke den 25. juni 1838, Bekke er nu en del af Skien. Mødet blev overværet af fogeden for Øvre Telemarken, kammerjunker Hans Aal, og for nedre Telemarken af Borchenius.

Carl Frederik var en af de 10 ordførere for Nedre Telemarken og Bamle, af de 10 andre ordførere for Øvre Telemarken var de 8 kirkens folk, hvorimod der for Nedre Telemarken kun var to.

Flere af de 20 deltagende talsmænd fra mødet, skulle senere blive navnkundige, bl.a. sognepræst Lammers, Herman Bagger fra Gjerpen og Borchenius. De to sidste stridbare personer havde allerede på det første møde deres sammenstød, som dog blev dæmpet af den feststemning der hvilede over det første møde, men allerede på det andet møde stødte de alvorligt sammen.

Byfoged Niels Ambrosius Marius Rolsted

Niels Ambrosius Marius Rolsted, min 4 x granonkels søn, barnebarn af Niels Rolsted, blev født 1832 i Eidsbygda, Holden, Norge, og døde den 15. februar 1908 i Skien, Norge.

Niels Ambrosius Marius blev gift med **Inger Møller** den 8. juni 1859 i Gjerpen, Norge. Inger blev født i 1837 i Gjerpen, og døde i 1868 i skien.

Niels og Inger fik 4 børn:

Constance Rolsted blev kun 3 år, **Hans Eleonardus Møller Rolsted**, Amborg Laura Møller blev 19 år, Laurine Constance Rolsted døde dagen før sin 17 års fødselsdag.

Niels blev derefter gift med **Jensine Sophie Thorbjørnsen**. Jensine blev født den 3. september 1843 i Skien og døde den 2. juni 1917 i Skien.

Niels og Jensine fik også 4 børn:

Inger Møller Rolsted f. 1873, død samme år. Carl Frederik Herman Møller Rolsted født 1875 og død i 1924. **Bredo Rolsted**, og **Nikolai Møller Rolsted**.

Niels tog juridiske eksamen i 1854, han blev overretssagfører og senere Byfoged i Skien fra 1885 til 1901.

Som byfoged fra 1885, har Niels været ikke så lidt berørt af den storbrand i Skien i 1886, hvor over to hundrede huse nedbrændte.

Skien før branden i 1886

Billederne viser før og efter branden i Skien 1886.

Højesteretsadvokat, Hans Eleonardus Møller.

Søn af Niels Ambrosius og Inger Møller, blev født i 1861 i Skien, og døde i 1946.

Niels blev rådmand i Kristiania (Oslo). I et møde den 25 maj 1910 besluttede man, at der til "50 års beretningen for Kristiania fra 1892", skulle udarbejdes en tillægsberetning for de 25 år fra 14 januar 1887 til 14 januar 1912. Udarbejdelsen af beretningen blev overdraget kontorchef G. Amneus, magistratsfuldmægtig, advokat Hans Eleonardus Møller Rolsted og sekretær Hoe.

Af bogens afsnit har Hans E.M. Rolsted udarbejdet afsnittene I B, II, V, XIII, XIV, og XVI.

Amtsskogsimester, Nikolai Møller Rolsted.

Søn af Niels Ambrosius og Jensine Sophie, blev født i 1882 i Skien, og døde i 1958 i Oslo.

Nikolai tog eksamen på Kongsberg skovskole i 1900, i 1905 var han på landbrugs højskole, blev skov assistent hos Helgelands skovfoged 1907 og blev amts skovfoged samme år. Han har skrevet flere fag artikler og en prisbelønnet afhandling, han var Formand for Nes vælgerforening 1913-17 og politisk foredragsholder for Høire fra 1912.

I skyggen af krigstruslen i 1914, blev *Skogbygden skyttelag* stiftet. Den første formand var Anders Sæther, og Leif Svennebye var formand ved krigsudbruddet i 1940.

I forbindelse med skyttelagene og forsvarssagen, blev Nes forsvarsforening stiftet i april 1914 med 71 medlemmer. Formanden var amtsskogsimester **Nikolai Møller Rolsted**.

Foreningen arrangerede bassarer i Lillerommen og overskuddet gik til rigets beredskab, dvs. indkøb af maskingeværer.

Statsrådssekretær, Bredo Rolsted.

Bredo Rolsted søn af Niels Ambrosius Marius Rolsted og Jensine Sophie Thorbjørnsen, blev født den 16. december 1879 i Skien og døde den 20. februar 1970.

Han blev gift med **Helvig Susanne Emilie Mindrebøe** den 26. juli 1919 i Kristiania (Oslo), hun blev født den 3. marts 1893 i Langesund, og døde den 22. september 1991.

Deres barn: **Else Hanne Rolsted** blev født den 1. december 1922 i Oslo, Norge

Else blev gift med **Tore Juell Harsem**, og fik børnene: Trine Harsem, **Erik Harsem** og Helle Harsem. **Erik Harsem** blev gift med **Elisabeth Myre** i 1894 i Bærum.

De fik 2 børn: **Kathrine Rolsted Harsem**, og **Camilla Rolsted Harsem**.

De to piger er de eneste efterkommere af Carl Frederik der bærer navnet Rolsted.

Bredo voksede op i Skien. Han blev student i 1898 og tog juridisk embedseksamen ved Universitetet i Oslo i 1903, var Edsvoren fuldmægtig i Senja og Ytre Sogn 1903-08, ansat i Toldvæsnet i 1908, sekretær i finansdepartementet i 1916, i Statssekretariatet i 1917, og i perioden fra 1929 – 37 fungerede han som statsrådssekretær ved den Norske regering, han blev udnævnt i 1937, men søgte og fik sin afsked i 1940 i krigens start. I sin tjenesteperiode arbejde han for 6 statsministre og 7 regeringer. Bredo var desuden redaktør af Norges Statskalender fra 1917 til 1922.

Under regeringens flugt fra de tyske styrker i april dagen i 1940, kom kongen og regeringen via Hamar og Elverum til Nybergsund tidligt om morgenen onsdag den 10. april. Sent på aftenen blev der holdt statsråd på Trysil Turisthotel (Karlsluns) i Nybergsund centrum. Her gav regeringen sit andet nej til de tyske krav, da kong Haakon nægtede at acceptere en ny regering under ledelse af Vidkun Quisling. Dagen efter, torsdag den 11. april, svarede tyskerne ved at bombe Elverum og Nybergsund i brand.

Her ses den norske regerings møde med kong Haakon om tyskernes krav, det er Bredo helt til højre.

Bredo's barnebarn Erik Harsem, har berettet følgende:

Da den norske regering måtte flygte som følge af den tyske okkupation i maj dagene 1940, bistod Bredo Rolsted ved den norske regerings flugt til Sverige.

Kong Haakon og hans mænd, lå på deres flugt til Sverige ude i skoven ved Nybergsund (Hedemark) med de tyske bombefly, som ledte efter dem, over sig.

Min morfar (Bredo) fortalte mig at han en gang havde ligget ved siden af kong Haakon. I det øjeblik havde han spurgt kongen: Kan jeg byde deres majestæt på et stykke chokolade, hvortil kongen takkede ja.

At den norske regering blev bragt i sikkerhed og senere kom til London, regnes som den vigtigste begivenhed for Norge i forbindelse med den anden verdenskrig. Dette blev starten på kong Haakons taler i radio fra London til det norske folk, gennem hele krigen og den senere mobilisering og kamp mod nazisterne, og fandt sted frem til frigørelsen i maj 1945.

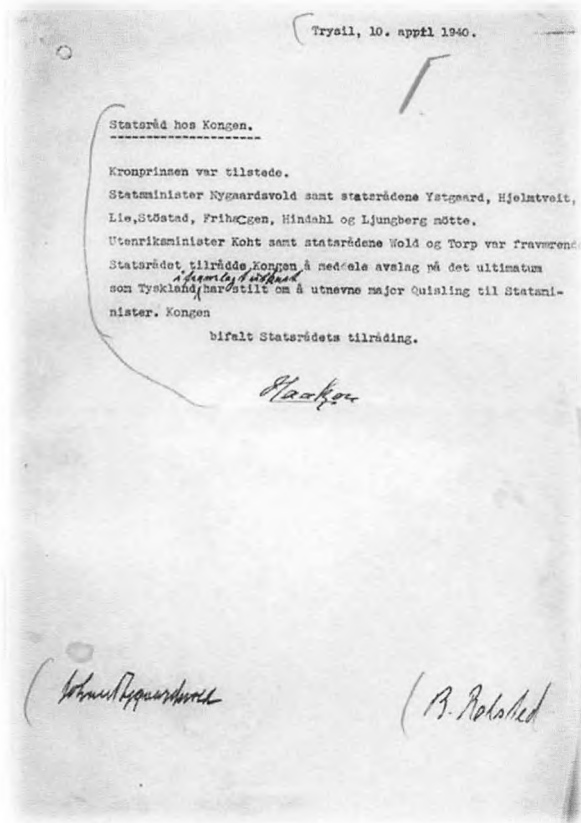
Min morfar, Bredo Rolsted, var en højt respekteret mand, og blev udnævnt til kommandør af Dannebrogordenen.

Protokollen fra statsrådet er undertegnet af kongen, statsminister Nygardvold og statsrådssekretær Bredo Rolsted.

Sekretær Rolsted søgte og fik sin afsked allerede to dage senere.

På dokumentet ses et rødt éttal, det blev sat der i forbindelse med retssagen mod "tidligere major Vidkun Quisling".

Protokollen var altså dokument nr. 1. på listen over bevisførelser.

Her ses dokument fra statsrådet.

4. Charlotte Christine Amalie Rølsted

Charlotte var den eneste af pigerne der blev gift, derfor er der kun denne ene kvindelige slægtsgren. At der ikke findes noget om Charlotte i de udgivne optegnelser om slægten fra hhv. 1905 og 1960, er ikke er så mærkeligt, da man dengang kun videreførte slægten for den mandlige side (Agnanske).

Slægtsgrenen har det næststørste antal registrerede medlemmer, men der er desværre kun få oplysninger om de enkelte personer, hvilket hovedsagelig har sin forklaring i, at den først er blevet registreret fra 2005 og kommet med i slægtsbogen i 2010.

Charlotte Christine Amalie Rølsted, (1793 - 1848) er begravet på Ugerløse Kirkegård.

Charlotte blev gift med: **Skovfoged Ludvig Christian Bahn** den 14. sept. 1816 i Sæby, Holbæk. Ludvig var søn af Frederik Christian Carl David Bahn og Ane Sofie Schultz.

Ludvig blev født i 1789 på Eriksholm Gods. Han døde i 1844 på Minnilyst, Ugerløse, og blev begravet i april 1844 på Ugerløse Kirkegård.

Ludvig var i 1816 tjener på Nørager gods, i 1817 skytte samme sted, fra 4. april 1819 skovfoged på Nørager Enemærke, Løjet Mølle, og fra 1821 skovfoged i Fledskov, Ugerløse. Iflg. FT 1840 var han da husmand og levede af sin jord, boende i Fledskov, Ugerløse.

Charlotte og Ludvigs fik 6 børn:

1. Carl Frederik Herman Bahn f. 1817 blevet forsørget af sin morfar Niels, var tjenestekarl hos sin morbror Rasmus, og senere på Rye Hovedgård. Fra 1860 til sin død i 1900 var han gårdejer i Gislinge by.
2. Niels Christian Bahn f. 1819, blev gift med Johanne S. Henrichsdatter, de fik 5 børn, Niels Christian var tjenestekarl hos sin morbror Henrik Wilhelm i Rye. Senere fæstede han Lejsehuset i Englerup under Ryegård. Han døde i 1881.
3. Wilhelm August Bahn f. 1820, blev gift med Antoinette Sofie, de fik 2 børn. Wilhelm var også hos sin morbror i Rye, blev senere Restauratør, døde i 1888.
4. **Ane Sophie Bahn** blev født i 1826 og døde i 1915. **Se flere oplysninger>>**
5. Hendrik Ferdinand Bahn blev født i 1828, han blev gift med Sofie Jensdatter de fik 9 børn, Henrik døde i 1911. **Ingen øvrige oplysninger.**
6. Johan Peter Bahn blev født i 1831 og blev gift med Anna Emilie og de fik 3 børn, derefter blev han gift med Astrid. Johan døde i 1915. **Ingen øvrige oplysninger.**

Det var jo almindeligt tidligere, at kvinden fik mandens navn når de blev gift, og dermed var hun en del af en anden slægt. Det ville normalt betyde at det kun var den første i slægts linjen der bar navnet Rolsted.

Rolsted navnet udgik da også i første omgang da Charlotte blev gift med **Ludvig Christian Bahn**, hvorpå Bahn blev det dominerende navn og slægtslinjens navn var hovedsagelig **Bahn**, men også **Emde** er repræsenteret.

Rolsted navnet vender dog tilbage til denne gren i 1913, hvilket vi skal se senere.

Med den kvindelige grens tilføjelse til slægten kom der oplysninger som de fleste slægtsforskere håber på at støde på, nemlig oplysninger om kendte personer eller berømt heder, ikke fordi slægten bliver mere betydende, men fordi det gør historien mere spændende. Disse oplysninger omfatter en person fra de tidlige aner der havde kontakt til dronning Charlotte Amalie, og en nulevende er gift med en tidligere kongelig, nu grevinde af Fredensborg.

Men der er også en person der har en, i offentligheden meget kendt far, uden at det dog kan oplyses hvem personen er.

4. Ane Sophie Bahn (1826 - 1915) blev gift med **Hans Jensen**.

De fik 4. børn: Karen Christine, Karen Marie, **Ane Sophie Hansen** og Christiane.

Ane Sophie Hansen, (1855 - 1938) blev gift med **Karetmager Jacob Pedersen**.

De fik 7. børn: Peder Mikael, **Laura Sofie**, **Hansine Marie**, Anna Petrea, Ludvig, Karen Kristine og Jenny Cathrine.

Karetmager hjemmet i Skee, malet af Ole Christensen.
Jacob Pedersen og Ane Sophie Hansen var hans oldeforældre.

Karetmager parret, Ane Sophie og Jacob Pedersen, fejrer guldbryllup i 1927, med omtalte i lokalavisen. Jacob stammer fra Smidstrup ved Merløse. Hans bedstefader var gårdmand.

Men i de dage, fortæller Jacob, regnedes den ældste søn for stamherre, han fik gården, og var der flere sønner, måtte de nøjes med 10 Rigsdaler og en madpose, vel at mærke hvis de blev Husar, ellers fik de ingenting.

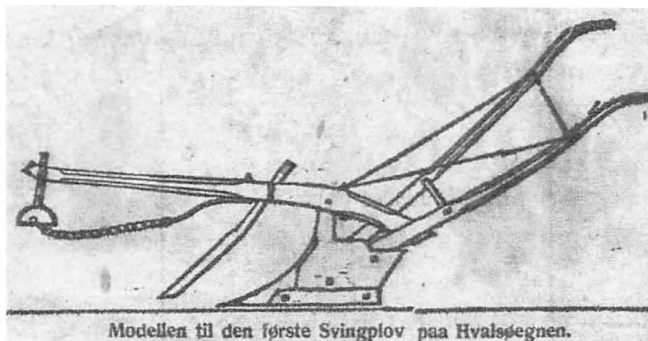
Jacobs far blev Husar, og han lå inde i 4½ år, så han må siges at have fortjent både de 10 rigsdaler og madposen. Han slog sig iøvrigt på Tømmerfaget og har bl.a. bygget en del skoler, som står endnu.(1927)

Jacob kom i karetmagerlære i København og sluttede læretiden med at tage sølvmedalje for sit svendestykke, naturligvis et Hjul. I et par års tid arbejdede Jacob som svend, dels i København dels i Århus og Roskilde.

"Og så var det jo, at jeg blev kendt med An' Sofie", siger Jacob, med et kønt smil. Og så fortæller han og hans hustru smukt om deres liv og tilskikkelser. Først boede de et par år hjemme i Ane Sofies hjem i Haraldsted Skovhuse, derefter drev de Karetmagerforretningen først i Merløse fra 1879 til 1887, så i Kvarmløse til 1890. Så blev Ane Sofies far syg, og de måtte tage hjem igen. Han døde året efter, og i 22 år blev de så boende her og drev landbruget, 6. Tdr. land, ved siden af Håndværket. Men med alderen og med Ane Sofies svigtende helbred, blev det for meget med begge dele, de overdrog derfor ejendommen til Svigersønnen Chr. Emde og overtog samtidig sønnen, Peder Mikals Karetmagerforretning i Skee. Denne forretning drev J.P. indtil han for 6-7 år siden kom alvorligt til skade ved at blive overkørt af et par løbske heste. Han fik ved den ulykke bl.a. højre fod brækket i anklen, og det groede skævt sammen, så han siden har været invalid, derfor afstod han forretningen.

Jacob Pedersen berettede også om sin farbror **Niels Nielsen** der opfandt en afløser for den gamle hjulplov, Niels var noget af en tusindkunstner.

Det var i hoveriets dage, og egnens bønder mødte til hoveriarbejde på Sonnerupgård med de tunge hjulplove, forspændt 4 heste. Da Niels så mødte op med sin Svingplov, hvis enkelte dele alle var fremstillet efter hans tegninger og modeller, blev der stor opstandelse.

Modellen til den første Svingplov paa Hvalsøegnen.

Men ploven gjorde al skepsis til skamme, med kun 2. heste for, pløjede den både hurtigere og bedre end hjulploven med 4 heste for.

Efter den succes slog Niels sig på fremstilling af avlsredskaber, og navnlig hans plove var i en årrække kendte og ansete viden om.

Niels boede en overgang i Hvidovre, og da Frederik 6. ligtog passerede, havde Niels da bygget en flot udsmykket æresport som ligtøget passerede igennem, så han på den måde kunne hylde sin konge.

Laura Sofie Pedersen, datter af Ane Sophie og Jacob Pedersen, blev født i 1880, hun blev gift 5 maj 1901 med **Pauli Andreas Voss Augustsen**, født 31. januar 1880.

De fik 4. børn: **Ebba Pauline Voss**, **Jenny Sofie Amalie Voss**, Kurt Voss, og Runa Voss.

I dag er det jo fuldt lovligt at få foretaget abort, men sådan var det ikke tidligere. **Pauli Andreas Voss** søster, **Amalie Kristine**, var uddannet jordemoder og hun blev omkring 1913 arresteret og dømt for fosterfordrivelse og måtte tilbringe 2 år i kvindefængslet på Christianshavn. Det var så stor en skandale, at hendes mand Anders Andersen, efter dommen, lod sig skille fra sin kone, og for yderligere at lægge afstand til "fosterfordriveren" tog han også navneforandring til Sindhøj.

Hansine Marie Pedersen, datter Ane Sophie og Jacob Pedersen, blev født den 7. marts 1882 og døde den 17. december 1972.

Hun bliver gift med **Anders (Rolsted) Jensen** og de fik sønnen **Jacob Rolsted Jensen** den 27. april 1913, han dør den 13.2.1931 på vejen mellem Haslev og Teestrup af et hjerteslag.

Hansine bliver derpå gift med **Hans Sofus Peder Olsen** den 1. dec. 1916, og de får sønnen Erik Rolsted Olsen.

Oplysningen om at Hansine blev gift med Anders Rolsted, stammer fra én i slægtsgrenen Charlotte Christine Amalie Rolsted, og kunne i første omgang ikke verificeres, men blandt oplysningerne om sønnen Jacobs død opgives, at faderens navn var **Anders Peter Jensen**. Herefter må det antages, at årsagen til at **Jacob** og senere **Erik** begge får mellemnavnet Rolsted, nærmere skyldes at Hansine var klar over, at hun havde rødder tilbage til Slægten Rolsted og derfor har givet sine to sønner mellemnavnet Rolsted og af den grund har Anders så også benyttet Rolsted som mellemnavn.

Ebba Pauline Voss Augustsen.

Ebba Pauline Voss Augustsen, datter af Pauli Andreas Voss Augustsen og Laura Sopfie, født 21.9.1901 i København, blev gift med **Alfred Jensen** født den 22. november 1899.

De fik 3. bør: **Ernst Rolsted Jensen**, Jytte Jensen og Leif Rolsted Jensen.

Ebba Pauline Voss Augustsen har i lighed med sin moster givet sine børn mellemnavnet Rolsted, formodentlig fordi hun som mosteren kendte til, at hun havde aner til Rolsted slægten.

Ebba Pauline døde allerede i en alder af 33. år. I første omgang flyttede **Alfred** med børnene Jytte og Leif ind til "Bedste", Karen Sophie Johanne Andersen, en søster til Anders Andersen. Ernst kommer i pleje hos onkel Kurt og tante Anna, som boede på Lergravsgade på Amager, men Ernst bor kun hos onkel Kurt i ca. 1 år og flytter så ind til "Bedste".

Alfred kommer til at føre et lidt specielt liv efter Ebba Paulines død, i perioder er han arbejdsløs pga. depressionen, men tager tømrerjob i Grønland og fik her en grønlandsk datter. Under 2. verdenskrig hvor det var svært at få job, tog Alfred i en periode til Hamborg området som mange danske håndværkere gjorde.

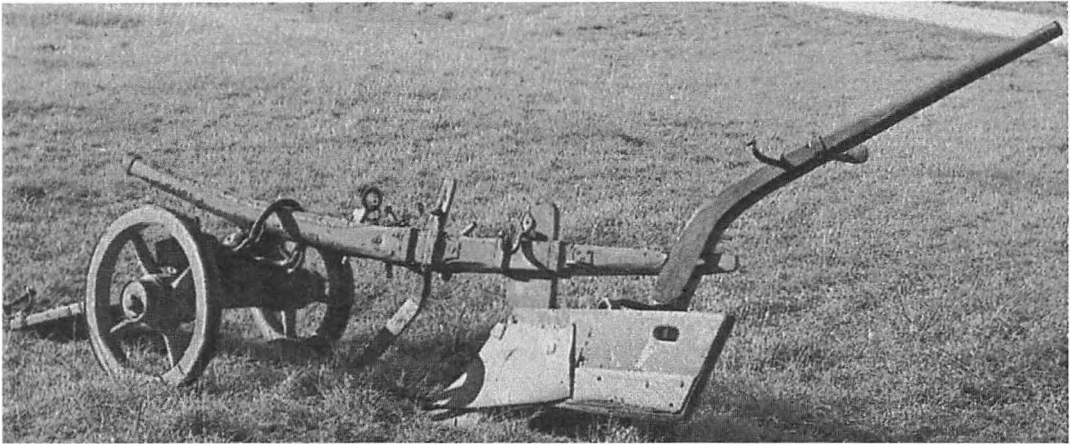
Den 27. okt. 1942 blev han gift med syerske Emma Helena Wilhelmina Nohr i Sct. Stefans kirken i Hamborg, hun havde været gift tidligere og havde en voksen søn. Ægteskabet varede kun 1 år, Emma blev ramt af de allieredes bomber den 1. oktober 1943.

Med den nye navnelov i 2006 blev det muligt at slette sit efternavn og tage mellemnavnet som efternavn.

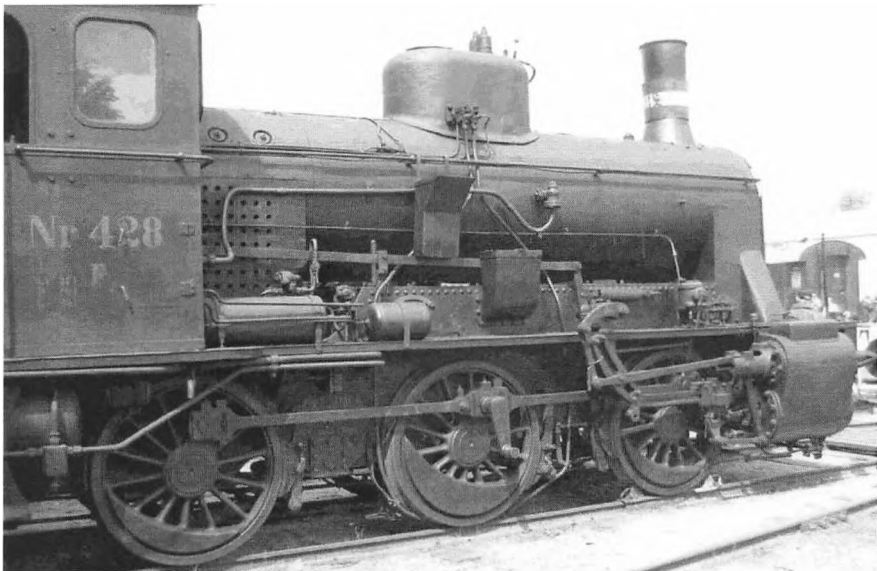
Det har bl.a. betydet at **Ernst Rolsted Jensen** slettede Jensen, hvilket sønnen Henrik også gjorde, således at deres, og deres børns efternavnet, nu er **Rolsted**.

Da andre også har gjort det, betyder det, at et stort antal der tidligere havde Rolsted som mellemnavn, nu kun hedder Rolsted, og for alle der nedstammer fra slægten Rolsted, er det helt naturligt, men det kan ikke udelukkes at der findes personer der bærer navnet Rolsted til efternavn, der reelt ikke stammer fra Rolsted slægten.

I dag hvor både mand og kvinde ved deres giftermål kan bestemme hvilket navn de vil bære, vælger de i nogle tilfælde begge efternavne, i andre tilfælde beholder de hver sit, derfor er det nu ikke alene relevant at sidestille de mandlige(Agnatske) og kvindelige(Kognatske) slægtslinjer, det er nærmest en nødvendighed for at kunne holde styr på slægten.

Her har vi et eksemplar af en hjulplov, man kan godt få øje på fordelen ved den svingplov som Niels Nielsen konstruerede, som omtalt på side 51.

Dette Danske Lokomotiv Litra F blev der bygget 120 stk. af til DSB i åren 1898 - 1949, de blev blandt andet benyttet til rangering på alle danske stationer.

Vicegeneraldirektør ved DSB Ernst Rolsted.

Ernst Rolsted Jensen, søn af Alfred Jensen og Ebba Pauline Voss, blev født den 6. august 1921 i København. Ernst er efterkommer af Rolsteds kvindelige gren og har slettet efternavnet Jensen. Ernst blev gift med **Grethe Pedersen** den 21. september 1945 på Københavns Rådhus. Grethe blev født den 19. august 1917, og døde den 27. oktober 2009 i Fakse.

Ernst og Grethe fik 2 børn: Susan Rolsted Jensen og **Henrik Rolsted**. Ernst har som nævnt slettet efternavnet Jensen og hedder i dag **Ernst Rolsted**.

Ernst skriver følgende om sit liv og karriere:

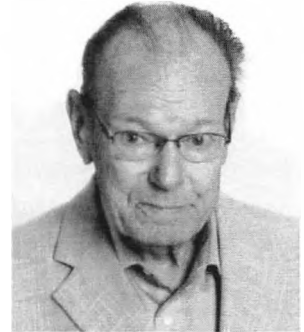
Begge mine forældre stammer fra arbejderfamilier. Min far var tømrer og arbejdede i sine senere år som formand på arbejdspladserne, blandt andet ofte i Grønland. Mor var en dygtig syerske og syede kjoler til et kendt modefirma i København, og jeg husker, at jeg ofte bragte de færdige kjoler ind til firmaet i Københavns centrum. Desværre døde mor kun 33 år gammel i 1934, da var jeg 13 år.

Far flyttede da sammen med mine to søskende ind i min farmors hus i Brønshøj, mens jeg flyttede til min morbror på Amager, hvorfra jeg et år senere flyttede videre til min farmor. Her boede jeg i fire år og cyklede til skole som fortsat var Sjællandsgade Skole på Nørrebro. Jeg gik her fire år i mellemskolen og endte med en realeksamen med udmærkelse.

Jeg var dengang meget interesseret i jernbaner og meget betaget af de store damplokomotiver. Måske var jeg også påvirket af den megen omtale af DSB, det var i generaldirektør Knutzens tid. Min farmors bror (tidligere omtalte Anders W. Andersen senere Sindhøj) var ansat på DSB's værksteder i København og spurgte, om jeg kunne tænke mig at komme i lære på værkstedet med henblik på en efterfølgende uddannelse som lokomotivfører. Han introducerede mig for værkstedschefen, som måske fornemmede, at jeg havde evner til noget mere. På det tidspunkt havde jeg netop overstået 4. mellemskoleår.

Under alle omstændigheder anbefalede han, at jeg gennemførte realklassen og derefter søgte ind som trafikelev ved DSB. Det råd fulgte jeg heldigvis og året efter blev jeg ansat som trafikelev.

Som nævnt havde DSB i de år stor succes, og generaldirektør Knutzen optrådte ofte i medierne. Jeg fik dog aldrig lejlighed til selv at møde ham. Der er ingen tvivl om, at Peter Knutzens mange gode initiativer, blandt andet indførelsen af lyntogene, var medvirkende til en forøget popularitet hos befolkningen. Derimod var hans initiativer til reduktion af personalestyrken ikke velset af personalet og dets faglige organisationer. I forbindelse med rationaliseringen havde Knutzen fået støtte af den socialdemokratiske trafikminister Johannes Friis-Skotte, men fagforeningerne protesterede.

Ernst Rolsted, foto 2014

Friis-Skotte faldt derfor i unåde hos regeringen, og ministerposten blev i stedet besat med Niels Fisker. Han var mere fleksibel og fik løsnet kravene om besparelser, så de kunne accepteres af fagforeningerne.

De mere organisatoriske, administrative opgaver var dog ikke noget, som jeg selv beskæftigede mig med i elevårene. I første omgang koncentrerede jeg mig om Jernbaneskolen, hvor jeg startede den 1. September 1938 sammen med 60 andre elever i den gamle kaserne i Sølvgade i København. Her terpede vi passager tjeneste, godstjeneste, sikkerhedstjeneste og lærte blandt andet at telegrafere. Det sidste fordi en væsentlig del af kommunikationen navnlig vedrørende godstrafikken dengang foregik pr. telegraf.

Sjællandske stationer.

Derefter kom den praktiske indøvelse i driften. Jeg startede den 13. oktober 1938 i Tølløse, hvor formanden for stationsforstandergruppen i Jernbaneforeningen, Duus, var stationsforstander Han var absolut af den gamle skole, men var meget opsat på at eleven fik lært noget både teoretisk og i praksis. Da jeg ankom, havde han allerede skaffet mig værelse og pension hos en vognmand i byen hvilket antyder hans gode kontakt med de lokale indbyggere. Jeg blev også inviteret til te hos fru en stationsforstanderboligen. En af stationsforstanderens opgaver, som han tog meget højtideligt var hver formiddag at gå en runde på stationsområdet for blandt andet at kontrollere om sporskiftetingerne sluttede tæt til skinnerne. Jeg husker, at han den første gang jeg var med sagde til mig, at jeg skulle gå på hans venstre side. Tølløse var en knudestation på Nordvest banen til Kalundborg, hvor der var forbindelse videre med privatbanen Høng-Tølløse Jernbane.

Opdelingen af ansvaret var delt mellem DSB og privatbanen på den måde, at sikkerhedstjenesten og rangeringen blev foretaget af DSB-personale, mens HTJ's tog var bemanded med privatbanens personale. Jeg var i Tølløse i syv måneder. Det var ikke noget problem for mig, at flytte fra København til provinsen. I ti af mine skoleår holdt jeg sommerferie hos min familie i Aversi, hvor min onkel var sognerådsformand og havde et landbrug, som jeg gik meget op i.

Efter Tølløse blev jeg forflyttet til den noget større station i Slagelse, hvor en anden stovt herre som hed Hannibal, var stationsforstander. Han var også opsat på at sørge for at jeg udover det praktiske fik gennemgået det boglige instruktionsmateriale. Arbejdsopgaverne var stort set de samme som i Tølløse, men togdriften var mere intensiv og kundepotentialet meget større.

Også godstrafikken var mere omfattende. Slagelse var en stor station med talrige ansatte på stationen og på det nærliggende maskindepot, som skulle levere trækraften til Slagelsebanen til Dalmose-Næstved og til trafikken på Kalundborgbanen via Høng-Gørlev. Som elev kunne jeg ikke tage ansvaret for sikkerhedstjenesten, men deltog eksempelvis i billetsalg og ekspedition af gods. Dog var jeg også nogen tid i kommandoposten, hvor jeg lærte at betjene det nye, meget moderne sikringsanlæg.

Jeg var på Slagelse station i 14 måneder. I tre måneder af perioden var jeg dog udstationeret til Dalmose station, der lå mellem Slagelse og Næstved. Anledningen var den pudsige, at stationsforstanderen i Dalmose var blevet konstateret farveblind, men fra administrationens side havde man besluttet, at han kunne fortsætte sit arbejde med sikkerhedstjenesten, hvis han havde en normalsynet ved sin side under arbejdet, og det blev i en periode altså mig. Elevantiden i Slagelse faldt sammen med den strenge vinter i 1940, hvor isvinteren ikke alene var hård for togtrafikken, men også i særdeleshed for færgetrafikken. Mange togafgange blev aflyst, og i mere end en måned var al sejlads over Storebælt aflyst. Alle de indre farvande, Kattegat og Øresund var også tilfrosne i lang tid. Folk vandrede, cyklede eller kørte med bil over bæltet. Isbådstransport af mennesker og varer fandt også sted. Netop som isvinteren satte ind, var jeg i gang med den obligatoriske måneds togekørsel i passagertog. Da mange passagertog var aflyste, kørte jeg i stedet med godstog mellem blandt andet Slagelse og Kalundborg. Godstogene havde ikke gennemgående bremsesystem og en opbremsning var afhængig af, at nogle af godsvognenes bremsenhuse var bemandede, så vognens bremsere kunne aktiveres manuelt. Et fløjt betød, at man skulle være parat til at bremse. Nar toget skulle bremse, fløjtede lokomotivføreren tre fløjtesignaler. To fløjtesignaler betød, at bremserne skulle løsnes. Jeg havde den ubehagelige oplevelse at sidde i et sådant bremsarhus i 25 graders kulde med en lille olielampe som varmekilde. Det var en kold fornøjelse, og det tog noget tid inden man fik varmen, nar man havde været med på en sådan tur.

At vintervejre også senere kunne få alvorlige følger for jernbanetrafikken, oplevede jeg igen i isvinteren 1978-79. Jeg holdt jul med familien i vores feriehus på Lolland, og mellem jul og nytår faldt der så store mængder sne, at vi var spærret inde i flere dage. Trafikken på jernbaner og veje var gået i stå mange steder, og det tog nogen tid inden trafikken var normaliseret. Vintervejre med sne og is har altid givet problemer for togtrafikken.

I min første tid i stationstjenesten i 1930-40'erne var tilsnening af sporskifterne dog en større gene for trafikken end nu. Sporskifterne måtte renses for sne ved håndkraft ved fejning og skovling. I tidens løb er man gået over til gasopvarmning af sporskiftetungerne og det har betydet, at trafikken er mindre påvirket af snefald end før.

Besættelsestiden

Besættelsen den 9. april 1940 erfarede jeg om morgenen, da jeg var på vej til stationen i Slagelse. På vejen gennem byen mødte jeg en gruppe cyklende, grønklædte soldater, og på stationen fik jeg at vide, at tyske soldater havde besat banegården. I løbet af dagen passerede tyske troppetog også gennem stationen. Det var selvsagt en chokerende oplevelse for mig og kollegerne, men påvirkede dog ikke det daglige arbejde væsentligt lige med det samme. Efter Slagelse blev jeg den 1. september 1940 forflyttet til Måløv station, hvor jeg var i tre måneder, og blandt andet beskæftiget med postekspedition, som dengang var en del af stationens opgaver. Selve besættelsen mærkede jeg dog ikke meget til i det daglige arbejde på stationen i Måløv, som endnu dengang var en mindre landstation på strækningen mod Frederikssund. Men den nærliggende Værløse Flyveplads var besat af tyskerne,

og det kunne både høres og ses. En dag så jeg et tysk jagerfly flyve højt til vejrs og pludselig dykke lodret ned, hvorefter det eksploderede i en ildsøjle.

Derefter var jeg på ny på Jernbaneskolen for at gennemgå et såkaldt medhjælperkursus, som sluttede med en bestået medhjælpereksamen. Det betød blandt andet, at jeg kunne tage ansvar for sikkerhedstjenesten på stationerne. I perioden fra april 1941 til slutningen af 1948 gjorde jeg tjeneste på blandt andet Københavns Godsbanegård, Haslev og Køge stationer.

I Haslev traf jeg Niels Erik, som også arbejdede på Haslev Station. Han var medlem af den lokale modstandsgruppe. Gruppen var kommet i besiddelse af en bil med lægeskilt. Den skulle køres fra Ringsted til et gods ved Haslev, hvor den skulle skjules i en lade og være til rådighed for gruppen efter behov. Niels Erik havde ikke kørekort så han bad mig om at køre bilen. Jeg havde dengang kørekort til både personbil, motorcykel og store lastbiler med larvefodder. (fra min militærtjeneste). For en sikkerheds skyld havde jeg min militære pistol med. Den havde jeg fået gemt af vejen, da tyskerne overfaldt os i Holbæk. Heldigvis mødte vi ingen tyskere på vejen.

Køge kom jeg til i oktober 1943, hvor mine arbejdsopgaver vekslede mellem sikkerhedstjenesten, billet salg og godsvogns kontrol. Kort efter at jeg var kommet til stationen blev jeg kontaktet af en hemmelig kilde i generaldirektoratet og spurgt, om jeg ville påtage mig at holde øje med tyskernes færden i Køge og omegn for at meddele eventuelle aktiviteter til kilden i generaldirektoratet. Specielt var man interesseret i tyskernes bevægelser i Køge Havn og aktiviteterne på Mosede Fort som de havde besat. Der var ikke stationeret tyskere på Køge station, men det skete at der passerede tyske godsvogne med krigsmateriel gennem byen, ligesom der ankom godsvogne lastet med ammunition til Mosede Fort. Senere kunne jeg i vore journaler over godsvognstrafikken se, at Mosede Fort var blevet tømt for ammunition. Foruden observationerne på stationen, cyklede jeg også ud til Mosede og spurgte folk om tyskernes færden, ligesom det i Køge Havn var nemt at følge tyskernes bevægelser med krigsfartøjer. Resultaterne af mine iagttagelser blev sendt i tjenestepostkuverter til kilden i generaldirektoratet.

I Køge badede jeg ofte ved stranden lidt syd for Køge Havn. En dag i 1944 fejlede jeg et spring fra 3 meter vippen og stødte hovedet mod sandbunden. Det lammede min højre arm, men det lykkedes at komme op og konsultere en læge i Vestergade i Køge. Han sendte mig på Køge sygehus hvor jeg lå i 10 dage. Derefter genoptog jeg badning på Søndre Strand.

Men mødet med Køge Sygehus satte sig varige spor i mit liv, for her mødte jeg sygeplejeelev Grethe Petersen som snart blev min forlovede, senere giftermål på Københavns Rådhus, mor til mine to børn og livslang hustru.

Efter tiden i Køge arbejdede jeg som afløser frem til slutningen af 1950 på en lang række stationer på Sjælland. Afløserperioden var afbrudt i nogle måneder af et lederkursus på Jernbaneskolen, som sluttede med en fagprøve med udmærkelse.

I denne tid var jeg indkaldt til militærtjeneste i to perioder. Første gang fra maj 1942, hvor jeg var rekrut i artilleriet, til oktober 1943 der sluttede med kornetuddannelse, hvilket ikke var et frivilligt valg. Den første militærperiode sluttede i realiteten dog allerede den 29. august 1943 med at jeg sammen med de øvrige danske militære folk blev interneret og holdt fanget af tyske soldater i 1 ½ måned inden vi blev frigivet. I første omgang blev vi interneret i en teltlejr på eksercerpladsen i Holbæk, men senere kom vi til kasernen i Næstved, som tyskerne havde overtaget.

Efter frigivelsen blev jeg sendt til stationen i Køge, hvor jeg også oplevede de sidste dramatiske uger op til den tyske kapitulation i foråret 1945. Fra min kontakt i modstandsbevægelsen fik jeg besked om, at jeg skulle holde mig klar, idet der muligvis ville komme en ladning benzin i en godsvogn, der skulle ekspederes videre til en af stationerne på Øst banen en af dagene omkring månedsskiftet april/maj 1945. Såfremt jeg skulle i aktion ville der blive givet en bestemt meddelelse i kode over den engelske radio fra London. Meningen var at modstandsbevægelsen på Stevns og omkring Køge skulle have tilstrækkeligt brændstof i tilfælde af krigshandlinger i foråret 1945.

Imidlertid fik jeg via en alternativ kode besked over radioen fra London, at aktionen var afblæst, men da var benzinvognen bragt ud på Øst banen. Det var også i den engelske udsendelse, at jeg om aftenen den 4. maj 1945 hørte befrielsesbudskabet, der kom som en enorm lettelse. Endnu i dag ved jeg ikke præcist hvem min overordnede kontaktperson i modstandsbevægelsen var, men jeg kan huske, at jeg kort efter befrielsen blev opsøgt af en mand, der takkede for indsatsen. Det var muligvis min kontaktperson i generaldirektoratet.

Allerede den 6. maj 1945 blev jeg indkaldt til tjeneste i det danske militær, som blev genoprettet umiddelbart efter at besættelsesmagten havde kapituleret. I første omgang skulle jeg møde på Christianshavn Kaserne i København, og jeg fungerede som sekondløjtnant indtil jeg blev hjemsendt i oktober 1945.

Forflyttelse til Sølvgade

Da jeg sluttede min afløserperiode i slutningen af 1950 fik jeg henvendelse fra DSB's generaldirektorat om jeg kunne tænke mig at blive forflyttet til personalekontoret i Sølvgade. Efter nogen betænkning svarede jeg ja tak, og blev ansat der fra den 1. januar 1951. Hermed begyndte mit karriereløb i administrationen. Min første erfaring var, at der ikke dengang var større forskel i omgangstonen i generaldirektoratet sammenlignet med omgangstonen i stationskontorerne. Man sagde "De" til sine kollegaer og talte i tredje person til sine overordnede. Det ændredes dog senere og efterhånden blev "du"-formen almindelig. Da jeg kom til generaldirektoratet i 1951 var Emil Terkelsen generaldirektør. I 1955 blev han afløst af P. E. N. Skov. I de første år i generaldirektoratet vikarierede jeg af og til som sekretær for Terkelsen. Han var en venlig person, men hans effektivitet er det svært for mig at bedømme. Det var dog ham, som tog initiativet til at slå det daværende personalekontor, lønningskontoret og budgetkontoret sammen i en personaleafdeling med Buus-Pedersen som afdelingschef, og det skal han have ros for. Jeg vikarierede også af og til for Skovs sekretær. Mit indtryk er at Skov ikke var en udviklings eller fornyelsens mand.

Det væsentligste for ham på de månedlige distriktscheffsmøder, hvori de to distriktschefer og afdelingscheferne (de senere direktører) deltog, syntes at være besættelse af ledige stillinger af overordnet karakter. Det gik som regel det meste af mødetiden med. Det skal tilføjes, at ansøgere til lederstillinger sædvanligvis havde aflagt besøg forud hos generaldirektøren og personalechefen. Skov var i øvrigt en sparsommelig mand, og eksempelvis gik han ofte ned på gaden og tog linje 10 i stedet for at lade sig køre af sin chauffør i tjenestebilen til bestemmelsesstedet.

Administrationens effektivisering

I perioden 1953-1970 havde jeg talrige hverv som sekretær for, medlem af eller formand for en række udvalg og kommissioner med opgaver af organisationsmæssig art. Jeg kom efterhånden til at arbejde meget tæt sammen med Buus-Pedersen, der i 1953 kom til generaldirektoratet efter at han havde været trafikinspektør i Århus. Buus-Pedersen var den første egentlige chef for den samlede personalestyrke i DSB, der dengang var på ca. 29.000 medarbejdere.

Buus-Pedersen var meget optaget af gennem rationalisering at nedbringe antallet af ansatte, såvel tjenestemænd som ekstraarbejdere, men han lagde vægt på, at det skete i tæt samarbejde med personalets faglige organisationer. Det resulterede blandt andet i etablering af arbejdsgrupper (de såkaldte støvsugerbander), hvor jeg sammen med personalerepræsentanter på de større arbejdspladser og repræsentanter fra den faglige ledelse gennemgik mulighederne for reducere af medarbejderantallet. I forbindelse med aftalerne om de lokale reduktioner blev der ofte tilbudt løntillæg til de tilbageværende medarbejdere. Resultatet var store personalebesparelser.

Ligeledes ønskede Buus-Pedersen også at styrke kundebetjening og trafikerværelse og overdrog mig den opgave at udarbejde en håndbog om disse emner. Den udkom i 1955 og blev anvendt på Jernbaneskolen, ligesom den fordeltes på DSB's salgssteder.

I nogle år fra 1958 til 1966 arbejdede jeg i organisationskontoret, som samtidig med at jeg fik stillingen som afdelingschef blev lagt ind under personaleafdelingen. Den blev derefter benævnt personal- og organisationsafdelingen, senere (i 1969) omdøbt til administrationsafdelingen.

I organisationskontoret var man i gang med at gå fra hulkortbehandling af regnskabs- og lønsystemer til at anvende EDB. Det besluttedes i 1962 at anskaffe et IBM 1401-anlæg til udførelse af disse og andre opgaver. Set med nutidens øjne var det et beskedent anlæg med to båndstationer og med en meget lille arbejdsenhed (ram). Dermed blev DSB den første danske kommercielle virksomhed, der arbejdede med denne teknologi. Målet var, at også andre opgaver skulle overgå til EDB-behandling og efterhånden overflødig gøre hulkortene. I 1969 udskiftedes dette anlæg med et Borrough B3500-anlæg med betydelig større kapacitet. Det blev placeret i Godsterminalen på Kalvebod Brygge, hvor det skulle behandle statistik vedrørende billetsalg, data fra vognladningsforsendelser, tograpporter, sygestatistik og andre opgaver som hidtil var blevet udført af I/S Datacentralen.

Der var i det hele taget en rivende udvikling i disse år for at udnytte og implementere den nye teknologi på de områder, hvor den kunne anvendes. I 1964 havde vi således taget et nyt Edb-anlæg, leveret af Siemens, i brug til udførelse af bilpladsreservering på Halskov-Knudshoved-overfarten, der i de år oplevede en kraftig stigning i antallet af overførte biler som følge af velstandsstigningen og dermed det øgede antal personbiler. Hidtil var reserveringen blevet udført af et relæbaseret anlæg, men med det nye anlæg kunne reserveringen foretages af fjernskrivere på de større stationer i op til to måneder før rejsen.

Et andet område vi satsede på var DSB's mange reservedelslagre og administreringen heraf, der var spredt ud i den komplicerede organisation. Jeg fik den opgave sammen med professor Vagn Madsen fra Århus Universitet at udarbejde en model for DSB-styring af disse lagre og deres regnskaber. Under dette arbejde blev jeg klar over, at det var en forudsætning for omlægning til EDB-styring, at den spredte lagerorganisation blev forenklet og centralt styret, eventuelt af DSB's handelsafdeling. Professoren, som forud havde udarbejdet et nyt regnskabssystem for DSB, var enig i forenklingen af lagerorganisationen og omlægning til EDB-lagerstyring. En teoretisk samleplan blev udarbejdet som grundlag for det videre arbejde med opgaven. Samleplanen blev gengivet og nærmere beskrevet i Vagn Madsens bog "Virksomhedsledelsens problemer i organisatorisk betydning", der udkom i 1964.

Samarbejdet med professoren førte til, at jeg i 1960 fik lejlighed til at deltage i en to måneders studierejse i USA. Vagn Madsen var selv forhindret i at deltage, men havde fået Buus-Pedersens accept til at jeg deltog. Studierejsen var arrangeret af OEEC - i dag kendt som OECD - og havde som hovedformål at besøge en lang række virksomheder og få indblik i anvendelse af EDB i disse virksomheder. Resultatet blev samlet i en OEEC-rapport "I.D.P. and computers", der blev udgivet i 1961. Hovedkonklusionen var, at udviklingen og anvendelse af EDB i USA var lang forud for brugen af EDB i Europa. Det var naturligtvis et stærkt incitament til at udvide brugen af EDB i Europa.

Studierejsen gav mig også lejlighed til at få et indtryk af udviklingen af containertrafik i USA med jernbaner og lastbiler. Det fik jeg gavn af, da jeg fik bestyrelsesopgaver i de to europæiske jernbaneselskaber Intercontainer og Interfrigo, som DSB havde anpart i. Udviklingen af containertransport i DSB-regi kom først rigtigt i gang i slutningen af 1960'erne og medførte, at der efterhånden blev etableret kombi-terminaler til at klare lastning og losning af godsvogne.

Kombitransporterne udførtes i samarbejde mellem DSB, Danske Vognmænd, Dansk Speditørforening og A/S Kombi Dan.

Strukturudvalget

Da jeg tiltrådte som afdelingschef i begyndelsen af 1966 blev organisationskontoret lagt under personalechefen, og afdelingen blev benævnt personal- og organisationsafdelingen. Det var en større afdeling, som tog sig af mange interne opgaver. Personalekontoret beskæftigede sig blandt andet med personaleuddannelse og stod for Jernbaneskolen, behandlede personalsygesager og disciplinærsager. Lønningskontoret tog sig af lønforhold og varetog også forberedende drøftelser med de faglige organisationer om Løn- og arbejdsforhold. Udbetaling af lønninger og pensioner var også lønningskontorets opgave. Budgetkontoret tog sig af budgetsager og juridiske sager. Ved tiltrædelsen som afdelingschef blev jeg samtidig overdraget hvervet som formand for Statsbanepersonalets Sygekasses bestyrelse.

Det var en sygekasse stiftet af de faglige organisationer. Sygekassens kontor blev huset i generaldirektoratet i Sølvgade og arbejdede tæt sammen med personalekontoret. Sygekassen havde aftaler rundt om i landet med læger (benævnt jernbanelæger), hvor sygekassens medlemmer kunne blive undersøgt og behandlet efter behov. Sygekassen blev senere nedlagt som følge af den nye sygesikringslovgivning.

Under mit arbejde som sekretær, medlem af eller formand for de mange arbejdsgrupper gennem 1950-60erne havde jeg fået den opfattelse, at DSB's organisation i det hele taget var alt for kompliceret og havde for mange mellemlid fra top til bund. Jeg havde drøftet det med generaldirektør P. E. N. Skov, efter at jeg havde overtaget stillingen som personalechef for virksomheden. Skov var ikke særlig ivrig efter at gå i gang med større strukturændringer, ligesom han var meget tilbageholdende, da jeg på et direktionmøde foreslog, at DSB ændrede køreplanerne for passagertogene og ligesom i Holland gik over til timedriftsprincippet. Skov svarede, at så længe han var generaldirektør skulle der ikke køre "tomme tog". Forst efter generaldirektørskiftet blev spørgsmålet om timedrift taget op og resulterede i gennemførelsen af K74-køreplanerne, der i princippet var baseret på timedrift.

Efter Skov's tøven havde jeg imidlertid faet lejlighed til at drøfte muligheden for organisationsforenklinger med trafikminister Svend Horn. Han drøftede sagen med Skov med det resultat, at der i 1967 blev nedsat et udvalg benævnt Strukturudvalget, som jeg deltog i, med den opgave at undersøge mulighederne for forenkling af organisationen og fremsætte forslag herom.

Resultatet af arbejdet blev fjernelse af mange mellemlid og dermed en betydelig forenkling af organisationsstrukturen. Ikke mindst nedlægningen af de to distriktsledelser i henholdsvis København og Århus bidrog hertil

Allerede omkring 1960 blev fjernstyring af sikringsanlæggene på Fyn taget i brug. Det samme skete gradvist på andre strækninger, herunder S-banerne i Københavnsområdet. Det betød centralisering af togdriftens ledelse og dermed fjernstyring af togdriften. Dette måtte efterhånden medføre reduktion af bemanningen på mange stationer, og dermed ændring af stationernes status.

Det ville også kræve en ændring af en del af personalets uddannelse og opgaver. Strukturudvalget barslede blandt andet med forslag om at samle ledelsen af stationerne i 19 områder med hver sin områdechef til at overvåge de tilbageværende opgaver på stationerne. Disse foranstaltninger medførte at stationsforstanderbegrebet efterhånden bortfaldt, og at trafikassistentgruppen "smeltede sammen" med kontorassistentgruppen. Det betød også, at en del ansatte måtte omskoles så de blev rustede til at klare nye arbejdsopgaver.

Banevedligeholdelsens struktur blev behandlet i særskilte underudvalg, der var blevet nedsat allerede i 1965. Resultatet var et forslag om en kraftig nedskæring af banekolonnerne fra ca. 340 til 80. Samtidig blev overbanemesterstrækningerne foreslået nedlagt, og de 15 banesektioner foreslået reduceret til seks baneområder.

Et værkstedsudvalg nedsat i 1966 foreslog omlægninger både i maskinafdelingens værksteder og maskindepoter. Sigtet var rationalisering ved sammenlægning af værksteder og reduktion i antallet af maskinværksteder.

I 1968 nedsattes et sidebaneudvalg, som jeg blev formand for. Passagertallene og godstrafikken på en række sidebaner var faldet så meget, at det måtte overvejes, om disse strækninger burde nedlægges. Udvalgets undersøgelser viste, at de ni mindst benyttede af sidebanerne ikke under de daværende forhold kunne gøres rentable og de blev derfor foreslået nedlagt. Også nogle meget lidt benyttede stationer og holdepladser på andre strækninger blev foreslået nedlagt. De fleste af disse ændringer blev godkendt af Folketinget.

Signaltjenestens struktur blev gennemgået af et udvalg nedsat i 1969. Det foreslog blandt andet reduktion af antallet af signalformandsstrækninger ved sammenlægning af nogle af disse strækninger.

Perioden fra omkring 1953 til 1970 var som det fremgår stærkt præget af rationalisering, organisationsfornyelser og moderniseringer inden for de områder jeg havde ansvaret for. Resultatet heraf og af mange andre initiativer i denne periode var, at den samlede personalestyrke ved DSB faldt fra 29.000 medarbejdere i 1953 til 23.500 i 1970. Målet var yderligere at mindske personapersonalestyrken til 20.000 og grundlaget for at nå dette var lagt.

På et tidspunkt blev jeg også involveret i tog-til-tiden-kampagnen på et tidspunkt hvor vi var stærkt plaget af togforsinkelser, ikke mindst på den sjællandske kystbane. Det var, så vidt jeg husker, i 1960'erne, hvor der i stedet for lokomotivflytning fra den ene ende til den anden på ankomststationen, blev indført styrevognsdrift. Fra styrevognen skulle man dirigere diesellokomotivets driftsfunktioner. Desværre svigtede systemet ofte og skabte forsinkelser, fordi man så måtte bruge tid på, at køre lokomotivet til den anden ende af toget. Men der var også andre forsinkelsesårsager, så jeg etablerede en arbejdsgruppe der skulle følge sagen op, og udarbejde et statistiksystem, så man fik styr på forsinkelsernes system og omfang. Det lykkedes os gennem dette analysearbejde, at finde frem til de kritiske punkter og derefter fik sat fokus på at få løst problemet, så togene atter kunne køre til tiden.

Internationale møder

I 1972 blev jeg bedt om at overtage ledelsen af Trafikafdelingen. Det gik jeg med til, men da jeg på det tidspunkt midlertidigt også varetog den kommercielle afdeling, var det min betingelse, at personalefunktionen blev udskilt og fik ny leder. Min afdeling blev derefter benævnt "Drifts- og Administrationsafdelingen", og igen på et senere tidspunkt omdøbt til "Afsætnings- og Produktionsafdelingen".

De opgaver jeg havde i generaldirektoratet og i særlig grad i tiden som leder medførte, at jeg meget ofte måtte forlade kontorstolen for at deltage i internationale møder i UIC's kommissioner og varetage DSB's medlemskab i Interfrigos og Intercontainer's bestyrelser. Et emne som jeg ofte tog op var om det ikke ville være hensigtsmæssigt at slå de to selskaber sammen i et selskab. Det tog jeg op endnu en gang i de sidste møder jeg deltog i. Om det var derfor kan jeg ikke sige, men ikke så længe efter blev de forenet i et selskab. Møder som formand for fællesgruppen med det daværende DDR om trafikken over Gedser-Warnemünde krævede en del rejser til DDR. Et af diskussionsemnerne var spørgsmålet om en ny færge. Den eksisterende færge havde kun indgang fra den ene ende, hvilket var et problem for biltrafikken. Specielt for lastbiler, som måtte bakke ind. Tyskerne kom med et forslag om en ny færge med ind- og udgang i begge ender, men de trak senere forslaget tilbage formentlig på grund af kapitalmangel.

Megen tid gik også med personalemøder med de faglige organisationer forskellige steder i Danmark, ofte med foredrag fra min side. Lejlighedsvis aflagde jeg besøg på DSB's stationer på rejser rundt om i landet. Disse besøg omfattede også andre arbejdspladser som for eksempel rutebilstationer, værksteder, remiseanlæg og færger. Det kunne også være som ledsager ved besøg fra udlandet som eksempelvis Kinas udenrigsminister (Huang Hua) eller Botswanas præsident (hans navn husker jeg ikke, men derimod at han korreksede mig, da jeg under frokosten i en kort tale udtalte hans navn forkert). Det skete ikke sjældent, at jeg vikarierede for generaldirektøren, blandt andet en gang ved et generaldirektørmøde i Paris. Den svenske og den vesttyske generaldirektør havde ved dette møde rottet sig sammen for at beklage sig over, at iværksættelsen af den nye godsfergerute Helsingborg-Københavns Frihavn blev forsinket. Det var en lidt prekær situation, men jeg var selvfølgelig forbedret hjemmefra. Godsrueten kom i gang, men blev lukket, da Øresundsbroen overtog godstrafikken mellem Sverige og kontinentet.

Nye udfordringer

Aldersgrænsen var 70 år, men allerede næsten et år før, havde jeg meddelt generaldirektør Ole Andresen, at jeg agtede at gå af, når jeg fyldte 65 år. Jeg fik da et tilbud om på freelancebasis, at arbejde som rådgiver, bl.a. for DSB's egen rådgivningssektion for udenlandske jernbaner med trafikproblemer. Til det formål etablerede jeg et anpartsselskab, så jeg ikke som statspensionist var begrænset i indtægtsmæssigt henseende. I syv år havde jeg blandt andet opgaver for DB (Deutsche Bundesbahn), for portugisiske jernbaner og for det camerounske jernbaneselskab i Afrika.

Da jeg i 1930erne søgte ind til DSB, tænkte jeg ikke på, at det skulle være en livsstilling og slet ikke på, at det først og fremmest ville blive et job med administrative opgaver. Da jeg forlod DSB i 1986 var det et trafikforetagende, som var stærkt forandret siden jeg begyndte i 1938. Trafikken var udviklet voldsomt, organisationen var stærkt rationaliseret og omgangstonen var mere lige til. Men de største forandringer er jo sket, efter jeg forlod DSB. DSB er i dag kun et lille passagerbefordrings-selskab, som kører på statens skinner og med en teknisk styring, vedligeholdelse, som varetages af et andet selskab.

Jernbanemuseet i Odense

Til slut nogle bemærkninger om Jernbanemuseet, som sorterede under personal- og organisationsafdelingen, da jeg overtog ledelsen af denne. Det var et beskedent museum beliggende på 5. sal i Sølvgade. Museet havde derudover en stor samling af gammelt materiel (lokomotiver, personvognsmateriel, godsvognsmateriel, sikringsanlæg m m.) som var opmagasineret i ubrugte remiseanlæg og værksteder, hvor de ikke var umiddelbart tilgængelige for publikum. Jeg tog derfor initiativet til at undersøge forskellige muligheder for at flytte museet til et sted hvor både modelmateriellet og de andre udstillede genstande fra Sølvgade og lokomotiv- og godsvognsmateriellet kunne være tilgængeligt for publikum. Valget faldt på den tidligere lokomotivremise i Odense, som havde tilhørt de nedlagte fynske privatbaner. DSB's baneafdeling brugte enkelte af sporene til arbejdsmateriel, men kunne frigøre så meget sporplads at det var tilstrækkeligt til at etablere et jernbanemuseum, hvor både små og store genstande kunne vises frem.

Dertil kom en del sporanlæg omkring remisen. Jeg forhandlede med Odense Kommunalbestyrelse, som var meget interesseret, positiv indstillet og påtog sig en del omkostninger til vej- og parkeringsanlæg m.v. Der blev nedsat en bestyrelse med mig som formand. Det nye museum blev indviet den 17. april 1975 og viste sig at blive en stor succes. Museet fik senere mulighed for at disponere over hele remiseanlægget og et større sporanlæg, og den 17. april 1988 kunne Jernbanemuseet slå sine porte op til en ny æra i museets historie.

Foruden at være initiativtager til DSB's Jernbanemuseum i Odense, og formand for bestyrelsen, har Ernst været medlem af et utal af bestyrelser. Han var medlem af Dansk Turistråd fra 1975 til 1988 og af repræsentantskabet for Københavns Turistforening 1975-86. Han modtog Turistrådets hædersmedalje i 1988 og blev Kommandør af Dannebrog den 5. marts 1986.

Senior Research Engineer Henrik Rolsted.

Henrik blev født den 29. april 1949 i Køge, han blev gift med **Anna-Grethe Hansen** den 27. januar 1975 på Køge Rådhus. Anna-Grethe blev født den 25. januar 1951 i Ubberød.

Deres børn: Jonas Rolsted og Sara Rolsted Jensen.

Henrik er døbt Henrik Rolsted Jensen, men har pga. navnelovsændringen af 1. april 2006 slettet efternavnet Jensen og hedder nu **Henrik Rolsted**.

Henrik er uddannet "Diplom ingeniør" fra Københavns Teknikum 1975, har aftjent sin værnepligt i den Danske Marine. Har været ansat hos Burmeister & Wain som nu hedder Man Diesel, her arbejder han i dag som "Senior Research Engineer" i Engineering division. Henrik er indehaver af patenter på dieselmotorer, forfatter i internationale maritime tidskrifter, samt taler ved internationale maritime konferencer.

Anna-Grethe er uddannet Bioanalytiker, har siden arbejdet på Kommune Hospitalet i København, arbejder nu på Køge Sygehus. Hun har siden 1996 været tilsluttet "Den Danske Internationale Brigade" og deltog herunder som udsending til det Britiske felthospital i Helmand provinsen i Afghanistan i 2009. Har i perioder arbejdet som Bioanalytiker på Grønland, herunder på Thule basen.

Sene fra Afghanistan.

Jenney Sofie Amalie Voss Augustsen

Jenny Sofie Amalie Voss fik et barn, **Pauli Voss Augustsen**, med en *meget* kendt person, men blev af sin kommende mand, **Svend Holm Jensen**, tvunget til at bortadoptere ham. Svend Holm Jensen og Jenny Sofie Amalie Voss, fik sammen to børn.

Pauli Voss Augustsen

Pauli blev født den 26 april 1926 og blev adopteret af Hans Laurits Hansen og Karen Olga Kristine f. Petersen da han var 5 år, og hedder derfor Pauli Voss Hansen.

Han blev gift med **Edith Olsen**

De fik børnene: Jytte Voss, **Tove Voss**, Carsten Voss og Runa Voss, alle født Hansen.

Tove Voss.

Tove skriver om det at finde sin slægt.

Som barn af to forældre, der begge blev adopteret, er det en stor glæde at genfinde sin slægt, her på fædrene side. Min Farmor Jenny Voss Augustsen, blev da min far var 5 år tvunget til at adoptere ham bort, af sin kommende mand.

Min far var såkaldt uægte barn. Hans far ved vi hvem var, men han er såkaldt højtstående og identiteten er derfor "hemmelig".

Vi, mine søskende og jeg, har aldrig kendt min farmors familie, og dette har været et stort savn. Derfor er det en ekstra glæde her at få lov til at tilhøre en slægt.

Ole Christensen

*Mor. Ena Ulla Larsen⁵, Bedstemor. Anna Petrea Pedersen⁴, Oldemor. Ane Sophie Hansen³ Tipoldemor. **Ane Sophie Bahn²***

Ole Christensen blev født den 11. april 1950 og blev gift med **Kathe Christiansen** den 21.11.1970 på Frederiksberg, Kathe er født den 17 marts 1951

Beretningen om deres første tid i Australien

Kathe og jeg levede i "bushen" fra 1973-74, (ca. 600. km. vest for Brisbane, som ligger på østkysten af Australien) i et spændende område på grænsen af den nu verdenskendte, "Carnavon National Park".

Jeg blev antaget som "Ringer" det svarer til det de i Amerika kalde "Cowboy", da vi startede derinde, var der kun Bossen Peter Hafey, hans kone Carol og deres 3 små børn, plus 2 gamle fyre, Jack og Keit, som havde været på stedet i mange år, de boede i "the mens quarters", og så var der et andet ungt par med 2 små børn der boede i et andet hus. Madlavningen blev delt mellem Kathe og bossens kone Carol, i starten. Men da vi så fandt ud af at de 3000 stykker kvæg som stedet var officielt købt med, var langt undervurderet, begyndte hovedkontoret at sende os flere folk fra andre steder, for at hjælpe os.

Kathe blev så hyret som Kok, med bedre løn end mig, for nu skulle der affodres mellem 10 - 26 sultne cowboys fra 5 morgen til 8 aften, med steak og løgsovs 3 gange om dagen, (en dag syntes hun at de skulle have lidt forandring, så hun lavede frikadeller, det gjorde hun kun en gang, for der var masser af sure miner, over de manglende STEAK).

Hvis der blev arbejdet i nærheden, med at sortere køer og kalve, brændemærke og kastrere tyre, så spiste vi i et kæmpe køkken, men ellers havde vi store humpler kød og brød med os på hesten, så stoppede vi og lavede bål og drak te når vi fik tid. Vi levede sådan set på hesteryg op til 12 timer om dagen i lange perioder, vi skiftede heste op til 3 gange om dagen.

En gang flyttede vi 1200 stykker blandet kvæg fra den ene "Outstation" til hoved kvarteret, det tog os 5 mand ca. 10 dage, hvor vi sov på jorden under en presenning, som jeg hængte op mellem nogle træer, inden jeg lavede bål og fik gang i aftensmaden, (steak og løgsovs) fordi jeg var den yngste, og sikkert også den dumme, (men det var sjovt og spændende det hele, så jeg havde ikke noget imod det.)

Inden det blev aften, prøvede vi at få kvæget ind i et hjørne mellem nogle hegn og så tog vi nattevagt på skift, 2 gange løb de om natten, den ene gang forsvandt hele flokken og det tog os 2 dage at få dem samlet sammen igen, vi tog hele flokken i lige linje gennem 2 naboers land, så der skulle også repareres hegn når de var kommet igennem, det syntes de andre også at jeg var så god til, nå men vi fik dem hjem, ca. 90 miles, omkring 140 km, og vi mistede kun omkring 30, og så samlede vi ca. 20 stykker op på vejen som ikke var brændemærket, så alle var glade og bossen tog os ind til byen "Injune" og drak os fulde. Jeg kørte hjem, 37 miles, fordi jeg havde drukket mindst og stadig kunne sidde op, når jeg holdt i rattet. Alle de andre lå omme på ladet og sov, mens bossen pænt sad op ved siden af mig og holdt mig med selskab, de første 5 miles, så sov han også.

Når vi ikke havde så travlt med kvæget, så reparerede vi hegn og vandpumper, de havde både vindmøller og diesel pumper i de forskellige indhegninger, der var ca. 25 km. til den vandpumpe som var længst væk fra huset, det var et kæmpe stort hus "Homestead" bygget i 1885 af cedertræsplanker, plus to andre huse lidt væk, til formænd m.m. og så et hus med 8 dobbelt værelser til mændene, plus kontor og lager og store skure til pumper og andet mekanik, en helt lille landsby, og med de 3 ejendomme som hørte under vores styre, var der alt i alt lige under en million acres, jeg er ikke sikker, men jeg tror nok at der er ca. 4 acres til en hektar. Vi havde mange spændende oplevelser - som jeg kunne skrive en hel bog om - med masser af vildsvinejagt, og fisketure med dynamit, og vi red også en masse heste til som blev solgt, for der var mange vilde heste derinde, som vi fangede af og til.

Det var sjovt, især når man tænker på, at det farligste jeg nogen sinde havde redet på i Danmark var en pony ude i Dyrehaven, og der faldt jeg af og brækkede benet da jeg var 13 år gammel.

Vi tjente også gode penge ved at skyde Kænguruer i et års tid, det gjorde vi samtidig med at vi passede vores arbejde på farmen, for Kænguru skydning forgik dengang om natten med en spotlight, skindene blev garvet til læder og kødet blev dengang brugt som hundemad, det var meget human. De ville kun have dem hvis de var skudt i hovedet, så skindet ikke var ødelagt. Vi lavede vores egen ammunition og havde en masse sjov.

Vi var på "farmen" fra januar 73 til march 74 hvor vi flyttede ind til den nærmeste by, Mitchell, og der blev vores søn Peter født 4. april 1974. Da han var en måned gammel pakkede vi og kørte til Darwin, ca. 3000 km. hvor vi var så heldige at løbe ind i nogle søde mennesker, Axel og Eva, ovre på Mica Beach, hvor de havde en flok Aborigines boende på deres land, så der slog vi os også ned for et par måneder, de sorte blev så glade for vores lille lyserøde Peter at de gav ham et Aboriginal navn "Wolonga"

Efter vores tid på farmen, og et smut i Darwin, kørte så til Brisbane, hvor vi boede i min bror, Pauli's hus og passede deres firma, medens de (Pouli, Gurli, Robert, Otto og Andy) rejste på en 3 måneders ferie til Danmark. Da de så kom tilbage, rejste Kathe og jeg hjem til Danmark, på det tidspunkt havde vi været i Australien i ca. 3 ½ år.

Mens vi var i Danmark fik Kathe fat i en lejlighed i Rantzausgade, midt på Nørrebro. Det eneste vi tænkte på efter en måneds tid var at komme tilbage til Australien, til stor sorg for vores forældre, som jo var blevet meget glade for vores lille søn Peter. Så snart han kunnet få sin koppe vaccination, og inden vores 1 års reentry visa til Australien udløb.

Da vi sejlede første gang med et lille Fransk fragt skib fra Marseilles varede turen 7 uger. Denne gang fløj vi herved. Vi landede så i Brisbane, august 1975, og da familien kom og tog imod os i lufthavnen, tilbød min bror Pouli og hans kone Gurli os, at vi kunne blive partnere i deres skiltefirma, så det var jo et fint skub i den rigtige retning.

Vi lejede så et hus i Ipswich, en lille by cirka 50 km. vest for Brisbane, i et par måneder indtil vi fik skrabet penge nok sammen til udbetaling på et gammelt hus på træpæle, de fleste huse dengang var bygget op fra jorden på den måde, mest for ventilation, men også for oversvømmelser og krybdyr.

Oversvømmelse har vi ikke haft problemer med, da vi er ret højt oppe, men min bror Leif's hus gik under helt op til tagrenden i 1974, da Brisbane havde en meget stor oversvømmelse, hvor det meste af byen og mange af de omkring liggende kommuner gik helt under.

Det var vores mening at gøre lidt ved huset i fritiden og så finde noget bedre, men da vi først kom i gang, og begyndte at bygge om og løfte huset op så vi fik mere plads, ja så... vi bor her stadig. Da Kathe og jeg stoppede i 2009, er planen at få set resten af Australien. Vi mangler stadig "Western Australia", de fleste andre steder har vi nået at få oplevet mens vi har boet her, og vi har da også været i Danmark flere gange. Men den største "Jetsetter" var vores mor Ulla, hun nåede at rejse herved 14 gange i alt, den sidste gang hun kom på besøg var hun 87 år gammel.

Kathe's forældre var her også flere gange inden de døde, og nåede en gang temmelig langt omkring i en lille bil som vi fandt til dem, de oksede rundt i 6 måneder den gang, men havde siden mange 2-3 måneders besøg her.

Inden man ser sig om er tiden gået, 40 år er det siden vi bosatte os her hvor vi regner med at blive båret herfra. Men inden da skal vi ud og se mere af denne store spændende "Ø".

Jane Tjellesen.

Mor. Ena Christensen⁶, Mormor. Ena Ulla Larsen⁵, Bedstemor. Anna Petrea Pedersen⁴, Oldemor. Ane Sophie Hansen³ Tipoldemor. Ane Sophie Bahn²

Jane Tjellesen blev gift med **Jacob Jørgensen**. De fik 3. børn: **Martin**, Maj og Mads.

Martin Jørgensen, blev født den 2. 3.1978 i Valby, blev gift med Grevinde **Alexandra Christina Manley** den 3. marts 2007. Alexandra blev født den 30. juni 1964 i Hong Kong.

Martin er fotograf og har siden 1990 arbejdet for sin fars firma JJ Film, der har produceret de fleste tv-udsendelser med den kongelige familie. Martin har en lillesøster, Mai, og en lillebror, Mads. Martin har en datter født i 1994, fra et tidligere forhold.

Alexandra voksede op i Hong Kong og fik sin grunduddannelse her, hun studerede senere i Wien, Tokyo og London. Hun har en finansiell erhvervsuddannelse og har arbejdet som børsrådgiver i Citibank, Hong Kong. I 3 år var hun ansat hos GT Management Ltd. i Salg og Marketing, fra 1993 som vicedirektør.

Grevinde Alexandra blev den 18. november 1995 gift med HKH Prins Joachim, med hvem hun fik sønnerne Nikolai og Felix, hun blev skilt igen den 8. april 2005.

Ved sit giftermål med Martin Jørgensen mistede hun sin prinsesstitel, men fik titlen Grevinde af Fredensborg. Grevinden blev ridder af Elefantordenen i 1995.

Den officielle titel er: *Hendes Excellence Alexandra Christina, grevinde af Fredensborg.*

Historiens gang (1720-1864).

Da slægtens stamfar Niels blev født i 1760, havde Danmark ikke været i krig i 40 år, og hvad man dengang ikke kunne vide var, at der skulle gå endnu 40 år før landet igen blev deltager i en krig, og det kun fordi vi blev tvunget til det.

Siden grevens fejde (1534-1536), har Danmark deltaget i et utal togter og mindst 7. krige med en samlet varighed på mindst 33 år. Hovedparten af disse krige var mod Sverige, og hovedårsagen var at begge lande ville være den førende magt i norden, men der blev også ført krige mod hertugdømmerne og de tyske besiddelser.

Efter den Store Nordiske Krig (1709–1720) hvor Danmark var allierede med Rusland og med Polen/Sachsen, lykkedes det ved engelsk mægling, at indlede fredsforhandlinger, og den 3. juli 1720 blev den endelige fred indgået.

Om det var fordi man for en gangs skyld havde fået en ordentlig aftale strikket sammen, eller det blot var tilfældighedernes spil, så kom freden altså til at vare i 80 år.

Ude i verden var der stadig ufred hvor forskellige krige rasede, og netop det nød Danmark godt af fordi Danmark under revolutionskrigene, holdt fast på sin neutralitetspolitik.

Perioden fra 1775 til 1800 hvor Danmark tjente store penge på søfartshandel, blev senere kaldt "Den Florissante Periode"

Under parolen "Frit skib giver fri ladning" mente Danmark at have lov til at fragte hvad man ville, hvorhen de ville, så mange landes handelsskibe benyttede sig af Dannebrog som bekvemmelighedsflag.

De krigsførende lande var ikke helt enige i "Frit skib" tanken, og f.eks. Frankrig startede en regulære kaperkrig mod skibe fra neutrale lande.

De danske handelsskibe blev derfor eskorteret af krigsskibe der bl.a. havde den klare ordre, at englænderne ikke måtte komme ombord, medens englænderne havde ordre om, at ingen konvoj måtte undslippe visitation.

Det gik galt i 1800, da fregatten Freya der eskorterede seks handelsskibe under dansk flag, nægtede englænderne at komme ombord. Efter en halv times kamp med de 4 engelske fregatter måtte Freya give op og konvojen blev bragt til undersøgelse i engelsk havn.

Denne handling udløste en krise mellem England og Danmark, for Kronprins Frederik indgik efter den, et væbnet neutralitetsforbund med de øvrige neutrale søfartsnationer

Sverige, Rusland og Prøjsen, for derigennem at beskytte deres handelsflåder mod Storbritanniens stærke flåde.

Det blev en torn i øjet for Storbritannien, så i dec. 1800 erklærede englænderne Danmark krig og sendte en flåde mod København. Det resulterede i "Slaget på Reden" den 2. april 1801, og Danmark måtte træde ud af neutralitetsforbundet.

I spidsen for flåden var bl.a. den berømte søhelt, nu viceadmiral, Horatio Nelson, der, som sagnet siger, satte kikkerten for det blinde øje, da der blev givet signal til at stoppe kampen.

Tabet af flåden og senere Norge.

Danmarks udtræden af neutralitetsforbundet betød så, at vi valgte Napoleons side, hvilket senere førte til at Englænderne kom igen, denne gang for at "låne" vores flåde, af frygt for at den skulle falde i Frankrigs hænder og dermed være en trussel mod England.

Danmark nægtede at udlevere flåden, men efter 2 dages bombardement af København opgav Danmark modstanden, og Englande drog af sted med flåden, inklusiv div. tilbehør.

Herefter var Danmark reelt i Krig med England, det skete bl.a. ved at piratskibe erobrede hvad de kunne fra de engelske skibe der kom i nærheden af Danmark/Norge.

I 1813 blev Holsten og Slesvig invaderet af russiske og svenske styrker, fra svensk side havde det længe været målet at erhverve Norge, og de allierede støttede kravet, da de behøvede de svenske stridskræfter i slutopgøret med Napoleon.

Ved fredsforhandlinger i Kiel, den 14 april 1814 måtte Danmark afstå Norge. Norge fik sin første grundlov den 17 april 1814, men blev tvunget i union med Sverige som juniorpartner.

Det skabte meget balade i Norge, men de var ikke i stand til militært at gøre noget ved det, og unionen kom heller ikke til at betyde ret meget, men der skulle alligevel gå næsten hundrede år før Norge blev selvstændig, hvilket skete den 7. juni i 1905.

Det er bemærkelsesværdigt hvor lidt den påtvungne unionen med Sverige fylder i den Norske bevidsthed, hvorimod den 14. april 1814 betegnes som, at man gjorde sig fri af Danmark, selv om der reelt var tale om at Danmark, som var på det tabende parti i krigen, måtte afgive Norge - til Sverige - efter svensk forlangende.

I Danmark kulminerede frihedsstemningen i marts 1848 da tyskerne i hertugdømmerne krævede, at Slesvig skulle optages i Det Tyske Forbund.

Det førte til at man på et borgermøde krævede kongens ministerium afsat, og en fri fælles forfatning for Danmark og Slesvig. Regeringen gik selv af, og 2 dage senere udnævntes et nyt ministerium, over for dette erklærede kongen, at han nu betragtede enevælden for ophørt.

I hertugdømmerne Slesvig, Holsten og Lauenburg, havde man længe ført diskussioner om selvbestemmelse og fri forfatning, derfor benyttede de underretningen om ”*revolutionen*” i København til at proklamere deres selvstændighed.

Tidligt den 24. marts 1848 indtog prinsen af Nør garnisonen i Rendsborg, og i løbet af et par dage sluttede de andre garnisoner i hertugdømmerne sig til den nydannede provisoriske regering. En borgerkrig var dermed startet, den såkaldte treårskrig.

Efter krigens start underskrev Frederik VII den 5. juni 1849 Danmarks første grundlov, der markerede overgangen fra enevælde til konstitueret monarki.

De danske styrker mødte de Slesvig-Holstenske styrker ved Bov den 9. april 1848 hvor de danske styrker hurtigt sejrede. Herefter fulgte flere slag afløst af våbenhvile, hvorefter de Slesvig-Holstenske styrker fik støtte af tyske tropper.

Det dengang hidtil største og blodigste slag i dansk historie stod ved Isted den 25. juli 1850. Her sejrede danskerne men formåede ikke for alvor at tvinge de Slesvig-Holstenske styrker til overgivelse, hvorfor krigen varede et halvt år mere.

Treårs krigen (1848-1850) havde ikke givet nogen løsning på problemerne med hertugdømmerne, stærke kræfter i såvel hertugdømmerne som i Danmark ønskede hver især hertugdømmerne knyttet til sig.

Den preussiske minister Otto von Bismark havde længe ventet på en undskyldning til at kunne indlede en lynkrig mod Danmark, så da Danmark i 1863 stadig arbejdede for Ejderpolitikken, greb han chancen og den 22. februar 1864 angreb tyskerne.

Danskerne kæmpede tappert men forgæves. Ca. 850 dansker mistede livet, ca. 1.000 blev såret, omkring 3.000 blev taget til fange, og krigen var slut.

Ved fredsforhandlingerne stod de danske forhandlere så stejlt på deres krav, at kampene blev genoptaget og Danmark kom derpå i en fuldstændig håbløs situation.

Den sidste rigtige danske krig var tabt, og katastrofen for kongeriget Danmark var nu total. Tyskerne havde indtaget næsten hele Jylland, men trak sig efter pres fra England tilbage, rigets grænse gik derefter kun til Kongeåen.

Isted Løven er udført af H.W. Bissen i 1859-60 til minde om slaget på Isted Hede i 1850 og blev opstillet på Kirkegården i Flensborg i 1862, men den blev nedtaget i 1864 og ført til Berlin som krigsbytte. Den blev tilbagegivet til Danmark i 1945 og opstillet uden for Tøjhusmuseets gård. Den 10. september 2011 vendte Isted løven atter tilbage til sin oprindelige plads på Flensborg Gamle Kirkegård.

6. Hans Christian Rolsted

Denne gren er den næst mindste, det er kun via Hans Christians yngste søn Niels Frederik, at slægten i Danmark er videreført gennem hans ældste søn Hans Christian Vilhelm, for hans næstældste søn, Hermann Ferdinand udvandrer til USA, herfra er der meget lidt viden om dem, og Niels' datter Marie Frederikke døde kun 17 år gammel. Niels bror, Michael Herman og søsteren Margrethe Sophie, dør begge ugift og Margrethes tvillingsøster Marie dør kun en dag gammel.

Til gengæld er der spændende ting at berette om **Niels Frederik Christian** og hans søn **Hans Christian Vilhelm**, hvis søn dyrlæge **Niels Anton Rolsted** var den der fra 1955 indtil sin død i 1957, samlede og videreførte oplysningerne fra den første slægtsbog fra 1905, efter hans død blev bogen færdiggjort af familien og udkom i 1960.

Skovrider, **Hans Christian Rolsted**. (1796 - 1873) Blev født på gården Ny Sonnerup som hans far Niels da havde på Tuse Mark, Kundby. Han blev begravet på Bromme kirkegård.

Han blev gift med **Cathrine Marie Nielsen** i 1825, hun blev født den 26. april 1797 i Kalundborg, Bromme. Hun døde den 5. maj 1877 og blev begravet den 12. maj på Bromme kirkegård..

De fik 4 børn:

1. <u>Niels Frederik Christian Rolsted</u>	(1825-1861)
2. Michael Herman Rolsted	(1830-1913)
3. Margrethe Sophie Rolsted	(1835-1913)
4. Marie Noline Rolsted	(1835-1835)

Med et eksamensbevis som gartner fra 1819, der gav ham ret til at forestå offentlige og private haveanlæg, underskrevet af "Eksamenskommissionen for Gartnere" kunne Hans ernære sig som herregårdsgartner, og denne uddannelse har sikkert været grundlaget for at han blev udnævnt til skovrider ved Baroniet Løvenborg i 1853, hvilken han var til 1864.

Godsforvalter Niels Frederik Christian Rolsted.

Niels Frederik Christian Rolsted. (1825 - 1861) Blev begravet den 19. august 1961 på Frydendal kirkegård.

Han blev gift med **Frederikke Vilhelmine Halberg** den 8. maj 1856 i Ugerløse kirke, hun blev født i anden halvdel af 1831 i København og døde den 13. april 1877 i Trinitatis.

Frederikke Vilhelmine Halberg's oprindelige fødselsdato var angivet til 20. marts 1830, hvilket ville betyde at hun var født uden for ægteskabet. Men i KB. er hendes alder angivet til 25 år da hun blev gift i 1856, og til 26 år da hun får **Herman Ferdinand** i 1858, hvilket betyder at hun må være født i enten 1831 eller 1832 .

Da hendes forældre, Peter Wilhelm Halberg og Frederikke Rotzow, blev gift 4. november 1830, er hun således ikke født uden for ægteskabet.

De fik 3 børn: **Hans Christian Vilhelm**, Herman Ferdinand og Marie Frederikke.

Frederikke blev ansat som Lærermoder på Asylet i Holbæk i 1867, hendes ansættelse omtales i bogen om Holbæk Folkebørnehaver 1837-2003 af Lise Hørup, og her fortælles at det ikke var nogen succes, hvorfor hun blev afskediget efter 7 år.

Det siger noget om, hvor spinkelt forsørgelsesgrundlaget var selv for en bare lidt mere velstillet familie, at flere af ansøgerne til stillingen var enker efter mænd i gode stillinger. Der kendes ingen årsag til hendes død i april 1877, der kan være tale om en sygdom, som datteren måske også fik, i hvert fald dør datteren kun 14 dage senere, og Niels' mor dør 14. dage senere, den 5. maj 1877.

Den 10. maj 1848 bestod **Niels Frederik Christian** sin eksamen i København som "Eksaminatus Juris" og blev i 1849 udskrevet til militærtjeneste og hjemsendt i 1851.

Niels Frederik Christian deltog i Treårskrigen fra 1849 til 1850 og var ud over slaget ved Fredericia, også med i slaget ved Isted, hvilket han skrev om i flere breve til sine forældre, bl.a. det følgende om slaget ved Isted.

Niels Rolsted (ungdomsportræt)

I en af Historisk Samfund for Holbæk Amts udgivelse fra 1967, "FRA HOLBÆK AMT HISORISKE ÅRBØGER", er Niels Rolsteds breve med titlen "Niels Rolsteds breve fra 1846-1854", gengivet med forord af G.N. Bugge. Brevet herunder er skrevet som Niels udtrykte sig, og med den stave måde som anvendtes.

I forbindelse med udgivelsen skrev adjunkt ved Holte Gymnasium, cand.mag. i historie Hans Snitker den 21. februar 1968, følgende brev til Georg Nicolai Bugge, der havde skrevet Indledningen og transskription af brevene.

Må jeg bringe dem min bedste tak for særtrykket, som jeg lige har fået og læst med største interesse, både introduktionen og brevene. Det er alt for beskedent at kalde Niels Rolsted "en veloplyst og veloplagt soldat fra træarskrigen" han repræsenterer jo alt det bedste af den bondestand, der fremstod af og med de store landboreformer, og som prægede det 19. århundredes udvikling i så mange henseender- økonomisk, socialt, politisk og åndskulturelt. Han er et meget interessant bekendtskab. Har han ikke efterladt breve eller andre oplysninger om sit civile liv og indsats?

Kjæreste Forældre!

Slesvig den 26de Juli 1850.

Endelig have vi da havt den Fornøielse at børsted Tydskerne alvorlig. Den 24de om Formiddagen stødte vore og Fjendens Forposter sammen omkring 1 Miil sønden for Flensborg. Fægtingen var haard og varede længe førend vore Tropper kunde bringe Fjenden til at rømme en Skov hvori den havde sat sig fast, og hvorfra han ikke blev drevn langt, da Natten gjorde Ende paa Forfølgningen. Om Morgenen den 25de, saasnart det gryede ad Dag brøde vi igjen op og stødte paa Fjenden ikke langt fra hvor vi holdt op at slaaes Dagen i forveien, her opstod en morderisk Kamp; thi ikke alene var vor Fjende stærk, men Terrainet hvor vi mødtes var overmaade gunstigt for et Forsvar, og det var ikke uden store Tab og vore Troppers mageløse Mod og Lyst til at bruge Bajonetten, der efter en langvarig og overmaade haard Kamp bragte Fjenden til at smøre Haser, som rigtignok ogsaa gik lystigt da vi først fik ham paa glid. – Samme Aften besatte vore Tropper Byen Slesvig og i morges rykkede vor Bataillon herind, hvor vi maaskee forbliver for det Første, da vor Baraillons-Commandeur, Oberstlieutenant du Plat, er ansat som Pladscommandant her i Byen. Vi have mistet mange brave Officerer hvoriblandt General Schleppegrell. – Jeg maa nu slutte, da jeg som Følge af at jeg er commanderet til Assistance ved Bataillonens Skriverstue har meget travlt i disse Dage; dog maa jeg tilføie at jeg selv havde den Fornøielse at være dygtigt med i Slaget og slap helskindet derfra. Deres hengivne Søn Niels. Alle Bekjendte bedes hilset.

Niels Frederik Christian var ansat på godskontoret på Ryegård i 2 år, og på Aggersvold i 3½ år. I 1854 blev han ansat som fuldmægtig på herredskontoret i Holbæk. Han var godsforvalter på Frydendal (Torbenfeldt) i 1857.

Torbenfeldt, senere Frydendal Gods.

Niels Rolsted (fotografi fra ca. 1857).

Hvad ligger der bag Niels tragiske død, og 3 dødsfald inden for 1 måned?

Om Niels led af "krigstraumer" efter sin deltagelse i tre års krigen, kan man kun gisne om, men af ukendte årsager tog han sit eget liv i 1861. Da der var tale om selvmord, måtte der gives dispensation fra Amtet for at han kunne blive begravet i indviet jord.

Ligger der endnu en tragedie bag Niels' datter Marie Frederikkes død den 27. april 1877, kun 14 dage efter at hendes moder døde den 13 april 1877?

At Niels mor dør knap en måned senere den 5. maj 1877, begynder at få det til at se ud som en tragedie eller en alvorlig smitsom sygdom, men hvis der er tale om en smitsom sygdom må Niels mor, Cathrine Marie have været hjemme og besøge sin svigerdatter og barnebarn, eller omvendt.

Der foreligger intet om årsagen til Marie Frederikkes død, men at dø i en alder af sytten år, er ikke normalt.

Hendes moder, Frederikke Vilhelmine's død fjorten dage tidligere, kan være en ulykke eller begge dødsfald kan skyldes sygdom, men uanset hvad kan barnebarnet Marie og datteren Frederikkes død have være for meget for Niels Frederiks mor Cathrine på 80, så hun simpelthen har mistet lysten til at leve.

Der var ingen kendte epidemier på det tidspunkt, men andre sygdomme kan have floreret, og måske var det også den der fik bug med farmoderen Cathrine, der døde i maj 1877.

Hendes fars dramatiske død hvor hun kun var et år gammel, sætter imidlertid fantasien i gang om, hvorfor tog han sit liv, var det krigstraumer, familieproblemer eller økonomiske problemer?, ja alle gæt er lige gode, eller dårlige.

Viceskoledirektør Hans Christian Vilhelm Rolsted.

Hans Christian Vilhelm, søn af Niels Frederik Christian og Frederikke Vilhelmine Halberg, (1854 - 1916) blev begravet på Ordrup Kirkegård. Se mindestenen næste side.

Hans Christian blev gift med **Johanne Lucia Andersen** den 14. juli 1888 i Ordrup. Hun blev født den 26. februar 1861 i København og døde den 21. juni 1931

De fik 6 børn:

Niels Anton Rolsted, Herman Nikolaj Rolsted, Valborg Margrethe Magdalene Rolsted, **Astrid Lucia Rolsted**, Inger Marie Elisabeth Rolsted og Ellen Rolsted.

Hans Christian Vilhelm Rolsted blev den 23. august 1863 optaget i 1. klasse på Sorø Akademis Skole og blev student i 1871, han tog skolelærereksamen i Jonstrup i 1874, var Huslærer i Holsteinsborg Skovriderbolig 1874-1876, blev cand. phil. i 1878, timelærer ved Kommuneskolerne i 1877 og fastansat i 1878.

Han blev lærer ved opfostringshuset i 1883; Skoleinspektør ved Oehlenschlägersgade Kommuneskole i 1895; Viceskoledirektør i København fra 1900 til sin død.

Hans Christian var formand i Det Pædagogiske Selskab 1899-1905.

Han var medlem af bestyrelsen for Selskabet af 7. september 1898 til støtte for faderløs ungdom og for Københavns husflidsforening. Medlem af Hovedkomiteen for Børnehjælpsdagen og repræsentant i forældreforeningen.

Han indførte skolekolonier.

I Dansk Biografisk Leksikon skriver Chr. Buur bl.a.:

"Som Vicedirektør vandrede han om fra skole til skole for at iagttage og vejlede og derigennem være Skoledirektørens Rådgiver ved ansættelser og forfremmelse. Han var i disse år på mange måder Initiativet og fremdriften ved Skolevæsenet. Han var således med til oprettelsen af hjælpeklasserne for småt begavede eller sent udviklede børn, og værneskolen for sinkerne. Ligeledes var han med til at indrette kursus i skolepraksis for unge vikarie-
rende lærere og instruktionskursus for ansatte."

Hans blev Ridder af Dannebrog i 1904.

I 1814 udstedte Kong Frederik 6. en skolelov for hele landet.

Det skete bl.a. for at få styr på de mildest talt dårlige skoleforhold der herskede i landet, f.eks. viste tal fra slutningen af 1808, at der af de 34.365 personer der var i byen under 20 år, kun var 5.603 i byens skoler, og det var ikke de fattiges børn.

I 1824 og 1825 kommer der kongelige resolutioner som påbyder, at der oprettes nye skoler, så alle børn kan blive undervist. Men det viser sig senere at der alligevel stadig går mange børn uden undervisning.

I 1833 kom der en afhandling i flere punkter om skolevæsnets tilstand, skrevet af Kapellan ved Trinitatis kirke, pastor Stenersen Gad, en mand der kendte de virkelige forhold. I det første punkt omtales lærernesuelighed, og han foreslår en strengere prøve som alle der vil undervise børn skal underkaste sig. Samtidig kritiserer han også lærernes ansættelse med manglende fornuftig opsigelse, og lønforhold der betyder at lærerne er nødt til at arbejde 10 timer om dagen for at kunne have et nogenlunde tåleligt udkomme, medens reglementet påbyder "et passende udkomme" for 6 timers daglig undervisning.

I det sjette punkt omtaler han strukturen omkring styring og ledelse af skolevæset.

Stenersens afhandling skabte rører og der blev nedsat en kommission som ændrede markant på forholdene.

Der var i 1885 oprettet to skoledirektør stillinger, en for de offentlige skoler og en for de private skoler, men da der efterhånden kom flere skoler og flere børn i dem, blev administrationen af dem hurtigt så omfattende, at der ikke blev tid til tilsyn med skolerne og følge med i deres daglige liv.

Derfor besluttede man sig for, at omorganisere skoledirektørernes embeder således at der kun skulle være en skoledirektør, som så skulle have hjælp af et antal viceskoledirektører som kommunalbestyrelserne fastsatte.

I første omgang besluttede København at udnævne to, den ene blev Dr. Phil. N. Bang og den anden blev skoleinspektør ved kommune skolerne, Hans Christian Vilhelm Rolsted.

Hans C.V. Rolsted har som en række betydende skolefolk, fået en vej i København opkaldt efter sig, her som **H.V. Rolsteds vej**.

Klassebillede af Soranere, siddende som 2. fra v. Hans C.V. Rolsted.

Venner har på Ordrup kirkegård rejst en sten til minde om Hans C. V. Rolsted.

På stenen er indgraveret:

H.C.V. Rolsted Viceskoledirektør i København

* 1854 - 1916. Venner rejste dette Minde.

Dyrlæge Niels Anton Rolsted

Niels Anton Rolsted, søn af *Hans Christian Vilhelm*, (1889 - 1957).
Han blev gift med **Anna Marie Christiane Garner** som døde i 1945.

Deres barn: **Bente Inge Rolsted**, blev født 16. juni 1925, og døde den 8.11.2004.

Niels blev derefter gift med **Ebba Marston**, født den 22. 3.1905, hun døde i 1998.

Niels indsamlede i 1955-57 oplysninger om slægten, for at supplere og videreføre oplysningerne fra slægtsbogen der blev udgivet i 1905 af Henrik Wilhelm Rolsted.

Efter Niels død i 1957 blev bogen færdiggjort af Dyrlæge Ebba Rolsted, Førstelærer Johannes Rolsted, Frk. Else Rolsted, Tømrermester Peder Rolsted og Cykelhandler Kai Rolsted, hvorefter bogen udkom i 1960.

Det kan undre, at der er så få oplysninger om Niels selv og hans fem søskende, når det var ham der stod for at opdatere oplysningerne.

Dertil kommer at de anførte oplysninger ikke er rigtige, i bogen fremstår det som om han og Ebba Marston fik et barn, men nyere oplysninger fra en efterkommer fortæller, at da Niels giftede sig med Ebba Marston havde hun allerede et barn, en søn *Erik Elmenhoff*, fra et tidligere forhold, og dette barn søgte om at få efternavnet Rolsted, og har tilsyneladende fået det.

Det burde kun kunne ske hvis han var blevet adopteret af Niels Anton, og det er der ingen oplysninger om

Selv om den pågældende er bærer af navnet Rolsted, tilhører han og hans efterkommere altså ikke Rolsted slægten.

Cand. phil. Astrid Lucia Rolsted

Astrid Lucia Rolsted, datter af *Hans Christian Vilhelm*, blev født den 25. maj 1895 i Sct. Jacobs sogn København, hun blev døbt den 23. juni 1895 i Sct. Jacobs Kirke.

Astrid blev gift med **Georg Nicolai Bugge** den 21. november 1918 i Vor Frelser Kirke, København. Han blev født 31. oktober 1892 i Frederikshåb, Grønland, hvor faderen var kolonibestyrer **Conrad Olsen Bugge**, Georg døde 28. september 1972.

Fra en nekrolog skrevet af *Det grønlandske Selskab* fremgår det bl.a., at George Nicolai 12 år gammel kom på Sorø Akademi og tog realeksamen derfra i 1909.

Georg Nicolai blev handelsuddannet i Skotland og England 1910-14, og derpå i København handel og rederi 1914-18. Han var underdirektør i Reassurancecompagniet Salamandra 1918-32, havde eget agentur til 1934, fra 1942-62 var han kontorchef i Pensions og Livrente Institut af 1919.

I 19 år var Georg Nicolai medlem af bestyrelsen for Foreningen til hjælp for grønlandske børn, og en overgang var han foreningens næstformand.

Fra 1939 var Georg Nicolai med i arbejdet for Dansk Røde Kors, og fra 1943 til 1966 medlem af hovedbestyrelsen, fra 1952 til 1960 var han Vicepræsident i Dansk Røde Kors hvorfra han har flere hæderstegn.

Georg Nicolai var medlem af *Det grønlandske Selskab* i 57 år, og selskabet afslutter deres nekrolog således:

I både Røde Kors og Det grønlandske selskab havde han forskellige tillidshverv, hvilket han gik op i med hele sin energi og sin medfølelse for dem der trængte til hjælp. En retlinet, fint og varmtfølelse personlighed er gået bort. Det grønlandske Selskab skylder ham en stor tak for et betydeligt arbejde for Selskabet, og vil derfor altid ære hans minde.

Det er Georg Bugge der har skrevet indledningen til "*Niels Rolfssteds breve fra 1846-1854*", i alt 54 breve udgivet i 1967 af Historisk Samfund for Holbæk Amt.

7. Eggert Christopher Rolsted.

Denne gren er den fjerde største, den har endnu en hel del der kan føre slægten videre, men for denne gren havde jeg ikke andre oplysninger om dens personer end de personlige data, som fødsel, død, deres forældre, og hvem de er blevet gift med og hvor mange børn de har fået. Det er dog alligevel lykkedes at få nogle oplysninger med fra denne gren, idet Carsten E. Carlsen har skrevet om sine forældre, men det er også alt hvad der findes.

Eggert Christopher. (1798 - 1859) Blev født på gården "Ny Sonnerup" på Tuse Mark som hans far Niels havde fra 1795 til 1798.

Eggert blev gift med **Sidse Marie Jensdatter** den 9. marts 1826 i Ugerløse Kirke
Hun blev født i 1796 i Kundby og døde den 10. januar 1862.

De fik 4 børn: Karen Sofie, Jens Rolsted, **Frederikke Rolsted**, Niels Christian Rolsted.

Frederikke blev født den 14 apr. 1833, blev gift med Carl Christian Pedersen født den 23 maj 1834. De fik børnene: Jens Peder, Eggert Christopher Wilhelm, WilhelmineMarie, Ane Cathrine, **Peder Christian**, Christiane Caroline, Albrecht og Ida Birgitte

Peder Christian Carlsen blev født 28. feb. 1866 i Fledskov og blev gift med Maren Jensen, født 9. jun. 1866. De fik børnene: **Albrecht Frederik**, Olga Frederikke, Kristiane Karoline, Jens Eggert, Marie Elisabeth, Johanne Kirstine, Karl Kristian, Maren Ovidea.

Albrechte Frederik Carlsen blev født den 17. apr. 1889 i Ordrup, Kirke Sonnerup.
Han blev gift med Martha Karen Marie Nielsen, født 1. aug. 1889 i Bukkerup, Tølløse.
De fik børnene: Ruth Irene og **Poul Eggert.**

Eggert var snedker i Højmandshuset i Fledskov som ses her på nyt og gammelt foto.

Skoledirektør Poul Eggert Carlsen

Poul Eggert Carlsen blev født den 12 november 1921 i Krøjerup, Sdr. Jernløse, og døde den 17 maj 1992 i Holbæk. Han blev gift den 17 okt. 1946 med Eva Hansen, hun blev født den 9. feb. 1926. Poul og Eva fik børnene: **Carsten Eggert**, Anne Bodil og Inger Merete.

Poul Eggert Carlsens søn, Carsten Eggert Carlsen har skrevet om sine forældre:

Min far, Poul Eggert Carlsen, blev født i Krøjerup lidt syd for Holbæk d. 12. nov. 1921. Hans far hed Albrecht Frederik Carlsen, født i Ordrup by ved Kirke Sonnerup, men er vokset op i Fledskov ved Ugerløse. Han blev gift med Martha Karen Marie Nielsen, Soderup.

Mine bedsteforældre forpagtede i 1917 jorden til smedestedet i Krøjerup ejet af smeden Christoffer Jensen. En le og et plovskær fra smedestedet i Krøjerup var på den tid kendt viden om. Mine bedsteforældre flyttede ind i den lille forpagterbolig på ca. 50m².

De 14 tdr. land, der hørte til forpagtningen, lå 1. km fra byen. Hver dag skulle de om sommeren hente og bringe køerne den lange vej fra gården til marken. Når andre kunne køre 20 læs roer på en dag kunne de kun nå 10 læs roer på grund af den lange afstand. Jorden var en stor, leret bakke, som på den tid var svær at dyrke.

Min farfar havde som ung være ansat ved DSB i København en vinter, men da lærkerne begyndte at synge, flyttede han ud på landet igen for at blive landmand. De levede et enkelt liv med begrænsede økonomiske muligheder, men for min far var denne barndom meget vigtig og en stor glæde og inspiration resten af livet. I hjemmet havde man traditioner, som han senere videreførte til sine børn, ligesom han ofte talte om den mad, de dengang fik. Vi hørte om, når julegrisen blev slagtet, og der blev lavet finker, blodpølse, grovhakked medister, æbleflæsk og om flæsk, der blev henkogt til senere brug. Min farfar tilhørte Indre Missionsk. Min farmor var vokset op i et baptistisk hjem, og tilhørte menigheden i Tølløse. Da hun traf min farfar og ville gå over til Indre Mission, skabte det en krise i familien. I lang tid måtte hun ikke besøge sine forældre. Der var dengang modsætninger mellem de kristne trosretninger, så man ikke måtte gifte sig ind i andre trosfælleskaber.

Min far havde en fætter, hvor hans søster blev forvist fra hjemmet, da hun giftede sig med en ikke troende. Først, da min fars fætter var 60 år, lykkedes det igen at få forbindelse med søsteren.

Min farfar holdt søndagsskole for omegnens børn. Han var en rolig og meget vellidt mand. Min farmor var meget udadvendt og altid klar til at hjælpe andre, når de have brug for det; bl.a. ved sygdom.

På et tidspunkt blev det muligt for min bedsteforældre at købe smedestedet. Den gamle smed Christoffer Jensens bestyrerinde blev syg, og det blev besluttet, at familien Carlsen skulle flytte ind i hans bolig, så min farmor kunne passe den gamle mand. Boligen var bygget sammen med stalden. For at kunne købe gården måtte min farfar optage et lån på 3000 kr. Det blev afdraget med 30 kr. om året. Ved købet lovede min far, at han blev på gården og hjalp til, ellers kunne det ikke lade sig gøre. Dette løfte brød han senere, og det var han resten af livet opmærksom på, selv om han aldrig fik kritik af hverken min farfar eller faster, tværtimod.

Min far var med til at passe gården fra han var lille, som de fleste andre børn på landet. Han var med til at passe dyrene, men kunne også deltage i markarbejdet. Trækraften var 2 store arbejdsheste. Han kunne sidde på hesten, når der skulle radrenses roer, eller han kunne køre til møllen i Nr. Jernløse for at få malet byg, så den kunne bruges til foder. På en sådan tur hjem fra møllen mistede han 10 år gammel styringen af hesten. Den ville hurtigt hjem, og det kom den!

I Krøjerup var der en lille landsbyskole med forskole og en skole med et klasselokale til de ældste elever. Min far var dygtig, så lærer Bruun kom over til min bedsteforældre for at overtale dem til at lade min far læse videre på Holbæk Privatskole, hvor deres søn skulle begynde. Det var far ikke interesseret i, så efter konfirmationen kom han ud at tjene. Han tjente 2 år på en gård i Nr. Jernløse. Imens han gik og pløjede, besluttede han sig for at læse til lærer. I spøg forklarede han senere sin beslutning med, at mens bønderne gik ude i solen og svedte i høsten, gik læreren i skyggen under sine blommetræer i haven.

Men først skulle der tjenes nogle penge til "prep"-året, det første år på seminariet, som var et forberedelses år for dem, der ikke have nogen realeksamen. Far fik arbejde på det nærliggende Knabstrup teglværk, hvorfra han i hele sin barndom havde kunnet høre fyraftens-klokken ringe. På Knabstrup teglværk kan man stadig se den sjældne rundovn, hvor man brændte mursten. Desværre er den meget forfalden og overgroet med græs og træer. Sådan ser den øvrige del af det tidligere teglværk også ud. Dengang min far arbejdede der, var dets keramik særdeles værdsat.

Gennem generationer havde arbejdere udviklet håndværket, så dets produkter var af meget høj kvalitet. Jørgen Wiinblad fik produceret sine keramikvarer her, inden produktionen flyttede til Portugal, men det er en anden historie. Far blev sat til bl.a. at bære keramik på

lange brædder over skulderen. Da han var klejn af vækst, fik han resten af livet en skæv skulder af at bære det tunge, våde lertøj. Det var til tider hårdt arbejde, hvor de unge drenge blev sendt ind i en røgkanal fra 7 murede ovne, for at rense den for slagger. De måtte kravle på alle 4 i varme og støv. De unge drenge kunne bedst komme ind og rense op.

Efter 2 år havde han tjent penge nok til i 1939 at begynde på det nu nedlagte Haslev Seminarium. Det var en stor omvæltning for ham, men han nød at lære om alt det nye inden for fysik, biologi, litteraturhistorie mv. En verden åbnede sig for ham, som han kun havde kendt meget lidt til, og som han tog til sig med stor begejstring. Det sociale liv var han også glad for og fik flere venner for livet.

Efter et år bestod min far sin prepeksamen med udmærkelse. For at kunne fortsætte på selve seminariuddannelsen forestod endnu en udfordring, nemlig penge. Denne gang kunne han jo ikke arbejde sig til pengene. I ferien gravede han tørv i Åmosen, men det han tjente der var kun til lommepenge. Han måtte tage et lån i banken. For at låne skulle man have kautionister. Derfor måtte min farfar spænde hesten for vognen, og sammen tog de rundt til de mere velstillede bønder for at få dem til at kautionere for lånet. Det må have været svært for min farfar. Om nogen var han en mand, der nød uafhængigheden af andre, og at man skulle svare enhver sit.

Det må også have lagt et pres på min far. Hvis han ikke bestod eksamenen, ville han stå med en stor gæld, som andre i sognet hæftede for. Det var derfor en stor fornøjelse, da min far 15 år senere havde betalt sin gæld tilbage og kunne invitere kautionisterne til middag i Nr. Asmindrup. Far dimitterede som elev nr. 1000 fra Haslev Seminarium og bestod eksamen med 1. karakter.

Da far var færdig med seminariet i 1944, fik han ansættelse på Roskilde Hvile, som dengang blev brugt som iagttagelseshjem for vanskelige drenge. I dag er det kollegium, hvor min søn, Rasmus, i øvrigt har boet, da han studerede. Halvdelen af dagen skulle drengene arbejde i urtehaven, den anden halvdel skulle de undervises i klasselokalet.

Forstanderparret og de 3 lærere skulle observere drengene og finde ud af, om de skulle til et børnehjem, sinkehjem, familiemæssig pleje eller hjemsendes. Det var en hård arbejdsplads, men far lærte at håndtere disse ofte vanskelige drenge, en lærdom han senere skulle få gavn af som lærer.

Den nærmeste kirke for beboerne i Krøjerup var Sdr. Jernløse. I Sdr. Jernløse var der en forskolelærerinde ved navn Rigmor Hansen. Hun var også organist ved kirken og korleder. Desuden holdt hun møder for KFUM & K. I 1941 deltog min far i et af disse arrangementer. De unge skulle sættes sammen ved bordet, og det foregik med sang.

Han havde fået strofen "Jeg en går mig bygge vil", og en pige skulle så synge fortsættelsen "der skal være have til". Det blev min mor, Eva, der sang fortsættelsen. Hun boede hos Rignmor, der var hendes faster. Mor var ansat på telefoncentralen. Det blev begyndelsen på et kærlighedsforhold, der senere blev til et ægteskab. Faster Rignmor havde optrådt som "Kirsten giftekniv", tror jeg. Hun kendte mine bedsteforældre. Der skulle gå mange år, før mine forældre giftede sig, men de skrev lange breve til hinanden i alle de følgende år.

Men d. 17. okt. 1946 skulle det være, de blev gift i Allehave Kirke. Min morfar og mormor var ejere af gården Nørrehoved, hvor festen efterfølgende blev holdt. Forinden, d. 7. marts samme år, havde min far den sorg at miste sin mor, Marie. Hun døde på Holbæk sygehus af tuberkulose i en alder af 56 år

I 1946 fik min far ansættelse som 2. lærer på Frydendal skole ved Mørkøv. Her flyttede det unge par ind i en lærerbolig. I den anden ende af bygningen boede 1. lærer Andersens. Mine forældre tilbragte 4 år her, men allerede efter 3 år fik min far et årskursus i psykologi og dansk. De flyttede derfor til en lejlighed i København, hvor jeg blev født i 1949.

I 1951 blev far i en alder af 29 år ansat som førstelærer ved Nr. Asmindrup Skole i Ods-herred. Et nyt kapitel, der skulle vare i 18 år, var klar til at tage sin begyndelse

Skolen var en gammel stråttækt bygning. Min søster, Anne Bodil, blev født her. Bygningen var lerklinet og fugtig, så hun led i det første år af kighoste. Men udsigten over Sejrøbugten var flot og i haven var det gamle akacietræer.

I den ene ende af stuehuset var der et klasselokale for elever i 4.-7. klasse. Om vinteren skulle der fyres op i kakkellovnen for at få varme. Parallelt med stuehuset lå en gammel længe i bindingsværk, hvor der bl.a. opbevaredes kul og brænde. Mellem de to bygninger lå den nyeste bygning, hvor der var vaskerum og toiletter til eleverne.

Kirken lå lige op ad skolen, og der var en låge i kirkegårdsdiget fra skolen. Det var meget praktisk, for 1. læreren var også ansat som degn, så far benyttede ofte denne låge. Det var et meget bundet job at være kirkesanger, men det var også en god måde at lære sognets beboere at kende.

Efter en begravelse blev min far som regel spurgt, om han ikke kom med i forsamlingshuset til kaffe, og om han ville synge for på salmerne der.

På den tid forventedes det, at præsten og læreren tog aktivt del i det sociale liv i sognet. Det passede min forældre rigtig godt.

De oprettede en litteraturkreds, hvor den nyeste litteratur blev diskuteret. De stod for folkebiblioteket og en aften-skole. Min mor deltog i Husmoderforeningens møder, og min far blev medlem af sognerådet for Det Radikale Venstre. På det kirkelige område deltog de i Santalmissionens møder.

Den nye skole fra 1954 blev en fin ramme om sognets aktiviteter, selv om sognerådet helst så, at forsamlingshuset stadig blev benyttet til festlige arrangementer. Derfor blev skolens juletræsfester altid holdt der og ikke i skolens nye gymnastiksal. Skolen blev centrum for gymnastikforeningens mange aktiviteter.

Min søster, Inger Merete blev født i den nye skole, hvor der både var centralvarme og badeværelse med badekar. Der var ikke mange i sognet, der havde disse faciliteter. Derfor blev der også bygget to baderum i skolen, så sognets beboere kunne komme og få et bad. I løbet af 60'erne fik de fleste dog selv et badeværelse.

I Nr. Asmindrup fik min fars interesse for historie mulighed for at folde sig ud. Han fandt Chr. d. IV's jagtslot på bakken ned til Svinninge. En landmand havde fortalt ham, at han altid pløjede murrester op et bestemt sted i marken, og et efterår fik far lov til at grave på stedet. Jeg har stadig glas, jern og keramik fra den udgravning. Han beskæftigede sig også med den nedlagte landsby i Ulkerup skov, men den blev først frilagt efter, at han var rejst fra sognet.

Ved skolen var der ansat 7 lærere. De havde et lærermøde om året. Det var som regel overstået på 1 time, og derefter morede man sig med leg og spil. Administrationen var minimal, og lærerne snakkede med hinanden dagen igennem, så der var ikke de store problemer at diskutere.

Fars interesse for nye undervisningsmetoder betød tidligt indkøb af filmapparat og båndoptager ligesom gruppearbejde blev praktiseret. Det var vigtigt for far, at eleverne lærte om det nære samfund og dets historie, så eleverne kom på ture til skov og strand, så historiske mindesmærker og kom på længere ture til Holbæk og København. Der blev indført specialundervisning for de elever, der havde brug for det. Også en ungdomsskole blev oprettet.

På det organisatoriske felt blev far formand for Odsherreds Lærerkreds, og han sad også i samarbejdsudvalget for lærere i Holbæk Amt. Da han trak sig som formand for lærerkredsen stod amtsskolekonsulent S. Møller Petersen klar til at ansætte ham som pædagogisk konsulent. I mange år kørte far efter skoletid til Holbæk for at hjælpe Møller Petersen på amtskontoret i Holbæk.

Det blev til 18 gode år i Nr. Asmindrup, men i 1969 fik far ansættelse som skoleinspektør ved Tuse skole. Kort tid efter blev Møller Petersen syg, og far blev konstitueret som amts-skolekonsulent samtidig med, at han fortsatte som skoleinspektør ved Tuse skole. I forbindelse med kommunesammenlægningen i 1970 blev der oprettet en skoledirektørstilling, ved hvilken han blev ansat i 1971, og så begyndte et nyt kapitel med 15 år som skoledirektør i Holbæk Kommune.

Den nye storkommune fik et nyt skolevæsen med 11 skoler. En stor del af tiden gik med at diskutere skoledistrikter og antal skoler. Far lagde stor vægt på, at skolerne på landet skulle fortsætte, selv om flytningen fra by til land allerede dengang var begyndt. Han forfægtede det synspunkt, at der ikke var længere fra f.eks. Tuse skole til Bjergmarkskolen i Holbæk end der var fra Bjergmarkskolen til Tuse. Elevtallet øgedes og der var et byråd, der var positivt stemt over for skolevæsenet, så der blev bygget nye skoler samt bygget nyt til nogle af de eksisterende. En stor glæde var det for far at få oprettet en natur-skole syd for byen på Ladegårdsjorden med skov og sø omkring. Her blev der bygget små huse, hvor eleverne kunne arbejde med de ting de fandt i naturen omkring dem. Der blev ansat en naturvejleder og indkøbt sikahjorte. Hvert år kom skolernes bh - klasser på besøg, og hver elev plantede et lille træ. På den måde fik eleverne et tættere forhold til naturen, den natur min far selv holdt så meget af, og som betød så meget for ham. Han var fortsat optaget af, at eleverne skulle kombinere det teoretiske med det praktiske. Derfor blev der også oprettet en erhvervsskole især beregnet på de elever, der havde vanskeligt ved teorien. De skulle i stedet udvikle praktiske færdigheder samtidig med, at de fik undervisning i dansk og matematik.

Det blev nogle meget travle år for far, da også hele kulturforvaltningen hørte ind under hans domæne. En stor glæde var det for ham at være med til at arrangere Dronning Margrethes og prins Henriks besøg i Holbæk. Det var lige ham at være med til at understøtte de mange kulturelle aktiviteter og ofte gik søndagsturen til et eller andet arrangement i en af byens haller eller parker. Det var en meget spændende tid for ham, men da han fyldte 65, syntes han alligevel, at der skulle friske kræfter til, så han besluttede at gå på pension.

Det var nok med nogen betænkelighed, at han gik på pension. Han havde hele livet været meget aktiv med indflydelse på rigtig meget. Hvordan ville det nu gå ham som pensionist? Da far blev skoledirektør, fulgte der ikke længere tjenestebolig med stillingen, så mine forældre købte først et og nogle år senere et andet hus på Fjordhøj i Holbæk i en af de mange nye udstykninger. Da far lod sig pensionere, besluttede de sig til at sælge huset og flytte til kollektivhuset på Vesterled i Holbæk, der lå lige ned til fjorden.

Far havde altid ønsket at bo ved vandet. De boede første i den gamle villa, hvorfra udstykningen stammede, men senere flyttede de over i højhuset og fik en dejlig lejlighed. De varede ikke ret længe, så var far formand for bestyrelsen, og da huset trængte til en kraftig renovering, var der nok at tage fat på for bestyrelsen.

En anden beskæftigelse han kastede sig over, var hjorteavl. Sammen med 4 gode vennepar, indhegnedes et stykke mose ved Tuse og indkøbt et antal dådyr og en buk i Sverige. På det tidspunkt troede mange på disse hjortefarme, og far blev også involveret i opbygningen af et slagteri i Jylland, selv om det var hans mening hovedsagelig at sælge avlsdyr. Det blev aldrig den store økonomiske fidus, men de 4 vennepar havde en fornøjelig tid sammen omkring dette spændende projekt.

Da far blev pensioneret fik han endelig tid til at dyrke sin store passion for lokalhistorie. Han kastede sig over lokalhistorien i de sogne, som hans familie gennem generationer havde berøring med, nemlig Ågerup, Tuse og Nr. Jernsløse sogne. Mine forældre kørte til Landsarkivet og Rigsarkivet i København for at finde frem til fars forfædre. Det førte dem også til Norge, da en del af slægten havnede der. For begge sine forældre nåede han tilbage til midten af 1700-tallet.

En anden stor historisk interesse var 1700-tallets udflytninger af gårdene, og her fulgte han især Løvenskiolds betydning for områdets befolkning. Det var vigtig for ham at finde frem til den overordnede histories betydning for det lokale samfund. Det blev til mange foredrag om emnet på lokalhistoriske foreninger og taler til Grundlovsdag.

Til det sidste var far aktiv og havde gennem årene tilegnet sig et kæmpe kendskab til historie, folk og steder.

Min far døde i 1992 kun 70 år gammel, men han havde med sin store flid, engagement og entusiasme nået utrolig meget. Han levede "Et jævnt og muntert, virksomt liv på jord." Hans udgangspunkt i livet var ikke forandret. Det kommer til udtryk i Salmen "Du gav mig o Herre en lod af din jord", hvor det bl.a. lyder "du gav mig et dagværk og brød til mit bord. Her lever jeg trygt på dit mægtige ord, der taler til mig som til alle".

Her ses Poul Eggert Carlsen på talerstolen, enten ved en grundlovstale, eller ved et af sine mange foredrag.

8. Rasmus Rolsted.

Denne gren er ubetinget den største og mest livskraftige gren med over en tredjedel af de registrerede medlemmer, herfra stammer de fleste der bærer Rolsted navnet i dag.

Med forholdsvis få undtagelser har de kvindelige medlemmer også videreført Rolsted navnet til deres børn, selv om de er blevet gift noget andet.

Med så mange medlemmer, er der også nogle oplysninger, specielt fordi flere har ejet slægtsgården, men også fordi nogle har været kendt i offentligheden pga. deres stillinger, det gælder bl.a. førstelærer Niels Johannes Rolsted og bronzestøber Holger Rolsted

Rasmus (1800 - 1873) blev begravet den 13. august på Ugerløse kirkegård.

Rasmus blev gift med sin kusine **Edele Birgitte Fischer** den 13. november 1832 i Kundby Kirke. Hun blev født den 11. januar 1808 i Kundby, blev døbt den 18. januar. Hun døde den 15. september 1872 i Nyrup og blev begravet den 20. september på Ugerløse Kirkegård.

Edele var datter af **Snedker Alexander Frederik Fischer**, gift med **Karen Rolsted**.

Deres børn:

1. Henrik Rolsted	(1833- ?)
2. <u>Niels Gotfred Rolsted</u>	(1835-1910)
3. <u>Hans Peter Rolsted</u>	(1837-1912)
4. Frederik Rolsted	(1843-1884)
5. Karen Sofie Rolsted	(1845-1923)

Rasmus var gårdfæster på den senere slægtsgård i Nyrup "**Rolstedsminde**".

Han havde sin far, slægtens stamfar Niels boende, fra denne gik på pension i 1936 til han døde i 1847.

Rasmus søster Sophie, der var invalid, boede også hos h¹am fra 1936 til Rasmus døde i 1873. Hun døde i maj 1874.

2. Niels Gotfred Rolsted.

Niels Gotfred, blev født den 18. august 1835 og døde 19. januar 1910.
Han blev gift med **Maren Sofie Hansdatter** den 18. december 1858.

Niels og Maren fik 6. børn:

Karen Marie, Ane Birgitte, **Hans Christian**, **Rasmus**, Frederik, og **Niels Peter**.

Hans Christian Rolsted, blev født den 22. februar 1862 og døde den 8. august 1935.
Han blev gift med **Johanne Marie Nielsen**.

De fik 5. børn:

Niels Johannes, Marie Magdalene, Frederik Marius, Ejnar Gotfred, og Ejnar.

Hans Christian drev i flere år et snedkeri i Stenlille, han solgte bl.a. ligkister fra forretningen, senere blev han købmand samme sted.

Billedet fra Stenlille viser Hans Christian Rolsteds Snedkeri.

Førstelærer Niels Johannes Rolsted

Niels Johannes Rolsted, blev født den 17. september 1893 i Stenlille.

Han døde den 16. november 1981 i Herning og blev begravet på Kølkær kirkegård..

Niels blev gift med **Hanne Marie Andreassen** den 29. juli 1927 i Stenmagle Kirke.

Hun blev født den 5. april 1904 i Stenmagle, og blev døbt den 23. maj 1904 i

Stenmagle Kirke. Hun døde den 11. december 1979 på Herning sygehus og blev begravet på Kølkær kirkegård.

Deres børn: 1. Inger Margrethe, og 2. Birgit.

Datteren **Inger Margrethe Rolsted** har oplyst, at gravstenen på Kølkær kirkegård over Hanne og Johannes vil blive bevaret for eftertiden.

Hanne & Johannes gravsten.

Niels Johannes var Førstelærer i Kølkær i 44 år og kirkesanger i Kølkær Kirke i 56 år.

Johannes levede i nær tilknytning til brunkulseventyret, og fortæller i bogen *Søby Klondyke*, om både de lyse og de mørke sider af forholdene i brunkulsejerne i Søby.

Niels har desuden skrevet en bog med titlen "Oplevelser fra 5 måneders ophold på Herning Centralsygehus" Den beskriver bl.a. det uheld der kostede ham de 5 måneders sygeleje, og hans kones liv.

Niels var ikke alene meget aktiv i Kølkær, han var også en meget aktiv person omkring brunkulsejerne i Søby.

Niels Johannes var med i det udvalg der skulle sørge for **Fritidshjemmet i brunkulsejerne**, og han blev senere formand for fritidshjemmet. Fritidshjemmet blev indviet den 17. maj 1942, og det blev senere udvidet. Han har foruden bogen *Søby Klondyke*, også skrevet en pjeces til **Museet i Søby Brunkulsejer**, den gengives herunder.

I de følgende 11 år løste fritidshjemmet opgaven som et meget benyttet samlingssted for arbejderne i brunkulsejerne.

I december 1950 blev der som sædvanlig afholdt adventsfest, men denne var noget særlig fordi den samtidig var afslutningsfest for fritidshjemmet.

Formanden for fritidshjemmet Johannes Rolsted gav en redegørelse for de forløbne år siden fritidshjemmet blev åbnet i 1942.

Fritidshjemmet lukkede dog ikke sine døre den næste dag. Arbejderne havde udtrykt ønske om, at det endnu en tid måtte være åbent for de ca. 150 arbejdere, som stadig boede og havde arbejde i brunkulslejerne. Det gik udvalget ind for, så fritidshjemmet blev først lukket i 1953, hvor bygningen blev flyttet til Aalborg som midlertidigt soldaterhjem.

I pjecen om **Industriminder i Ringkøbing Amt** skriver *Søren Toftgaard Poulsen*: Brunkulsgravningens historie er langt fra tilfredsstillende beskrevet.

Det betydeligste værk er af Johannes Rolsteds værk om Søby Brunkulslejer. Bogen mangler dog i nedslående grad oplysninger om de mange entreprenører og deres virke.

Der er virkelig behov for en forskningsindsats på dette område. På arkiver og museer findes et ikke ubetydeligt materiale herom.

Bygning for Brunkuls museet i Søby.

Transportbånd i Søby Brunkulsleje Søby Brunkuls museum.

Rasmus Rolsted.

Rasmus Rolsted, 4. barn af Niels Gotfred og Maren Sofie Hansdatter, blev født den 12. sept. 1865 og døde den 31. oktober 1944. Han blev gift med **Ane Kathrine Marie Olsen**. Deres børn: Johannes, **Karl Alfred**, Frederik Oskar, Viktor Marius, Niels Gotfred. **Rasmus** blev derefter gift med **Karen Kristine Hansen**. De fik 2. børn: Peter Rasmus, og Frederik.

Rasmus Rolsteds spiralsengefabrik i København.

Karl Alfred Rolsted.

Skorstensfejermester Karl Alfred Rolsted blev født den 26. december 1892 i Døjringe, Munke Bjergby, og døde cirka 1972 i København i en alder af ca. 80 år.

Karl blev gift med **Ane Dorthea Sørensen** den 6. nov. 1915 i St. Tåstrup kirke, hun blev født den 17. april 1891 i Merløse og døde den 16. okt. 1926 kun 35 år gammel.

De fik 3. børn: **Christian Villy**, Gurli Alice og Gunnar Preben.

Karl blev derefter gift med Paula Nanny Larsen født 11. november 1902 i Kyringe. Deres barn: Mogens Palle Rolsted født den 12 november 1937, døde 2. feb. 1998.

Christian Villy Rolsted

Christina Villy Rolsted blev født den 13. juni 1916 i Store Tåstrup, Holbæk, døde den 29. april 2004 i Hundested, og blev begravet den 5. maj 2004 på Lynæs Kirkegård.

Villy blev gift med **Dagmar Alvilda Madsen Pedersen** den 6. maj 1939 på Københavns Rådhus, Dagmar blev født den 2. feb. 1913 i Malling, døde den 4. juli 2003 i Hundested og blev begravet på Lynæs Kirkegård.

Villy og Dagmar fik 5. børn: **Richardt**, John, tvillingerne Leif og Leo, og Preben. *Villy og Dagmars liv* var meget omtumlet, allerede kort efter de blev gift overfaldt de tyske tropper Polen, den anden verdenskrig var begyndt og Danmark blev besat den 9. april 1940.

Tiderne var i forvejen svære med eftervirkningerne fra den store depression i trediverne, og den deraf følgende arbejdsløshed. De første 13 år af deres ægteskab blev én rejsen rundt i landet, for at finde arbejde så der kunne tjenes til dagen og vejen.

Det blev til 2 steder i København, derpå 2 steder i Jylland, dernæst 2 steder på Lolland, så tilbage til 3 steder i Jylland og derpå 3 steder i hhv. Husum og Hvidover.

Efter 13 år blev det 13. bosted også deres eget, idet de var blandt de første der byggede eget hus som selvbygger med statslån til meget lav rente. Det resulterede i et hus i Herlev i tre etager, bestående af kælder der lå i niveau med haven, en stueetage og første sal.

Folk korsede sig over, at en arbejdsmand med fem børn kunne tro, at han både rent praktisk men også økonomisk, kunne klare en sådan opgave, men i 1953 stod huset færdigt, det var ganske vidst blevet noget dyrere en de 37.000 kr. der var regnet med, men med en kælder med to værelser, fyrrum, værksted og viktualier rum samt stueetage med to stuer, badeværelse med karbad, spisekøkken og gang med trappe til kælder, og første sal hvor der var tre værelser, så var den endelige prisen på 47.000 kr. dog ikke nogen skræmmende pris.

Villy og Dagmars store interesse var, ud over hus og have, folkedansen.

Villy var en dygtig folkedanseleder, som først underviste i Herlev Folkedanser Forening, så i Frederiksværk Folkedansforening og til sidst var han med til at starte Melby Folkedanser Forening sammen med Sv, Aage Willer. Willy var på et tidspunkt også amtsleder.

Der er nævnt mange titler og erhverv i denne bog, men det bliver nok svært at overgå det som Villy har beskæftiget sig med, fra hukommelsen nævnes følgende:

Vejarbejder, Fodermester, Gartnerimedhjælper, Metalsliber, Arbejdsmand ved kommunen, Drivhusmaler, Fabrikarbejder, Specialarbejder ved DSB, Landbrugsmedhjælper, Vaskeriejer, Lysfabrikant, og for at det ikke skal være løgn, afsluttede han sit arbejdsliv i en alder af 62. år som Jord og beton arbejder, til han gik på pension 67. år gammel.

Det selvbyggede hus i Herlev blev dog ikke det sidste sted Villy og Dagmar kom til at bo, i 1965 flyttede de til Frederiksværk hvor de overtog et selvbetjeningsvaskeri (Møntvask). Desværre var det en postgang for tidligt med den slags nymodens noget i Frederiksværk, så det blev solgt og det blev derpå til et lejet hus i Nødebohuse, som de senere købte, og her blev de boende til de flyttede i en ældrebolig i Hundested i 2000.

Richardt Rolsted.

Richardt Rolsted blev født den 18. maj 1940 i København, Sct. Johannes Sogn og blev gift med **Kirsten Bente Pedersen** den 15. juli 1961, hun blev født den 21. marts 1937 i København, døde den 28. okt. 1998 i Hundested og blev begravet på Lynæs kirkegård.

Richardt og Kirsten fik børnene: Tove og Martin.

Essensen af mine erindringer kan udlægges som, at jeg har haft et godt liv på trods af, at jeg har mistet en bror, den ene af tvillingeparret, kun 40 år gammel, at min 1. kone døde da hun var 61 år og, at andre familieforhold kunne have været bedre.

Årsagen til at jeg stadig mener jeg har haft et godt liv, tillægger jeg en tryk og kærlig barndom der har givet mig den nødvendige styrke, til at takle de problemer der har været.

Uddrag af Richardts erindringer.

Jeg, og mine brødre har haft en fantastisk barndom, hvad der manglede i økonomisk henseende, havde vi til gengæld i rigt mål i vores forældres kærlighed.

Selv om vi flyttede meget rundt i landet, var der altid tryk i hjemmet, vi fik sjældent nyt tøj, men gik aldrig laset klædt, mor gik hjemme og sørgede for alt det praktiske, og ikke mindst for stabilitet og ro, mor var meget omsorgsfuld og forklarende, så der var aldrig tvivl om hvorfor tingene var som de var, og vi vidste altid hvordan vi skulle opføre os.

Jeg tror at den styrke jeg har fået er opnået ved, at vi så realiteterne i øjnene, hvis man ville opnå noget så var der kun en vej og det var at kæmpe for det, man fik ikke noget forærende. Man fik et realistisk syn på tilværelsen, at livet ikke blot var en dans på roser, det krævede hårdt arbejde, stædighed og en fornuftig levevis.

Jeg kom i lære hos en købmand og fik en god handelseksamen, selv om det nok havde været mere realistisk at jeg havde fået en håndværkeruddannelse, så har jeg dog haft stor glæde af min handelsuddannelse som har skaffet mig flere gode job.

Min sans for håndens arbejde har jeg så brugt til at bygge to af de huse der har været vores hjem, og jeg har restaureret en gammel gård, jeg har hjulpet begge børnene med at bygge og ombygge deres hus, i det ene tilfælde to huse. Jeg har hjulpet de tre af mine brødre der selv byggede huse, og mine forældre med ombygning, samt diverse vedligeholdelser.

Det må ikke glemmes, at man igennem de glade tressere og ind i halvfjerdserne havde gode muligheder for at etablere sig. Der var ingen arbejdsløshed og var man utilfreds med løn eller arbejdsvilkår, gik man blot over på den anden side af gaden og fik det man ville have.

Den høje inflation betød også, at man kunne tillade sig at købe et hus man knap nok havde råd til, for kunne man klare sig det første års tid med kartoffel frikadeller, selleri bøffer eller vandgrød, så var lønnen i mellemtiden steget så meget, at man det næste år allerede havde langt bedre økonomi.

Årsagen til at det var sådan, var dyrtidstillægget, en ordning der betød at hvis pristallet steg med en vist del, så udløste det automatisk en dyrtids portion, altså en forhøjelse af lønnen. Det var naturligvis ikke holdbart, og efter lange diskussioner i folketinget op gennem halv-ferdserne blev ordningen suspenderet i 1983 og helt afskaffet i 1987.

Allerede året før i 1986 var den såkaldte kartoffelkur blevet gennemført, det betød bl.a. at rentefradragsretten blev reduceret, så man ikke som før havde fuld fradragsret for renteudgifter, dermed var det ikke længere så attraktivt at tage lån og leve på "klods".

Efter at vi flyttede til Hundested i 1968, fik jeg arbejde på lageret på en damekonfektionsfabrik i Frederiksværk, jeg blev siden lagerforvalter, men fabrikken gik kort efter konkurs.

I 1979 kom jeg på pladeproduktions kontoret på Det Danske Stålværk, i 1981 blev jeg EDB operatør og i 1982, EDB-drift planlægger, en titel som jeg fik to gange. Det var sådan på stålværket, at man kun kunne få lønforhøjelse hvis man blev udnævnt til et eller andet, og så havde man åbenbart glemt at jeg allerede havde den titel, men lønforhøjelsen fik jeg.

Senere fik jeg ansvaret for udbygningen af maskinparken (skærme, printere og PC'er, mm.) til den administrative del, for til sidst at sluttede med ni år på Laboratoriet i El stålværket. Jeg ser tilbage på min tid på Værket som en god arbejdsplads med mange muligheder.

Jeg har altid været glad for at sætte noget i gang, og opbygge noget nyt, jeg har i min tid været med i Hundested gymnastikforenings bestyrelse i 16 år, heraf de 13 som kasserer.

I samme periode sad jeg 4 år i Sportsunionens bestyrelse, senere var jeg kasserer i den stedlige grundejerforening i 6 år, og jeg var med til at stifte den Tværpolitisk lokalliste i Hundested, her var jeg kasserer og i en periode også formand.

Listen opnåede at få én mand i byrådet, men blev opløst efter den 4 års valgperiode.

Medens jeg var på Laboratoriet, var der i perioder på nattevagterne ikke noget at lave, hvis der f.eks. var havari. Den tid benyttede jeg til at lave EDB programmer til styring af såvel regnskab som medlemmer i gymnastikforeningen, og jeg opdagede, at ved brug af en computer var det rimeligt nemt at skrive vers og rim, og det har jeg siden haft meget glæde af.

Dansk og specielt skrivning, var bestemt ikke min stærke side i skolen, men med PC'ens opståen er jeg blevet meget glad for at skrive.

Det resulterede bl.a. i, at jeg i 2010 udgav Rolsted slægtens tredje slægtsbog, ligesom jeg har nedskrevet mine erindringer, og jeg har skrevet et utal af vers og rim om hverdagsting.

Læserbreve i aviserne har ind imellem også forekommet, specielt når jeg syntes nogle ting var for uretfærdige eller tåbelige, f.eks. individuel betaling for lyset på private fællesveje.

Vores første "hus" i Herlev, blev starten på vores tilværelse, og vores hjem fra 1961 til 1968.

Det blev af to omgange udbygget til ca. 110 m² med en kælder på 60m²

Gården i Nødebohuse blev efter en kraftig restaurering vores hjem fra 1968 til 1976, og her havde far også sin virksomhed, Asserbo Lys som var blandt de første der fremstillede hånddyppede lys.

Jeg gik på efterløn da jeg fyldte 62 år, en beslutning som jeg havde taget fordi de sidste år på Laboratoriet var på tre hold skift, hvilket jeg følte jeg efterhånden var for gammel til. At jeg, efter min først kones død, havde mødt min nye livsledsager i 1999, havde også indflydelse på beslutningen.

Jeg blev gift for anden gang den 26. aug. 2001 med **Randi Brosbøl**, født 13 juli 1941. En planlagt bryllups- og ferierejse til USA blev påbegyndt den 11. september 2001, men på vej derover fik vi at vide, at to fly var fløjet ind i WTC's to tårne.

Vi måtte derfor returnere til München og derfra hjem. Den 9. september 2002 blev turen så gennemført, og i august 2008 var vi i New York og besøgte da Ground Zero, en meget særpræget og vemodig oplevelse, som desværre satte det i relief jeg

havde skrevet i vores beretning fra den 11. sept. 2001, at verden **aldrig** ville blive den samme igen, hvilket jo er blevet bekræftet ved flere lejligheder lige siden.

Vi har lige siden rejst rundt i verden og dermed fået nogle indtryk og fælles oplevelser vi kan tænke på og se film fra, når vi sider og ser tilbage på vores liv.

Randi introducerede mig i Tennissporten, den dyrket vi stadig flittigt, samtidig med at vi hver har forskellige interesser.

Randi maler billeder og spiller klaver, og jeg skriver alt muligt, lige fra indlæg i avisen, digte, rim og vers, egne erindringer, medens Slægtsforskning siden 2005 har krævet meget tid, ikke mindst fordi jeg efter at have skrevet slægtens tredje slægtsbog i 2010, netop nu er ved at lægge sidste hånd på denne bog om slægten og dens liv og levned.

Jeg har dog set i øjnene, at selv om jeg vil blive ved med at vedligeholde Slægtens hjemmeside, så er det begrænset hvor meget tid jeg fremover kommer til at bruge på det.

Derfor har jeg oprettet hjemmesiden hundested.info med alt om Hundested.

Den side er tænkt som stedet, hvor alle der er interesseret i Hundested, som turist eller borger der vil vide hvad der sker i byen, kan finde svar på deres spørgsmål.

*"Tro er både mærkelig og et abstrakt begreb,
tro under tvang udvikler kaos, uro og krige,
frihed til at tro skaber udvikling og dynamik,
tro på sig selv giver styrke, til glæde for andre".*

Martin Rolsted.

Martin blev født i den 15. februar 1968 i Herlev. Han blev gift med **Jeanne Lindholm Pedersen** den 16. august 1997, Jeanne blev født den 13. december 1966.

De fik børnene Carina og Signe.

Martin blev uddannet på Det Danske Stålvalseværk i Frederiksværk som plade og konstruktionssmed, og efter nogle år i private smedevirksomheder, hvor han bl.a. stod for styringen af produktion og mandskab, har han siden i flere år, arbejdet som selvstændig smed med firmaet PRO-Stål.

Firmaets speciale var fremstilling og montering af facadebeklædning og levering af bygningsstål og stålkonstruktioner.

Af mange store opgaver på kendte bygninger og pladser, kan bl.a. nævnes arbejder i Fredensborg, både på Alléen til slottet, såvel som i slotshaven.

Men også Barokhaven ved Frederiksborg slot og senest Den Blå Planet på Amager.

På Kultorvet har han stået for etableringen af det 18 meter i diameter store springvand med 200 dyser. Da Skævinge Rådhus blev solgt fordi Skævinge blev slået sammen med Hillerød, blev der her monteret stålaltaner, gangbroer, altaner og trappetårne. Da Bramsnæs plejehjem blev bygget om til boliger, stod firmaet for montering af altaner og trappetårne mm.

En af de større opgaver der blev udført inden han blev selvstændig var, at udvikle en kørerampe til brug i de gamle S-tog. Da DSB ikke helt havde styr på tingene, måtte han og flere svende fra firmaet, selv overtage opsætningen af ramperne, da de skulle være på plads inden en bestemt dato.

Bramsnæs plejehjem efter ombygningen.

Cykelhandler Niels Peter Rolsted.

Niels Peter Rolsted, 6. barn af Niels Gotfred og Maren Sofie Hansdatter , blev født den 28. november 1877 i Saltofte og døde den 28. maj 1958.

Han blev gift med **Caroline Louise Frederikke Bayer** den 20 dec. 1901.

Niels og Caroline fik 3. børn: Emil Bayer, **Svend Bayer** og Kai Bayer.

Der har været flere cykelhandlere i slægten, og navne "Rolsted Cyklen" støder man på flere steder, ligeledes er jeg stødt på navnet "Cykelklubben Rolsted" men det har ikke været muligt af finde en nærmere forklaring på disse forhold, og det optræder heller ikke som et registreret varemærke.

Der er nok tale om at den første cykelforretning, vidst nok i Holbæk, er blevet til flere og de er så efterhånden blevet solgt, men har beholdt navnet.

Urmager og guldsmed Svend Bayer Rolsted.

Svend Bayer Rolsted, blev født den 25. februar 1910. Han blev gift med Else Marie Halle den 4. november 1932. De fik 3 børn: Lizza, Jørgen og Bente

Svend blev derefter gift med **Gudrun Alice Ringling**. De fik: Grete Ellinor.

Svend overtog i 1943, urmagerforretningen Hovedgaden 43 Hørsholm, en forretning der var grundlagt i 1940 af C. Christensen og er omtalt i Kraks, "Danmarks Ældste Forretninger" fra 1950.

Billedet er kun en illustration af en Guldsmede forretning.

3. Gårdejer Hans Peter Rolsted.

Hans Peter blev født den 28. juli 1837 i Ugerløse og døbt i Ugerløse kirke 20. august. Han døde d. 22. nov. 1912 i Ugerløse og blev begravet d. 30. nov. på Ugerløse kirkegård.

Hans Peter dannede par med: **Ane Pedersen** født 5. maj 1843 i Jonstrup by Ugerløse, blev døbt den 2. juli 1843 i Ugerløse kirke. Hun døde den 12. maj 1879 på Holbæk Centralsygehus og blev begravet den 19. maj 1879 på Ugerløse kirkegård.

Deres Barn: 1. Niels Peter Rolsted

Hans blev derpå gift med **Maren Christensen** født 20. juni 1850 i Ugerløse og døbt den 28. juli 1850 i Ugerløse kirke. Hun døde i barselssengen den 20. november 1884 i Ugerløse og blev begravet den 27. november 1884 på Ugerløse kirkegård.

De fik 4. børn:

Rasmus, Peder Kristian, Birte Marie Birgitte, Sofie samt en dødfødt dreng.

Hans blev derefter gift med: **Anna Petrine Weinreich** den 9. februar 1889 i Ugerløse kirke. Anna blev født den 17. august 1865 i Arnakke og døde den 3. april 1938.

De fik 2. børn: Frederik og Mary Johanne.

Hans Peter overtog fæstet af gården i Nyrup efter sin far, men købte gården ifølge skødet fra 1872 underskrevet af baron Hermann Frederik Løvenskiold, den 21. december 1872 og af Hans Peter Rolsted selv, den 30. december 1872.

Jeg underskrevet Hans Peter Rolsted tilføjer som Tjener
at mine underskrevet og Læge Løvenskiold, forliden
sig fordringer mig til gættelig at opfylde.
pt. May's skædet d 30 December 1872
Til H. W. Rolsted
H. W. Rolsted H. W. Rolsted

Herover ses Hans Peter Rolsteds underskrift på købekontrakten,
og hans farbror Henrik Wilhelms underskrift som vitterlighedsvidne.

Gårdejer Rasmus Rolsted.

Rasmus Rolsted blev født den 10. marts 1878 i Nyrup, Ugerløse og blev døbt den 5. maj 1878 i Ugerløse kirke. Han døde den 4. okt. 1955

Han blev gift med **Kristine Vilhelmine Olsen** den 21. oktober 1916 i Ugerløse kirke. Kirstine blev født den 20. november 1889 i Assentorp, Stenmagle, Alsted og døde i 1980. Kirstine blev også kaldt for "Mine"

Rasmus overtog Slægtsgården i Nyrup efter sin far.

Deres adoptivdatter:

Aase Birgitte Rolsted blev født 29. marts 1933, hun døde den 16. oktober 2004 i Dianalund og blev begravet den 22. oktober 2004 på Terløse kirkegård.

Aase Birgitte var datter af Vilhelmines bror, Jens Peter Olsen og hustru Ella Johanne Karoline Jørgensen, men blev adopteret af Rasmus og Vilhelmine i august 1941, Aase blev gift med **Jens Ludvig Christensen** den 19. november 1954 i Ugerløse kirke.

Jens blev født den 14. juli 1930 og døde den 20. juli 2007 i Dianalund og blev begravet den 27. juli på Terløse kirkegård.

Aase Birgitte Rolsted og Jens blev de sidste der ejede slægtsgården i Nyrup efter ca. 160 år i slægtens fæste/ejede. Gården blev solgt i 1991 til Jan Thru og Jette Michaelsen.

Slægtsgården i Nyrup med Anne Petrine Weinreich i forgrunden.

Tømremester Peder Kristian Rolsted.

Peder Kristian blev født den 31. marts 1879 i Ugerløse og døde d. 14. sept. 2013. Han blev gift med **Ane Margrethe Nielsen** den 26. juli 1903.

De fik børnene: Frederik Marius, Erhardt Johannes og **Holger**

Bronzestøber Holger Rolsted.

Holger Rolsted blev født den 11. februar 1915 i København og døde den 19. feb. 1984 i Bispebjerg, København i en alder af 69 år.

Holger blev gift med **Else Gertrud Julie Galtheen** den 11. juli 1937 i København, Trinitatis Kirke. Else blev født den 5. maj 1915 i København, Rigshospitalet, døde den 24. oktober 2001 i Brønshøj i en alder af 86 år, og blev begravet på Brønshøj Kirkegård.

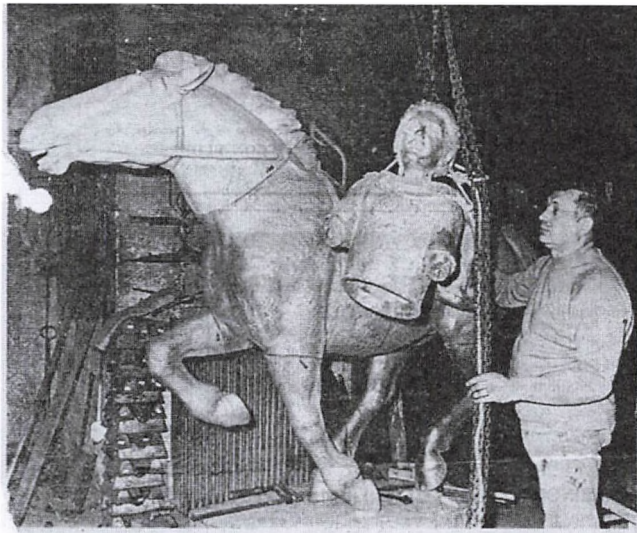
De fik 3. børn: Bent, Preben, og Anne-Margrethe.

Holger drev siden 1945 sin bronzestøbevirksomhed i Herlev. Han fik sit svendebrev hos kgl. hof bronzestøber Lauritz Rasmussen og opnåede sølvmedalje.

Han har haft kontakt med Danmarks fineste billedhuggere, og har leveret bronzearbejder der er udstillet både her i landet og i udlandet. Holger var en af de sidste bronzestøbere, han var afholdt af de kunstnere der kom i hans virksomhed og som sørgede for, at holde ham fuldt beskæftiget fra tidligt til sent.

Han har bl.a. støbt den buste af polarforsker Ejnar Mikkelsen, der står på Lange-linie, men også en hest i naturlig størrelse, som billedhugger Svend Lindhardt er mester for, er det blevet til, den står i Skanderborg.

En Ørn af Anker Hoffman har han lavet, ligesom der står også en skulpturer i Glad-saxe og Hvidovre kommuner. Dertil kommer en del arbejder i både Sverige, Norge og i Paris.

Nu mangler jeg at levere en til Herlev kommune

Bronzestøber fra Herlev støber skulptur for Danmarks fineste billedhuggere

Det begyndte med, at han øbte papirknive, gloplukke og smykker i bronze, og det skete i en lille kælder på Korsager allé i Husum. I dag, 25 år efter en beskeden start i små omgivelser, kan han støbe opgaver, som næsten ikke kan stå i hans værksted.

Det er bronzestøber Holger Rolsted, Skovhundevej 23, vi her skriver om. Han kan i år fejre den 18. oktober fejre fir-

majubilæum — og gøre det med den største opgave, han nogensinde har lavet. Det er en hest i naturlig størrelse med rytter — en model af dronning Dagmars ungersvend Karl Riise — og skal stå i Skanderborg. Billedhugger Svend Lindhart er mester for den. En anden stor opgave af billedhugger Anker Hoffmann, en ørn, blev for nogle uger siden afslæret i Brønderslev af kulturminister Helveg Petersen.

Men det er en branche, som desværre er ved at uddå, siger bronzestøber Rolsted, der selv har lært faget hos kongelig hof-bronzestøber Laurits Rasmussen, som selv lukkede virksomheden for et par år siden.

Man oplærer ikke kunstformere mere, og for at min virksomhed skal køre videre, har jeg omdannet den til et familieaktieselskab med mine to sønner Bent og Preben. Vi har kontakt med de fineste billedhuggere i Danmark og støber en masse spændende opgaver, som får hæderspladser rundt i landet. Jeg har leveret en skulptur af Helge Holmskov til Gladsaxe kommune, — en skulptur af Ib Braun til Hvidovre kommune og en del til Sverige, Norge og Paris. Nu mangler jeg bare at levere en til Herlev kommune, og det er et ønske, jeg har haft længe.

På dette avisudklip kan man læse om Holgers 25 års jubilæum som bronzestøber.

Ovenstående foto er af to andre værker som Holger har lavet. Til venstre en Rytterstatue i Skanderborg og til højre er det en Bronze Tyr i Rødovre.

Inger Rolsted Christiansen

Ingers Rolsted Christiansens mor var Gerda Elisabeth Rolsted Larsen, bedstemoderen Birte Marie Birgitte Rolsted, og oldefar Hans Peter Rolsted, Tipoldefar Rasmus Rolsted.

Inger Rolsted Christiansen bev født 26.12.1938 i Rødby, er datter af smedemester Hans Christian Marius Christiansen og Gerda Elisabeth Rolsted Larsen.

Inger blev gift med Ole Pedersen den 26.12.1959 i Rødby.

Ingers Egen Levnedsbeskrivelse:

Jeg har en bror Kurt Christiansen, der er født 11. mdr. efter mig. Der boede ingen børn lige i nærheden, så vi legede altid sammen.

Jeg startede min skolegang i 1. klasse på Rødby Borger- og Realskole d. 1.4.1946. I min fritid gik jeg til dans og var blå pigespejder, hvor jeg sluttede af som tropsassistent i 1958.

Jeg har strikket og broderet meget. Vi gik ikke meget i byen, der skulle jo spares op til hus og hjem, desuden var der heller ikke mange muligheder i Rødby, der var én biograf, men ingen dansesteder for unge mennesker, bortset fra om sommeren, hvor der var Søvavil-lonen ved Rødby Havn.

Arbejdslivet.

Den 1. april 1955 efter realeksamen fra den samme skole, hvor jeg var startet i 1946, kom jeg i lære på kontoret på Højbygaard Sukkerfabrik i Holeby.

Ansættelsen foregik ved, at min mor og jeg cyklede til Holeby, hvor vi var til samtale, grunden til at min mor var med skyldes, at jeg kun var 16 år og derfor ikke myndig. På daværende tidspunkt var myndighedsalderen 21 år.

Højbygaard Sukkerfabrik var en rå sukkerfabrik. Rå sukkeret blev sendt med jernbanevogne til Raffinaderiet Phønix i København, hvor det blev oparbejdet til hvidt sukker.

Højbygaard Sukkerfabrik havde sin sidst kampagne i 1960.

Den 1. januar 1960 blev jeg overflyttet til Nakskov Sukkerfabrik. Ønsket om at komme til Nakskov var begrundet af, at jeg var blevet gift, og min mand havde fået arbejde i Nakskov. Selvom om det er mange år med kontorarbejde i samme firma, har de været utrolig spændende, der er sket en stor udvikling også inden for dette område.

Eksempel: Indvejning af sukkerroerne skete i 1955 på papvejbilletter, hvor tallene blev trykt ned i, tallene herfra blev tastet ind på en bogholderimaskine. Senere gik man over til hulkort, der blev registreret på Hovedkontoret, og i dag foregår disse ting på EDB.

*Indenfor kontormaskiner er der også sket en stor udvikling som f.eks. alm. skrivemaskine
→ el skrivemaskine → computer*

Fotokopier blev i min læretid lavet som fotografier med fotovæske, dvs. først en negativ, så en positiv og herefter i et tørreapparat.

I 1955 var arbejdstiden fra kl. 08.00 - 17.00 (1½ times frokost) 6 dage om ugen i perioden 1. sept. til 31. maj. I de 3 sommermåneder arbejdede vi kun til kl. 14.00 om lørdagen (uden frokost). Vi havde kun 2 ugers ferie på hele året.

I læretiden, der varede 3 år, gik jeg på Handelsskolen i Rødby to gange om ugen fra kl. 14 - 20. Min første månedsløn var på 200 kr.

Breve til Hovedkontoret blev dengang underskrevet med "Ærbødigst".

Jeg har gennem de mange år arbejdet sammen med mange forskellige mennesker.

På Højbygaard Sukkerfabrik, var der bl.a. udstationeret kontorpersonale fra Hovedkontoret i et halvt år af gangen, fordi de skulle se, hvordan det var at arbejde på en sukkerfabrik.

Jeg har arbejdet under 8 fabriksbestyrer/-direktører.

Jubilæum

Den 1. april 2005 havde jeg 50 års jubilæum, det var en dag, der bød på mange overraskelser.

Jeg blev hentet i limousine på min bopæl, og kolleger, familie og venner dannede flagallé, da jeg ankom til min arbejdsplads. Men et stort højdepunkt på dagen var, da direktør Mogens Granborg overrakte mig den kongelige belønningsmedalje.

Familie og interesser

Som privat person har jeg min familie, der består af min mand Ole Pedersen, som jeg har været gift med i 45 år, samt vores børn en datter og en søn, der begge bor her i Nakskov med deres familier, og de har beriget os med 5 børnebørn, der er i alderen fra 3 til 14 år.

Vi bor på Roarsvej i Nakskov i et 1. plans hus på en stille villavej kun 1 km fra sukkerfabrikken.

Af interesser har jeg mange:

Vi har 2 jagthunde, som Ole bruger til jagt, men de er også gode familiehunde.

Ole's jagt medfører muligheden for at lave spændende nye retter af vildtkød.

Jeg dyrker motion i form af cykling, svømning og gymnastik. I forbindelse med gymnastikken har jeg i år taget idrætsmærke "guld 10".

Desuden kan jeg lide at lave forskelligt håndarbejde såsom syning, strikning, broderi, maling af porcelæn, fremstilling af porcelænsdukker, og jeg kan lide at løse kryds og tværs og at arbejde med computeren.

Vores sommerferier har igennem 30 år gået til Schweiz på camping med telt.

Pensionisttilværelsen

Selvom jeg er gået på pension, har jeg stadig tilknytning til min gamle arbejdsplads. Tidligere var Nakskov Sukkerfabrik en del af Danisco, men nu er dette overtaget af Nordzucker, så nu hedder den danske afdeling Nordic Sugar. Jeg er fortsat medlem af funktionærforeningen, der holder minimum 2 arrangementer om året. Desuden bliver alle pensionister fra Nakskov Sukkerfabrik hver år i november inviteret på gule ærter i kantine, hvor vi får at vide, hvordan indeværende roekampagne går.

Ca. 1 gang om året holder vi kvindelige kollegaer, det gælder både pensionisterne og de nyankomne "tøseaften", det er alletiders stadig at have kontakt.

En af mine beskæftigelser som pensionist er at være sekretær på Danmarks Sukkermuseum. Det er et lille hyggeligt museum, der ikke ligger mere end ½ km fra sukkerfabrikken. (jeg bor selv kun 1 km fra sukkerfabrikken)

På sukkermuseet udstilles mange ting, der er brugt igennem tiderne, der vises film, der omhandler sukkerroedyrkning, roeoptagning og levering af roer nu og i gamle dage.

Nogle modelbyggere er travlt beskæftiget med at lave en model af Nakskov Sukkerfabrik, som den så ud i 1972. Den første halvdel er færdig og udstillet. Hvis det har interesse, kan man gå ind på sukkermuseets hjemmeside www.sukkermuseet.dk

En formiddag om ugen hjælper jeg vores søn på kontoret i hans el-firma med de ting, som det kan knibe de 2 kontordamer at have tid til, så som kopiering, registrering af kurser m.m.

Motion skal der også til, jeg går til vandgymnastik, gymnastik og træning på motionscenter. Hjernegymnastik foregår ved at løse kryds og tværs.

Vi tager stadig på ferie hos vores venner i Schweiz, men nu flyver vi. Det er mere bekvemt, det går hurtigere og så er det billigere end færgebillet, benzin og hotelophold hver vej.

Børnebørnene er efterhånden store. De to er flyttet til København og en er i Faaborg. Men vores børn bor stadig her i Nakskov, det er rigtig dejligt.

Sukkermuseet i Nakskov.

Nakskov Sukkerfabrik.

Fremtiden

I fremtiden har jeg mange ønsker om, hvad jeg kunne tænke mig at lave bl.a.

- mere tid sammen med børnebørnene*
- rejse mere*
- udvide mit kendskab til engelsk*
- slægtsforskning*
- håndarbejde såsom at sy tøj, brodere og male porcelæn*
- motion i form af cykling, gymnastik og svømning*
- fotografere.*

9. Skovrider Henrik Wilhelm Rolsted.

Denne gren er den tredje største slægtsgren med mange nulevende til at føre slægten videre. Når den har fået betegnelsen "skovgrenen", er det fordi den fra start og til i dag repræsenteres af skovens folk, og det er i den gren, at pokalen Niels fik, er gået i arv fra far til søn, således at den i dag ejes af **Morten Rolsted**.

Slægten er også repræsenteret af flere personer der på den ene eller anden måde har gjort sig kendt i offentligheden. Det er også herfra *Henrik Wilhelm Rolsted, søn af Hendrik Jørgen*, stammer, som var den der samlede og udgav den første slægtsbog i 1905.

Henrik Wilhelm Rolsted, (1802 - 1880) blev begravet den 20. december 1880 på Rye Kirkegård.

Henrik blev gift med **Kirsten Sørensen** den 22. april 1834 i Rye kirke, hun blev født den 31. marts 1806 i Kirke Hyllinge i Ejby, Rye og døde den 3. april 1889 i Ejby. Hun blev begravet den 10. april 1889 på Rye rkegård.

Henrik og Kirstens børn:

1. Niels Rolsted	(1835- ?)
2. Henriette Elise Christiane Rolsted	(1837-1920)
3. Frederik Carl Christian Rolsted	(1839-1911)
4. <u>Hendrik Jørgen Rolsted</u>	(1845-1920)
5. <u>Emil Vilhelm Rolsted</u>	(1848-1928)

Henrik Wilhelm Rolsted var Skovrider på Ryegård under stamhuset Rosenkranz fra 1829 til 1872, og boede på skovridergården på vejen til Langtved, den nuværende Munkholmvej, hvorefter de flyttede til "Teglhuset" i udkanten af Dyrerhaven. Baroneren havde ellers bygget et nyt hus til dem, men de foretrak at blive hvor de var, i nærheden af deres elskede Dyrerhave.

Henriks uddannelse startede i Norge i 1819, på Holden Jernværk, hvor han skulle uddannes til jæger. Baron Eggert Løvenskold var selv en ivrig jæger og havde fra starten også de bedste forhåbninger for Henrik, således skrev han i juni 1819 til sin bror Carl på Løvenborg,

"Jeg er ret tilfreds med Hendrik R., han lader til at være lidt seen og flegmatisk, men han tager ret godt efter hvad jeg siger til ham, så jeg tror at han kan blive ret brav, han skyder slet, men det kan blive bedre, da han daglig øver sig."

I juli skriver Agga, *"Med Henrik R. er jeg ret vel tilfreds, han begynder at få mere lyst til jagten og jeg tror han kommer til at skyde godt...."* Senere i juli hedder det *"Jeg er ret vel tilfreds med Henrik R., tror der kan blive en duelig jæger af ham"*.

I december lyder det, *"....., skønt han just ikke har den ivrigste lyst og bedste anlæg for jagten..."*, og Agga råder sin bror til at tage ham tilbage til foråret, for at lade ham komme i lære et 1/2 år hos en jæger.

Men Henrik kommer til at volde Agga større problemer inden da, idet Agga bliver ramt i hoften af et vådeskud, affyret af Henrik.

Henrik kom hjem til Danmark i 1820, og helt umulig har han ikke kunnet være, hvilket bevises af at han blev Skovrider på Ryegaard under Stamhuset Rosenkranz fra 1829-72. Hans bolig som lå nær ved Ryegård, lige ved Dyrehaven, blev kaldt "Bondhuset".

Træer med huller, "Hultræer", har gennem tiderne givet anledning til mange fantasier, således tillagde man disse træer helbredende virkning hvis man krøb igennem hullet. Det var også tilfældet med det Hultræ der i slutningen af 1800-tallet stod i Enghave Skov mellem Rye og Kirke Sonnerup, herom skulle **Skovrider Rolsted** have fortalt følgende historie.

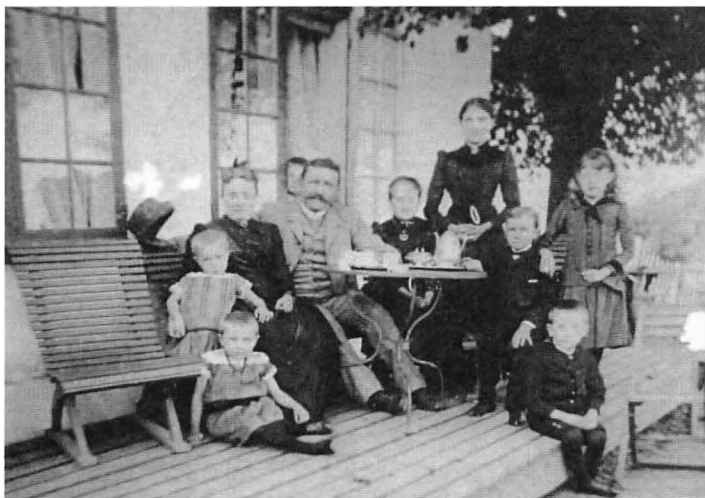
En korpulent kone fra Rye, der arbejdede i tørvemosen, gik hjem før sine medarbejdere for at lave middagsmad til dem; hun følte sig ikke rask da hun passerede Hultræet, og bestemte sig derfor til at krybe gennem det, men hun kom kun halvvejs og kunne da hverken komme frem eller tilbage. Der måtte hun sidde, indtil de andre folk gik hjem til middag og kunne hjælpe hende ud af klemmen.

4. Skovrider Henrik Jørgen Rolsted

Henrik Jørgen Rolsted blev født den 5. juli 1845 i Ryegård skovriderbolig og blev døbt den 6. august i Rye kirke. Han døde den 7. juni 1920 i Tølløse og blev begravet den 11. juni på Rye kirkegård.

Henrik blev gift med **Martine Pedersen** den 3. december 1834 i Rye kirke. Hun blev født den 10. august 1847 i København og blev døbt den 5. januar 1848 i hjemmet. Hun døde den 20. februar 1907 på Jægerlund Langtved og blev begravet på Rye Kirkegård. De fik 7. børn: Henrik Wilhelm, Laura Frederikke, Ida Kristine, Anna Vilhelmine, Kaj Emil, Olga og **Ernst Viggo**.

Henrik blev skovrider på Ryegård efter sin far der tog sin afsked i 1872 i en alder af 70 år. Skovridergården var nu på Jægerlund Elverdamsvej 169.

Familiefoto fra Jægerlund med Henrik Jørgen og Martine omgivet af Henrik Wilhelm, Laura Frederikke, Ida Kristine, Anna Vilhelmine, Kaj Emil, Olga og Ernst Viggo.

Skovrider Ernst Viggo Rolsted.

Ernst Viggo, søns af Hendrik Jørgen Rolsted og Martine Pedersen, blev født den 4. juli 1887 på Jægerlund, Langtved, og døde den 20. februar 1967.

Ernst blev gift med **Else Kristine Ebba Munck** den 30. oktober 1919 i Køng kirke. Hun blev født den 4. november 1890 i Sankt Johannes sogn. Hun døde den 3. februar 1978.

De fik børnene: Birgitte og **Jørgen**.

Ernst Viggo Rolsted fik sin uddannelse hos Skovrider F.I. Andersen, Gisegård og skovrider P.A.A. Kofoed, Odsherred, han blev forstkandidat i 1911, året efter kom han til Krengerup på Fyn, først ved opmålingsarbejde, men den 1. maj 1913 blev han Skovrider.

Han var i en længere periode tilsynsførende Skovrider for Brahesborg skovdistrikt, og i en årrække medlem af bestyrelsen for Arbejdsgiverforeningen for skovbrug i Fyns Stift.

Han trak sig tilbage fra sin stilling som Skovrider i 1957. En færdselsulykke bandt ham i den sidste tid til sengen. Ernst var 4. generation af skovdyrkere i slægten.

Chr. E. Holck, lensbaron på Holckenhavn gods skrev bl.a. i en nekrolog: Skovrider Ernst Viggo Rolsted var udgået fra Landbohøjskolen, og var vel rustet til sin gerningen, så meget mere som hans viden var parret med stor praktisk sans for det daglige arbejde. Bl.a. en række meget smukke ege bevoksninger, anlagt på Krengerup under første verdenskrig, vidner herom.

Fadet her bærer inskriptionerne E.V. Rolsted og 1913, samt 1. maj 1963.

Fadet er i lighed med pokalen til hans farfar, blevet givet for 50 års tro tjeneste. For farfaderen var det som tjener, skovfoged og skovrider hos baron Løvenskiold. For E. V. Rolsted, var det for 50 år som skovrider på Krengerup gods på Fyn.

På sølvskålens bund er der indgraveret fem navne, og det ene er E.V. Rolsted. Hvad inskriptionerne er sat der for, vides ikke.

Sølvpokalen til højre er den som slægtens stamfar fik for 50 års tjeneste, og som han bestemte skulle være i familiens eje fra slægt til slægt.

Ernst's søn Jørgen overtog den efter sin far, og Jørgens søn Morten, som er 6. generation og også er skovmand, ejer pokalen i dag.

5. Forstander Emil Vilhelm Rolsted.

Emil Vilhelm Rolsted blev født på Ryegård den 7. maj 1848 og døde den 21. marts 1928. Emil blev gift med: **Clara Adamine Elisabeth Pedersen** den 10. nov. 1877 på Frederiksberg. **Clara** blev født den 30. juli 1857 i København, og døde den 4. april 1930 i Ordrup.

Emil og Clara fik 8. børn: **Carl Christian**, Kirsten Caroline Amalie, **Hans Aage**, Eigil Asbjørn, Emil Henrik Vilhelm, **Sophus Hjalmar**, Ellen Hulda Clara og Olga Henriette.

Dansk Biografisk Leksikon og Kraks Blå bog skriver om **Emil Vilhelm Rolsted**:

Han dimitterede fra Jonstrup Seminarium 1867, blev samme år Andenlærer i fødesognet Rye, gennemgik det 3 årige "Monradske Kursus" i 1872, hvorfra han tog Examen 1875.

Efter at have undervist ved Privatskoler blev han i 1875 inspektionshavende Lærer ved det kongl. Opfostringshus 1875-83; Forstander for Kbh. skolevæsens Internat for vanskelige børn, 1883-87, fra 1887-1915 Forstander for Åndssvageanstalten på Gl. Bakkehus, hvor hans virkede i de 28 år bl.a. resulterede i omorganiseringen af anstaltens organisation og metodiske behandling af dens almue.

Han var: Formand for Frb. skolekommissionen 1909-13 og for Kbh.s. Amtsråds skoleudvalg 1916-18; medlem af bestyrelsen for Åndssvageanstalten på Gamle Bakkehus Ebberødgård med Filialer 1915. Medlem af Pædagogisk Selskabs Repræsentantskab.

Rolsted vandt sig et anset navn som talentfuld pædagog og dygtig administrator, han har udført et betydningsfuldt Arbejde både for de forsømte Børn og de åndssvage. De retningslinjer han afstak bragte normalskolen vigtige impulser på undervisningens område

Ved Oprettelsen af Plejeanstalten på Ebberødgård 1892, blev Gammel Bakkehus en ren Undervisningsanstalt, og her er foretaget en Række indgribende Reformers i Undervisning, Forplejning, Personale m. m.

På flere Rejser i udlandet har han gjort sig bekendt med Abnormanstalter, og han studerede forskellige former for skoler og anstalter, bl.a. har han skrevet en beretning om "Den forsømte og brødefulde ungdoms opdragelse i Amerika" sidst i 1800'tallet. Beretningen er på 24 sider, og er trykt i: *Særtryk af Nordisk Tidsskrift for Fængselsvæsen, 1886.*

Alle de foranstående oplysninger er de fakta, som der har kunnet hentes fra Den Blå Bog, og lignende, men heldigvis så har Emil ligesom sin farfar, nedskrevet sine erindringer.

Emil har skrevet sine erindringer i tiden 1916-1927, men medens slægtens stamfar Niels, har skrevet sine erindringer meget kortfattet og kun medtaget oplysninger om ham selv og familiens levned, så er Emils erindringer meget detaljerede og er på i alt 308 A4 sider. Alene antallet af sider giver jo, at det kun er muligt at gengive en begrænset del af bogens indhold og de meget detaljerede beskrivelser vil mange også finde kedsommelige.

Emil har berettet meget detaljeret om alt, f.eks. om barndomshjemmets indretning og dagligdagen i samme, bl.a. hvad de spiste, selv fremstillede, beklædning, selskabelighed med farbrødrene i skovrider huset i Fledskov, om L'hombre selskabelighederne og deres omgangskreds. Jeg har derfor plukket ud hvad jeg anser for at være det væsentligste:

Skovriderboligen på Munkholmvej hvor Emil er født. Fotoet fra september 2014, viser hvordan huset ser ud i dag, det er desværre umuligt at se mere på grund af den kraftige beplantning.

Til højre ses Emil og Clara omgivet af familien. Tv. for Clara, Ellen, Carl (hat), og Olga, foran Eigil og Sophus. Øverst i hvidt Henrik Emil, under hans højre arm Kirsten med sin mand Svend.

Af de tre herre til højre formodes det at ham der viler sin albue på Emil Vilhelm Er Hans Aage, de to andre kendes ikke.

Emil beretning er så detaljeret og nøjagtigt, f.eks. om fremstilling af hørklæde og meget andet, at der næsten er tale om opskrifter som man vil kunne følge i dag.

Han beretter detaljeret om sin barndom, bl.a. om deres religion, kirkegang, højtider om dyrene, hundene, jagterne og fiskeri, og følgende er fra de årlige fester i dyrehaven.

Hver Sommer var der gerne en stor Grundlovs-, Skytte- eller Skovfest med Taler, Sang, Musik, Dans o.s.v. i Dyrehaven. Det var en slem Forstyrrelse for Dyrene og fristede Folk til at krybe over Dyrehavehegnet og knække Lægterne, saa Dyrene kunde løbe ud; men Greven kunde ikke godt sige Nej, og Dyrehaven var jo et henrivende Sted at holde saadan en Fest i.

Ved Grundlovsfesten d.5.Juni 1871 forherligede Pastor Hellemann Dyrehaven og Egnen ved følgende Sang, (hvoraf her er gengivet 2 af 13 vers) Mel: Im Wald und auf der Heide.

Nu vil vi ej forglemme

Det Sted, hvor vi har hjemme,

:/:Vor egen Plet af Jord,:/:

Men skønsomt i en Vise

Dens Herligheder prise,

:/:Og synge højt i Kor: /:

Hvor er Du smuk, o Ryegaard!

:/:Høst, Sommer, Vinter, Vaar:./

Hvor dejlig Bøgeskoven

Forneden og Foroven,

Set fra vor Bakke her!

I dens løvrige Kroner

Saa lifligt Sangen toner

Af Stillids, Drossel, Stær.

Det klinger højt fra alle Træ'r:

Hvor godt at bygge her!

Hans beskrivelse af hvordan hans hverdag gik, hvad han foretog sig i mark og i skov dels af pligter men også af lege og fritidsinteresser, er lige så detaljeret.

Med alle de ting han foretog sig er det godt, at der ikke var noget der hed Facebook, Twitter og Instagram dengang, dem ville der simpelthen ikke være tid til at checke, og så ville han jo være en sær 'samfundsborger'!

Emil skriver i sine erindringer fra sin skolegang i **Sonnerup**, om "min sædelige forfaldsperiode", der kunne have betydet at han på et tidspunkt kunne være blevet en dårlig 'samfundsborger', hvis ikke hans forældre, især moderen havde grebet hårdt ind. Han var begyndt at stjæle penge fra sin far og han løj for forældrene, læreren og kammerater så han også kunne skulke fra skolen, og hvad brugte han så pengene til? Sukkerkringler såmænd - det var yderst sjældent at de fik noget slik eller lignende, så det var altså det pengene gik til. Ingen anede uråd og det var ved et tilfælde at hans mor fik nys om at der var noget galt, og fik sat en stopper for det.

Den oplevelse kom til at betyde meget for ham resten af livet, men vel at mærke især positivt. Niels beskriver episoden således:

Ved min Hjemkost fra Skolen kaldte Moder mig højtidelig ind i Sovekammeret, foreholdt mig Fakta og fik mig straks til at gaa til Bekendelse, hvorefter hun gik hen og løftede Sengetæppet op, fremtog et nylavet Birkeris og bød mig knappe Bukserne ned.

Men de alvorlige og dybt bedrøvede Øjne, hvormed Moder saa paa mig før og efter Afstraffelsen, gjorde utvivlsomt et langt stærkere og varigere Indtryk paa mig end selve Straffen; thi saavel hendes ærlighed som hendes Sorg stod saa tydelig præget i hendes Ansigt, at jeg forstod – saa godt, som en 9 Aars Dreng kan forstaa den Slags Ting – det var den haarde Nødvendighed, der tvang hende til at paaføre mig den Smerte – thi Afstraffelsen var alvorlig nok; det varede flere Uger, inden min blodsprænge Bagdel var fuldstændig lægt.

Det stod Emil lysende klart at han havde gjort noget helt forfærdelig, og det kom mange gange i hans tanker, at han jo ikke havde haft nogen vægtig grund til at gøre det han gjorde. Han opfattede da heller ikke sig selv som et særligt svagt eller dårligt menneske, men alligevel var han kommet på gale vej. Med det arbejde han fik senere i livet stod opførslen, med hans baggrund, så meget mere i kontrast til de børn han fik med at gøre, de kom oftest fra meget dårlige hjem hvor faderen enten var syg, drak, var arbejdsløs, eller moderen syg.

Jeg selv tillægger den stor Betydning, og er ikke langt fra at betragte denne Katastrofe som et Vendepunkt. Jeg har derfor ogsaa mange Gange i mit Liv – i mit stille Sind – takket Moder baade for hendes Tugt og for hendes Kærlighed.

Efter skolegangen i Sonnerup fik Emil i et års tid privatundervisning, sammen med sin bror Henrik, og sønnen fra garveriet, af en lærer Kofod som var Bornholmer. Garveri lå i nærheden af Færgeskroen - hvorfra der dengang var færgeoverfart til øen Munkholm. Af de 308 sider Emils erindringerne fylder, omhandler de første 100 sider tiden indtil han kom på Jonstrup seminarium, men erindringerne omhandler mange ting og læst i sin helhed giver de et godt billede af livet i Danmark fra 1850-1930.

Om sin fremtid skriver Emil:

Allerede længe før jeg blev konfirmeret, havde mine Forældre drøftet Spørgsmaalet om at faa mig gjort til Skolemester. De havde jo to Lærere, en til hver side - der begge sad i gode Embeder og sad - som man siger, lunt og godt i det; det var Stillinger, der socialt set var ligestillede med deres egen, og Uddannelsen til Stillingen var overkommelig, saa det var i og for sig naturligt, at de gode gamle Forældre søgte at faa en af deres 4 Drengene forsørgt af den Vej.

Efter garveriet kom Emil i en alder af 11 år, til Skibby Skole og efter sin konfirmation da han var 15 år, blev han sendt til lærer J. Chr. I. Brasch i Tømmerup-Ullerup på Amager for at blive forberedt til uddannelsen som lærer. Da han var 16 startede uddannelsen på Jonstrup Seminarium, så Emil var væk fra hjemmet indtil han blev 19 år.

Under mit Ophold paa Amager faldt Frederik d. 7des Død og Krigens Udbrud. Da Kongens Lig paa Dampskibet Slesvig førtes fra Lyksborg Slot, hvor han døde, til København, var vi unge taget til Hovedstaden for at overvære Indsejlingen, der foregik om Aftenen. Vi fandt en god Opstillingsplads paa nogle Brædestabler langs Havnen, og det var et højtideligt, stemningsbevæget Øjeblik, da Skibet, paa hvilket der brændte Fakler, og Gardere med Bjørneskindshuer stod Vagt, gled langsomt og højtidelig frem gennem Havnen i den mørke, stille Efteraarsaften til Lyden af Koraler fra et Hornorkester ombord. Mindre heldig var vi, da vi nogle Dage senere skulde ind og se Kongen ligge paa "castrum doloris" paa Chr. borg Slot. Adgangen for Publikum skete fra Marmor-broen ved Fr. holms Kanal, og vi var af Politiet inddelt i Hold langs hen ad Buegangen tilhøjre; men Avancementet forekom det store Publikum for langsomt, og lige med eet brød dette Afspærringen ved Portalen og langs med Buegangen og styrtede tværs over Ridebanen over mod Kolonnaden, hvor Opgangen til Slottet var. ....det endte i tumult, uden at vi have faaet nogen castrum doloris at se.

I 1864 begyndte Emil så sin skolelæreruddannelse på Seminariet i Jonstrup og skriver:

Naar Seminariet paa den Tid kunde udføre sine Funktioner paa fuldt tilfredsstillende Maade og med godt Resultat, skyldes det hovedsagelig de flittige, samvittighedsfulde og jævnt dygtige Mænd, der som Forstander og Lærere forstod at hævde god Orden og Disciplin, at lære Eleverne at arbejde og at Foregaa dem med et godt Eksempel. Lad mig nævne disse Mænd, give nogle faktiske Oplysninger om dem og dertil knytte enkelte Bemærkninger angaaende min Opfattelse af dem

Emil beskriver herefter indgående de lærere som han fik med at gøre i sin tid på Jonstrup, bl.a. om deres uddannelse og deres faglige kompetence, endvidere om Livet på Jonstrup:

Om Livet paa Jonstrup skal jeg fatte mig i Korthed, som det allerede fremgaar af tidligere Antydninger var de 3 Seminarieaar en udpræget Arbejdstid; men dette udelukker ikke, at der var levnet tilstrækkelig baade Tid og Frihed til, at ungdommelig Lystighed, kammeratligt Samliv i selve "Borgen" som Seminariet kaldtes, Anlæget eller den dejlige Jonstrup Vang, i tilbørlig Grad kunde Trives. Livet paa Seminariet i den Tid var

ordnet fuldstændig kasernemæssigt. De tre Klasser talte hver nogle og 20 Elever, ialt altså henimod 80 unge Mennesker i Alderen fra 16-17 til 19-20 Aar. Disse sov fordelt paa 4 Sovesale, hver under Tilsyn af en Elev af ældste Klasse, der officielt hed Opsynsmand, men almindelig gik under Navn af "Vægter", fordi han blandt andet havde den Pligt - paa Omgang med de andre Vægttere - at kalde Eleverne op om Morgen.

At der måtte arbejdes hårdt i den tid Emil var på Jonstrup, fremgår det tydeligt af hans erindringer. Han beskriver også det sammenhold og de forskellige fester der var, ikke mindst har han gengivet mange af de sange og taler der blev holdt på seminariet. Men bespisningen på Jonstrup var ikke den store kulinariske oplevelse.

Et par Ord maa jeg sige om Bepisningen. Som allerede i Forbigaaende nævnt var denne tarvelig: Morgen og Aften en skaal kogt Mælk med bart Smørrebrød til og - saavidt jeg husker - en Mellemmad med belagt Smørrebrød og Øl; endelig de hver Ugedag tilbagevendende lidt sløje og kedelige Middags-Retter. Men vi kunde dog holde Livet ved denne Kost, selv om vi ikke fik noget tilskud fra Hjemmet i Form af Smør, Ost, Pølse, Æg, The og Kaffe, hvad de fleste af os fik, især Lollikkerne i brede Baner.

Jeg husker ikke, om der i min Tid blev officielt klaget over Maden; men saadanne Klager fremkom vistnok ellers ret jævnligen gennem Aarene i Seminariets Historie, Jeg har liggende for mig en af de Klagesange, som i denne Anledning blev sunget allerede 1851, og af hvilken jeg skal afskrive et Par Vers:

*Det Flæsk, det var i Randen grønt
og spillede saa underskønt
i alle Regnbu-Farver.
Paa Randen var en saadan Svær,
at den var god til Saalelær,
naar den kom til Garver.*

*Naar man til Næsen satte det,
Så var det først, at man fikret,
Begreb om Flæskets Goder.
Det lugtede saa stramt og ful,
og desuagtet var det Sul
bestemt for os til Foder.*

En Episode, der vist er enestående i Seminariets 100-aarig Historie, og som indtraf i Vinteren 1863-64, maa jeg berøre med et Par Ord: En Elev i 1. Klasse, N.P. Christiansen blev angrebet af Kopper og henlagt uden Sygeplejerske eller Tilsyn i et meget isoleret koldt Værelse ovre i Gymnastikbygningen. Seminariets Læge Dr. Busck i Ballerup, der i Forvejen var ilde lidt af Eleverne, mentes tilmed at forsømme Patienten, der vistnok kun blev tilset, naar et Bud kom op med hans Mad. De nærmere Omstændigheder erindrer jeg ikke; men da en Henvendelse fra Eleverne til Forstanderen ikke bar Frugt, blev Forargelsen og Forbitrelsen - vel delvis isprængt med Frygt for Smitte - saa stor, at Eleverne paa et

Møde enstemmig besluttede uden Tilladelse at forlade Seminariet og rejse hjem, og det uagtet vi til Opsynsmand havde saa rolige og besindige Folk som Joakim Larsen, H.P. Olsen og Julius Petersen (Skuldelev) og Malling.

Det var en Aftale mellem os om, at de Seminariet nærboende Elever skulde underrette os om, naar Smittefaren var forbi og give os Signal til Tilbagerejse.

Den saakaldte "Koppeferie" varede 3 Uger; paa den averterede Dag mødte vi alle prompte paa Seminariet og blev naturligvis modtaget af "Fatter" med en straffetale for vor Oprør; men om egentlig Straf kunde der ikke være Tale. Jeg formoder, at Sagen over for Seminariets Direktion er blevet forklaret som en Panik, der med en uimodstaaelig Magt havde grebet Eleverne; men om en Panikken vel har været et Aarsagsmoment, var den i hvert Fald ikke det eneste, næppe en Gang det væsentligste. For vor gamle 69-aarige af Autoriteterne højt estimerede Forstander, der jo frem for alt var Ordenens og Disciplinens Mand, maa dette Oprør have været et langt haardere Slag, end nogen af hans Elever vistnok den Gang forstod. Begivenheden er forevigt af Christian Mattesen i følgende Vise:

Herefter følger visens 6. vers, herunder gengives kun et vers der går på melodien: Lott' ist todt.

*Og har du hørt de gruelige Ting, man fortæller?
Hvis ikke, hør det da, min Ven! Og det jo før jo heller.
Thi Kopperne nu rigtig har begyndt her at grassere;
man drøfter, om det ikke var det bedste at spadserere.
Nej tænk, nej tænk, hvor vidt den snak kan gå;
Det er dog rent forfærdelig, hvad folk kan finde på.*

Emil beskriver om sin Dimmission, at den udløste to attester, en som et udvalg blandt de ældste klasser udfærdigede, og så den som seminariet stod for, iflg. begge attester bestod Emil i med "Meget duelig" men i den officielle er der tilføjet, - til at forestå Skolelærerembedet, men han kan ikke forestå Kirkesang og ej heller spille Orgel!
Den sidste del af bemærkningen skyldes at Emil ikke kunne synge og spille og havde fået 0 (nul) i begge fag, det betød, at Emil ikke kunne søge de som regel bedre lønnede stillinger på landet, hvor man ofte også skulle være kirkesanger og organist.

Formentlig som en Belønning for min gode Eksamen tog Fader mig i Juni Maaned 1867,...med paa et Besøg hos sin Broder Lensmand Fr. Rolsted paa Dagsrød i Telemarken, en Rejse, paa hvilken Fader tillige opfriskede sine egne Ungdomserindringer fra sit Ophold og sine Jagter i Norge i Baron Løvenskjolds Følge. 21 aar senere var jeg atter i Norge, da havde Frederiks søn overtaget gaarden.

Andenlærer i Rye 1867-72.

Som det af min Beretning om den foregaaende (3-aarige) Periode fremgaar, bevarer jeg kun gode og fornøjelige Minder fra mit Seminarieliv med dets Arbejde, dets Fornøjelser, dets Venskabs- og Kammeratskabsforhold, og mine Lærere der kan jeg kun tænke paa med Agtelse, Sympati og Taknemmelighed. Dette udelukker dog ikke, at Seminarielivet havde sine sure og drøje Timer og Tider, at man manges Gang længtes efter sit gode Hjem, var begejstret hver Gang man i Ferierne drog afsted til det, og at man mod Slutningen glædede sig for hver Dag, der gik, og var jublende glad den Dag man drog afsted, med sin Dimissionsattest i Lommen.

Det er et viist og kærligt Forsyn, der indretter det saaledes for os dødelige, at medens vi bevarer alle vort Livs lyse og gode Minder ned gennem Aarene, saa lader det os paa en mærkværdig grundig Maade glemme Sorgerne, Skuffelserne og Genvordighederne, eller lader dem i hvert Fald træde saaledes tilbage i Bevidsthedens Dyb, saa de ikke træder mellem de lyse Minder, men disse synes at danne en ubrudt sammenhængende Række. Jeg selv er nærmest selv forbauset - men tillige naturligvis taknemmelig - over, hvordan Minder om tunge Aar fra mit senere Liv ligesom fuldstændig er sunket ned, overskygget og overvokset af alle de gode Minder.

Men bort fra Filosoferen og tilbage til det nye Afsnit af min Hverdagshistorie, det den i Ordets egentlige Betydning er - roligt og jævnt løbende Tusinder og atter Tusinder af andre Menneskers Liv er gledet hen.

Der skulde kun forløbe kort Tid efter min Afsked med Seminariet, før min Lærerduelighed blev sat paa Prøve i mit første Embede. Den gamle Bent Lund i Rye havde forlængst nedlagt Ferle og Bøsse og var i 1865 blevet afløst af Christen Hansen, under hvem Børnetallet hurtigt voksede saa meget, at der i 1867 maatte oprettes en Andenlærerplads. Denne blev just opslaaet, da jeg kom hjem fra Seminariet, og intet var derfor naturligare, end at jeg søgte dette umiddelbart ved mit Hjem beliggende Embede. Jeg havde imidlertid en farlig Konkurrent i H.P. Olsen, der var Huslærer i Rye Mølle, 2 Aar ældre Seminarist og lige saa god Eksamen som jeg.

Selv om de ni Sogneforstandere gav mig alle deres Stemmer; have det ikke været nok. Havde der ikke blandt de ni været en, der var klog nok til at vide, hvad der skulde til, og gjorde det. - Denne Mand var Hmd. Lars Hansen af Ørnenæbshuset. Han havde intet imod H.P. Olsen, hverken personligt eller sagligt; men han vidste, at fik denne alle Stemmerne, vilde han blive først indstillet og faa Embedet.

Altsaa stemte han imod Olsen; denne fik 8 Stemmer, men jeg 9 og Embedet. Saa heftig var Kampen, og saa lille Embedet.

Men et var at få embedet, noget andet var, at Emil aldrig før ved sine ansættelser, havde fået knyttet så mange store dokumenter, segl, underskrifter og beviseligheder til embeddet. Emil kom gennemgående godt ud af det med eleverne og vandt forældrenes sympati, var en velset gæst såvel til deres gilder som ved almindelig besøg. Han fik stundom også gaver, især fåremælk som var hans livret, andre gange penge, og en gang et "svinehoved" og som ungkarl var det ikke lige lykken. Men Emil havde også uvenner iblandt dem.

Til disse hørte saaledes Hmd. Ejler Petersen af Langtved, der i 1870 indgav Klage over mig til Skolekommissionen for formentlig Misbrug af Straffemyndigheden; da Kommissionen afviste Klagen, gik han til Skoledirektionen, og da denne ogsaa afviste ham, tror jeg nok han gik til Ministeriet og endte hos Kongen; men fik dog ingen Ret over mig. Ejler Petersen førte i sin Klage som Vidner paa Straffemærkerne (blaa Striber) Høker Frans Christensen og Skipper Jørgen Rasmussen og Klagen var endvidere bilagt med en Udtalelse fra Hmd. Anders Hansen af Rye, en Udtalelse, der ved sin Form og Retskrivning er saa karakteristisk, at jeg skal afskrive den:

"Ann ders hases Søn Niens Hansen har motragene

"seix slav tam vor ved der fan des hul i mellem

"laarned vaar der ved be kreftes ed vis det

"paa kræfes

"Ans Ders Hansen".

Den ret urimelige Klage faldt det mig ikke svært paa Opfordring fra Skolekommissionen at tilbagevise skriftlig; men ved nu at opfriske Sagen kan jeg ikke lade være at tænke paa, at hvis den berygtede §8 den Gang havde eksisteret, vilde mine Uvenner sikkert ikke have undladt at benytte den for eventuelt at faa mig afskediget.

Andenlærerembedet i Rye var et tarveligt levebrød, og Emils mangel på evnen til at undervise i sang og forestå kirkesang afskar ham fra at søge de fleste bedre vellønnede embeder på landet. Da det ikke lykkedes med at søge andre jævnt gode købstadsstillinger, modnedes tanken om at søge videre uddannelse, og det lå da lige for at søge adgang til det såkaldte Monradske kursus.

Han søgte kurset forgæves i 1870, gentog ansøgningen i 1872 og bl.a. på baggrund af nedenstående anbefaling, tiltrådte han kurset efter sommeren samme år.

Etatsraad Jensen gav mig i denne Anledning følgende anbefaling:

"Det er mig kært at kunde bevidne, at min kære forhenværende Elev, Emil Rolsted var til sin Tid en af sin Klasses flinkeste og mest agtede Elever. Hans fortrinlige Dimissionsattest vidner om en ingenlunde almindelig Begavelse; det er da allerede af den Grund naturligt, at han ønsker at arbejde sig videre frem og skaffe sig ved forhøjet Dannelse en endnu større Adkomst; men dertil har han endnu en særegen Grund.

"Han er nemlig ganske blottet for musikalsk Anlæg og derved udelukket fra mangfoldige og det af de bedste Embeder paa Landet, hvortil hans øvrige Begavelse ellers vilde henvise ham.

Faar han den Understøttelse, hvorom han søger, vil Vejen langt lettere blive ham aabnet til højere Lærerposter, og da navnlig ved Skoler med flere Lærere.

Jeg er vis paa, at Rolsted med Held og Ære vil benytte den Adgang til yderligere Uddannelse, som han attraar, og hvortil jeg paa bedste Maade anbefaler denne velbegavede og i hver henseende agtværdige unge Mand".

Det Monradske kursus var en ide Overskoleinspektør G.D. Monrad fik i 1856, den samme Monrad som var med til at skrive Danmarks første frie forfatning, Junigrundloven.

I 1849 blev han udnævnt til Biskop på Lolland-Falster, men blev afskediget i 1854, efter at han havde kritiseret den siddende konservative regering. Herefter blev han overskoleinspektør og fik herigennem stor indflydelse på Skoleloven af 1856 og seminariereformen fra 1857. Her gik staten ind med økonomisk understøttelse til at udbygge skolevæsenet betragteligt, hvilket blev set som vigtigt for samfundsudviklingen, og som samtidig skabte bedre materielle vilkår for lærerne.

Efter 2½ års studium fik Emil lykkeligt afsluttet kurset med en eksamen der afholdtes i jan. 1875. Herefter gjaldt det om "at få sat Skolepoven i furen" som Emil udtrykte det.

I de første måneder fra februar til sommerferien søgte han alt hvad han kunde få, og havde tre ansættelser i den tid.

I løbet af sommeren 1875 blev pladsen som inspektionshavende lærer ved det kgl. Opfostringshus opslået ledig, og Emil søgte og fik pladsen som han påbegyndte den 1. september.

Her havde jeg min Lærer- og Opdragelsesgerning i 8 Aar, fra mit 27. til mit 35. Aar, under heldige Forhold for min pædagogiske Udvikling, baade hvad min nærmeste foresatte, mine Kolleger og Eleverne angaar. Min Fritid benyttede jeg flittig til pædagogisk Læsning, deltog jævnligt i Møderne i "det pædagogiske Selskab - et Selskab jeg nu har været Medlem af i 50 Aar - og førte desuden daglig pædagogiske Smaadiskussioner med mine nærmeste Medarbejdere, Forstander Jensen og Lærer Fritz.

Opfostringshuset var jo paa den tid en Slags Belønningsskole, i hvilken der efter Adgangsprøve optoges de flinkeste af de Elever, der fra Kommuneskolerne søgte derhen. Det var saaledes gennemgaaende en Flok af velbegavede, flinke og elskværdige Elever, som det var en Fornøjelse at arbejde med, og da Samlivet med dem strakte sig over hele Dagen, saavel i Skole - som i Fritiden; var der gode Betingelser tilstede saavel for at lære Eleverne at kende og faa virkelig Indflydelse paa dem som for selv at samle Erfaringer og lære Barnenaturen at kende - i godt saavel som i ondt.

Da jeg i denne Periode, der vel maa siges at ligge paa Grænsen af Ungdoms- og Manddomsalderen, tilmed selv blev gift og fik Børn, er det kun naturligt, at jeg følte disse Aar som en Tid, der modnede mine Evner og Kræfter saavel som min Karakter, og gjorde mig vel sikkert til derefter at overtage selvstændigt Ansvar for en vanskelig Gerning.

Jeg ser derfor tilbage paa disse Aar med Taknemmelighed baade mod Gud, som gav mig Gerningen, og mod de Mennesker, jeg kom til at leve og virke sammen med, ikke mindst mod Forstander Jensen, der var en Mand, som man trods hans let iøjnefaldende Fejl kom til at agte og ære og holde af.

Til lærergerningen hørte et par gode høje værelse på 1ste sal mod St. Kongensgade i det gode og velbyggede forhus, der endnu står med sin "Muslingskal" over porten og inskriptionen "Fattige børns Opfostringshus". Til denne ungarlejlighed knytter sig en lille komiske sømandshistorie.

Opfostringshuset laa tæt ved Hjørnet af Toldbodvej, hvor der daglig færdedes mange saavel danske som fremmede Søfolk, og hvor der laa adskillige Brændevinsknejper, hvor ogsaa de mange Arbejdere fra Holmen og Værfterne søgte, som hver Dag færdedes her. Paa morgenture kunde man iagttage, hvorledes der paa Diskene stod opstillede hele Geledder af 1 Glas Mælk og ½ Pægl Brændevin - parvis - til de faste Kunder, for at disse i en Fart kunde blive betjent og komme afsted til deres Arbejde. Bland Kunderne kunde man iagttage ikke faa Delirister, der med stærkt rystende Haand greb deres Morgensnaps og saaledes styrkede med faste Skridt og sikker Haand marcherede videre.

Mine Værelser laa paa 1ste Sal, lige for den brede Hovedtrappe, og med Dør, der uden Entré førte lige ind i stuen, - altsaa let tilgængelig. En Dag bankede det beskedent paa Døren, og en tarvelig, men ordentlig og absolut ædru svensk eller finsk Skipper traadte ind og begyndte en Forklaring, som det var mig ganske umulig at forstaa, skønt jeg dog er vant til at tale med Svenskere, saa han maa under alle Omstændigheder have været langt borte fra. Efter mange forgæves Forsøg paa at gøre sig forstaaelig afbrød han endelig sine - efter hans Mening formentlig fine Talemaader og udbrød med Fortvivlelsens Selvhjælp: "Hos os kalder vi det Schitehus". Saa forstod vi hinanden! Jeg gav ham smilende Nøglen, og han blev forløst. Med mangfoldige Buk og Taksigelser kom den høflige Svensker straks efter op med Nøglen.

Aaret efter min Ansættelse forlovede jeg mig (5/3.76) og atter et Aar senere (10/11.77) giftede jeg mig med Clara Pedersen (f.30/7.57) og lejede i denne Anledning den hidtil af Cand. polyt. Møller beboede 3 Værelses Lejlighed paa Kvisten i samme Hus, medens mine to møblerede Ungkarleværelser lejedes ud til en nervøs, halvgamle Pebersvend. I denne Lejlighed boede vi henved 2 Aar, og her paa Kvisten under det skraa Tagvindue fødtes vor ældste Søn Carl. Clara var temmelig syg under og efter Fødselen, og det kneb med at komme til Kræfter under Diegivingen til den store Dreng, der tilmed var ret urolig om Natten. Naar han var rigtig slem, hjalp jeg til med at passe ham, idet jeg inde i Dagligstuen marcherede op og ned ad Gulvet med ham, syngende med uendelige Gentagelser og Monoton Melodi: "Fire hvide, fem graa - fire hvide, fem graa - saa mange Gæs har min Moder - saa mange Gæs har min Moder". Men efter at Mor en Gang ved at spejde gennem Ruden i Sovekammerdøren fandt mig sovende i Gyngestolen med Drengen i Skødet, tror jeg nok, at jeg blev sat fra Bestillingen.

Den 28. Juni 1880 flyttede vi - ud i det nye Opfostringshus paa Kalkbrænderi-vej som de første af alle Husets Beboere -, idet Forstanderen havde anmodet os om at være derude i Forvejen, for at paase, at alt var parat til at modtage samtlige Beboere næste Morgen og de mange indbudte Gæster, hvoriblandt Kongen og Kronprinsen, kl. 10,00

Da Emil var kommet op midt i trediverne og havde fået 2. børn at forsørge, begyndte han at tænke på, og længes efter at komme i selvstændig virksomhed, bl.a. for at forøge indtægterne. Da hans virksomhed som inspektionshavende og lærer var anerkendt såvel af forstanderen og Skoledirektør Holbech og Borgmester Hansen, havde han derfor gode chancer.

I foråret 1883 døde forstanderen for det 4. år tidligere oprettede Københavns Kommunes Internat, og da pladsen blev opslået skønnede Emil, at han havde gode chancer hvis kortene blev spillet rigtigt, for han havde en konkurrent der havde nogenlunde de samme kvalifikationer, men det blev Emil der fik stillingen, bl.a. på baggrund af den følgende anbefaling fra forstander Jensen.

Hr. E. Rolsted har været ansat her ved det kgl. Opfostringshus siden 1. Septbr. 1875. Det er mig en kær Pligt at kunne udtale, at han i enhver Henseende fuldtud har fyldestgjort de gode Forventninger, hvormed vi modtog ham ved hans Ansættelse.

Som Lærer har han opnaaet fortrinlige Resultater, idet han har forstaaet at vække og vedligeholde Børnenes Interesse, samtidig med, at han fastholder sit Maal klart og bestemt uden noget Øjeblik at tabe det af Syne. Hans Metode er gennemtænkt og naturlig, hans Undervisning rolig, behagelig og vækkende.

Som inspektionshavende har Hr. Rolsted forstaaet at sætte sig i det rette Forhold til Børnene, som har stor Tillid og Kærlighed til ham; ogsaa paa dette Omraade maa hans rolige, konsekvente og venlige Optræden fremhæves. Han omfatter denne Side af sin Gerning, hvortil han medbringer de gode Gaver, med Interesse og Lyst og tager den op med Samvittighedsfuldhed, saaledes at han ikke trættes ved de mange Smaating, som her spiller saa stor en Rolle i det daglige Liv, men ej heller fortaber sig i dem, saa han derved taber den store Opgave af Syne tidlig og silde at indvirke paa Børnenes Opdragelse.

Naar hertil kommer, at Hr. Rolsted er en kundskabsrig og dannet Mand, der med Interesse og Dygtighed følger Udviklingen paa Skole- og Opdragelsesvæsenets Omraade, tør jeg med god Samvittighed udtale, at jeg anser ham for i ganske særlig Grad kvalificeret til at opnaa den af ham attraaede Post, og medgive ham min varmeste Anbefaling, hvor nødigt vi end her vil slippe ham.

Da Emil var oppe og takke Borgmesteren for udnævnelserne, sagde han åbent, at han ikke havde noget at takke ham for. - "For jeg syntes, det gik så godt på Opfostringshuset, at jeg gerne havde beholdt Dem der lidt endnu, Skoleinspektør kunde vi jo altid have gjort Dem".

Forstanderposten, jeg saaledes tiltraadte d. 1/8.83, var iøvrigt ret beskeden, baade hvad Lønnen (2500 kr. stigende til 3300; Brændsel, Lys og Havesager) og de ydre Rammer angaar: 24 Elever og 3 Funktionærer foruden Forstanderen. Ved min Ansættelse var der hengaaet et Interregnum paa flere Maaneder under Lærerens cand.filol. C.M. Jensens Ledelse. Der var - som rimeligt - ikke den bedste Orden; navnlig erindrer jeg, at Beklæd-

ningen var i en ynkelig Forfatning; men ved min Kones og vor trofaste Anes Hjælp kom der snart Orden i Tingene, først og fremmest i et Bjerg af udslidte, snavsede Strømper.

Internatet var oprindelig bestemt for Drengene, som Skole og Hjem paa Grund af Skulkeri, Løgn og Ulydighed var ved at tabe Herredømmet over, og om hvem der derfor kunde være Haab om ved et Par Maaneders regelmæssigt og uomgængeligt Arbejde paa Internatet at bibringe den Erkendelse, at det var bedre at passe sin Skole, opføre sig ordentligt og saa for Resten bevare sin Frihed fremfor at sætte denne helt overstyr ved Indespærring i Internatet.

Fra de 4 år Emil var på Internatet er der ikke meget at berette, Emil skrev meget omfattende om forholdene og de ansatte, men det skal læses i sin helhed for at få noget ud af det.

Inden omtalen af Gl. Bakkehus tiden, bringes her lykønskningen med Emils stilling som ny **Forstander på Gl. Bakkehus.**

Direktionen f. Borger- og Almueskole- væsnet i København

d.28/3.87.

Idet Direktionen herved bringer Dem sin Lykønskning i Anledning af den ny og betroede Stilling, De snart skal tiltræde, bringer den Dem samtidig en varm Tak for den Tid, i hvilken De har forestaaet Københavns Kommunes Internat.

Vi har bestandig haft en bestemt Følelse af, at Internatet under Deres sikre, kyndige og humane Ledelse paa en særdeles fyldestgørende Maade har virket i Opdragelsens Tjeneste over for de forsømte, vildledte eller fordærvede Børn, der har været betroet Deres Omsorg, og vi ønsker at udtale for Dem, inden De forlader os, at lige som vi i høj Grad beklager Deres Bortgang, saaledes er det paa den anden Side vor Overbevisning, at det er lykkedes Dem i den forholdsvis korte Tid, i hvilken De har været knyttet til denne Gerning, at bringe den i et Spor, som utvivlsomt vil have sin blivende Betydning for Internatets hele Udvikling som Led i Hovedstadens Skolevæsen. Ikke blot ved Deres Personlighed, der paa en heldig Maade forener de forskellige Egenskaber, der udkræves af den, der skal forestaa en Institution af denne Art, men tillige ved den Samvittighedsfuldhed og Loyalitet, hvormed De bestandig har arbejdet paa Opgavens Løsning, har De skabt en Tradition, som - det er i det mindste vort Haab - vil gaa i Arv til Deres Eftermand og bære Frugt i Fremtiden.

Benson.

H.N. Hansen.

C. Rothe.

Åndssvageanstalten Gamle Bakkehus

Kronen på Emils livsgerning blev hans tid som forstander på Gamle Bakkehus. De 28. år der, havde hans store interesse og her ydede han mere end nogen kunne forvente, ikke blot for de Åndssvage børn, men også, og ikke mindst, for åndssvageforsorgen som helhed. Emils omtale af hans arbejde i de 28 år, koncentrerer sig hovedsageligt om personalet på anstalten, dem der var der da han blev ansat og dem der kom siden. Han beskriver over 32 sider - i detaljer - deres udseende deres kvalifikationer - og mangel på samme - medens det daglige arbejde ikke fylder væsentligt.

Emil blev, som det hedder i dag, Headhunted til jobbet som forstander. Han kendte fra sit arbejde på Internatet Overlæge I.F. Nielsen, som også var læge ved åndssvageanstalten Gl. Bakkehus og han havde åbenbart ved deres samarbejdet på Internatet fået tillid og sympati for Emil. Da forstanderposten ved Gl. Bakkehus blev ledig, opfordrede han derfor Emil til at søge den, noget der ellers ikke ville være faldet Emil ind, eftersom åndssvage og åndssvagevæsen for ham var fuldstændig lukket land .

Efter flere drøftelser og besøg på anstaltens forskellige afdelinger valgte Emil at takke nej til stillingen, men da overlæge Nielsen og en etatsråd Petit ikke mente at de kunde bruge nogen af de andre ansøgere, lykkedes det dem at overtale Emil til at ændre beslutning, en beslutning han aldrig fortrød, tværtimod kom hans længste og bedste Livsgerning til at ligge på Gl. Bakkehus. Fra hans første dag på anstalten beskriver han følgende episode:

....., og jeg tror, at de aandsvage bidrog meget til at gøre mig Overgangen let ved den umiddelbare, tillidsfulde og elskværdige Maade, hvorpaa de kom mig i Møde fra den aller første Dag. Jeg mindes endnu, hvordan den typiske 17-18-aarige aandsvage Dreng Chr. Jensen. "Tykke" kaldet, kom hen til mig den første Morgen med sit tykke, runde, altid smilende Ansigt, klappede mig paa Skulderen og sagde: "God morgen Forstander! Hvordan har du det? Hvordan har du sovet i nat? Hvordan har din kone det?" - som om vi havde kendt hinanden i mange Aar. Dette og mange lignende Træk gjorde, at jeg hurtig kom til at føle mig hjemme paa Bakkehuset, og at jeg lige saa hurtig kom til at holde af de aandsvage. Og jeg er taknemmelig og glad ved at tænke paa, at disse 2 Følelser: Hjemfølelsen og Kærligheden til de aandsvage holdt ud i de 28 Aar paa G.B., uagtet det jo heller ikke der var Solskin altid.

Tykke og Mor var næsten altid gode Venner, men vred kunde han dog blive, ogsaa paa hende; en Gang fandt han Afløb for sin Vrede i følgende pudsige Trussel: "Du kan tro, Du skal ikke faa nogen Krans af mig, naar Du er død!"

Den store Reform af Gl. Bakkehus tog allerede i 1887 sin Begyndelse med Oprettelsen af Børneasylet i det gamle Rahbekske Hus, hvorved Skolen frigjordes for alle de uudviklelige Børn. Bevægelsen fortsattes med Indkøbet af Ejendommen Ebberødgaard. (10/5 1890), og Reformen fuldførtes i 1892, da det der indrettede Arbejds- og Plejehjem toges i brug, idet samtlige paa Gl. Bakkehus værende voksne arbejdsføre og samtlige Asylister af alle Aldre og begge Køn flyttede derud, hvorved Gl. Bakkehus for første Gang blev det, hvortil det oprindelig var bestemt: et rent Skolehjem.

Det er udelukkende Asmussens Ære (formand for Bestyrelsen) at have "fundet" den interessante, gamle yderst forfaldne, men ved sin skønne og tilpas isolerede Beliggenhed til Anstaltsbrug vel egnede Ejendom Ebberødgaard. Og jeg var den første, som paa Embedsvegne af Asmussen blev sendt ud for at skønne, om Ejendommen egnede sig til dette Brug. Mit køn faldt i høj Grad sammen med Asmussens, og jeg har heller aldrig hørt andet, end at de forskellige Beboere af Anstalten i de siden da forløbne 27 Aar har været vel tilfreds med Beliggenheden, I Aarsberetningen for 1891-92 har jeg Side 32-39 udtalt mig saavel om Ejendommen som om Betydningen af Reformen.

Den Udvikling af Skolehjemmet, som blev Følgen af den store Udflytning af Asylis-terne til Ebberødgaard, medførte i 1892 og de nærmeste Aar der omkring Ansættelse af en stor Mængde Funktionærer, navnlig Lærerinder.

Der ansattes i min Funktionstid i alt 6 Lærere, 36 Lærerinder, 7 Plejemødre, 4 Sygeplejersker, 3 Husholdersker, 1 Portner, 1 Fyrbøder, m.fl.

Af alle disse 66 Funktionærer var kun een - Fyrbøder Spath - absolut uværdig og burde aldrig have været knyttet til Anstalten. At han blev det skyldtes en ovenud fortrinlig Anbefalingskrivelse fra Pastor Ussing til Departementschef Asmussen og dennes Ønske om at rette sig derefter. En anden - Frk. Tuxen - havde gode ydre Betingelser for at udføre en Plejemoders Gerning, men tog ikke Arbejdet op med Flid og Samvittighedsfuldhed, hvorfor det ikke var noget Tab, da hun efter 4 Aars Forløb forlod Gl. Bakkehus. Derimod vakte det Forundring, at man uden at forhøre sig under Haanden paa Gl. Bakkehus, betroede hende Stillingen som Forstanderinde for Dronning Louises Børnehospital, en Stilling, hun da ogsaa snart maatte opgive.

.....En endnu mere levende Følelse af at være en nyttig Samfundstjener faar man ved personligt Samvær paa Kontoret med de mange Forældre eller Værger, der mellem Aar og Dag søger Vejledning om, hvordan de bedst skal bære sig ad med deres aandssvage Børn eller Paarørende. Det er en tilfredsstillende Følelse, naar man efter en slig Konference mærker, at den paagældende gaar tilfredsstillet bort, trøstet og vejledt. Og naar Vedkommende saa gør Undskyldninger, fordi han har gjort Ulejlighed, faar han gerne det Svar: "Der er ingen Grund til at gøre Undskyldninger: det (Ulejligheden) faar vi jo Kost og Løn for og er tilmed glade, naar vi kan give Dem en Haandsrækning".

Emil gennemgår herefter på flere sider de lærere han igennem tiden har ansat på Gl. Bakkehus. Han beskriver udførligt den enkeltes arbejde og kvalifikationer, hvornår de blev ansat osv. Han omtaler også sine studierejser, men en række udførlige breve han sendte hjem er gået tabt, så der er ingen beskrivelse af rejserne til bl.a. Tyskland, Østrig og Schweiz.

Forinden jeg forlader min Gamle Bakkehus-Virksomhed skal endnu omtales Kong Frederik VIII's Besøg der den 19/3-1910; men da saavel M. Damm i Tidsskriftet, som jeg i Aarsberetningen har givet Referat af Begivenheden, sker det kun ganske kort. Besøget var i høj Grad improviseret, idet Kammerherre Bull, Kongens Adjudant, den nævnte Dag kl. 10½ telefonerede til mig, at Kongen samme Dag kl. 2½ ønskede at aflægge Anstalten et Besøg.

Kl. 2½ pr. rullede den kgl. Vogn med Hs. Majestæt og Prinsesserne Thyra og Dagmar ind for Hoveddøren uden nogen Ledsagelse, og naar det ca. 2 Timers Ophold, som det syntes forløb til alles Tilfredshed, skyldes det ikke mindst Kongens Person og hans Optræden. Thi det er sikkert rigtigt, hvad baade Damm og jeg fremhæver, at Kongens Ligefremhed og Hjertelighed overvandt hos Funktionærene hver Gran af den Nervøsitet som dog ellers let fremkaldes ved et saa improviseret og højt Besøg; hos Eleverne var det Kongens venlige Smil og ualmindelige Evne til at tale med Børn, der vandt Hjerterne. Den Interesse og Evne til at iagttage og spørge, som Kongen under vor Vandring og under Overværelse af Undervisningen i Haandarbejde, Sløjd, Gymnastik, Sang og Musik, lagde for Dagen, gjorde mit Hverv lige saa let som behageligt.....

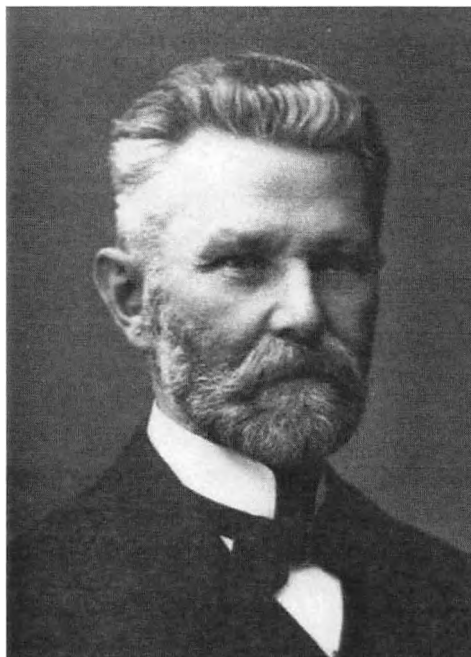
.....Da Kongen steg til Vogns, inviterede han mig og Inspektør Damm til Middag paa Amalienborg den paafølgende Tirsdag. Takket være Kongens, Dronningens, Prinsessernes og Prins Gustavs Ligefremhed og Elskværdighed forløb de to smaa Timer hurtigt og behageligt. Af Middagsmaden husker jeg kun "Kraasesuppen", rimeligvis fordi jeg ikke havde ventet at faa en saa borgerlig Ret ved Kongens Bord.

Foto af Gl. Bakkehus' østre og søndre fløj.

Efterhaanden som jeg avancerede opad i Tresserne, og Arbejdet stadig tog til, begyndte jeg ogsaa saa smaat at føle dettes Tryk i Form af nogen nervøs Hovedpine og Nervetræthed. Det var heller ikke saa underligt: Ved min Tiltrædelse af Embedet i 1887 var Skolen kun paa 50 Elever, hvortil kom 80 Asylister og voksne arbejdsføre, der kun lagde ringe Beslag paa Forstanderens Tid, og "Familieplejen" eksisterede den Gang slet ikke. Den 1/1 1915 forefandtes derimod en Skole paa 200 Elever og Familieplejen omfattede 167 Personer, spredt i Familier rundt om paa Øerne, enkelte endog i Jylland, og disse skulde som Regel tilses mindst een Gang om Aaret, medens Kostpengene tilsendtes Plejehjemmene hvert Fjerdingaar. Korrespondancen, der de første Aar omfattede 4-500 Skrivelser aarlig, var i 1914 steget til 1648 udgaaende Skrivelser. Ogsaa Regnskabsvæsenet var navnlig ved Familieplejen tiltaget betydelig i Omfang. Selv havde jeg fremdeles alle Traadene i min Haand, idet jeg ingen selvstændig Hjælp havde ud over den af Inspektør Damm ydede ved Udarbejdelsen af Timeplaner og af de første Censurer over nykommne Børn.

E.V. Rolsted.

Forstander for Aandssvageanstalten paa Gamle Bakkehus, R. af Dbg. 1887

1. April - 1915.

Idet de som Forstander træder ud af vor Kreds, beder vi Dem modtage dette Album med fotografiske Gengivelser af de Steder, hvor De nu gennem 28 Aar daglig har færdedes som den ledende, og hvor Deres, for os og for den Gerning, vi er knyttede til, saa betydningsfulde Virksomhed har udfoldet sig.

Vi beder Dem i dette beskedne Erindringstegn se et Udtryk ikke blot for den Højagtelse og Hengivenhed, hvormed enhver af os har følt og stedse vil føle sig knyttet til Dem, men ogsaa for den Taknemmelighed, vi er bleven Dem skyldig for Deres dygtige Førerskab og for det følgeværdige Eksempel, De baade som Forstander og som Menneske har givet os ved Deres hele retsindige Vandel og Livsførelse.

Alle vor gode Tanker følger Dem, idet De forlader os.

Gl. Bakkehus, d. 1. April 1915.

(Underskrifterne)

60 i Tallet.

Afskedsord paa Gl. Bakkehus den 1. April 1915

Da det idag er sidste Gang, jeg staar her i denne Kreds som Forstander for Anstalten, vilde jeg gerne benytte Lejligheden til at sige Farvel og Tak til store og smaa. Jeg har i den sidste Tid jævnlig hørt det Spørgsmaal fremsætte: Hvorfor? Hvorfor? som om det var for tidlig, jeg havde søgt min Afsked. Jeg skal hertil sige følgende:

Ved min Tiltrædelse af Embedet her talte Skolen kun c. 50 Elever, hvortil kom c. 80 Asylister og voksne Arbejdsføre, der kun lagde ringe Beslag paa Forstanderens Arbejdskraft, medens "Familieplejen" den Gang end ikke kendtes af Navn. Nu er her en Skole paa 200 Elever, og denne Belægning omskiftes gennemsnitlig med 1/4 om Aaret. Familieplejen omfatter nu 167 Personer, spredt i By og paa Land. Med denne betydelige Vækst og delvis Forandring af Anstaltens Karakter er Forstanderens Arbejde selvfølgelig steget meget betydelig. Eksempelvis kan anføres, at medens Korrespondancen i de første Aar kun omfattede 4 à 500 udgaaende Skrivelser aarlig, var den i 1914 steget til 1648. Alligevel har jeg beholdt alle de samme Administrationens Traade i min Haand, som jeg fra Begyndelsen af tumlede med Lethed, idet jeg har været utilbøjelig til - jeg indrømmer gerne, at det maaske har været en Fejl - at give nogen væsentlig Del af Administrationen fra mig.

Det vil derfor formentlig ikke kunne undre nogen, at Arbejdet i de senere Aar har slidt stærkt paa Kræfterne og fremkaldt Nervetræthed og periodisk Søvnløshed. Og medens Arbejdet hidtil altid har været mig en Fest, har dette ikke i samme Grad været Tilfældet i den senere Tid, fordi jeg ikke i samme Grad har kunnet gøre Arbejdet til min egen Tilfredshed. De véd jo f.Eks., hvorledes mine Besøg paa Skolen er blevet sjældnere og sjældnere. Hvordan alting er, saa føler jeg, at jeg nu er kommet til et saadant Punkt, at hvis jeg skulle blive ved ret meget længere, saa vilde enten Anstaltens Interesser lide eller jeg selv blive fuldstændig udslidt. Om end jeg nu selvfølgelig, med Vemod taget Afsked fra en Gerning, som jeg altid har elsket, saa tror jeg dog, at det er rigtigt, hvad jeg har gjort, og jeg er Bestyrelsen taknemmelig, fordi den har opfyldt mit Ønske.

Naar jeg nu staar i Begreb med at forlade denne Plads, gør jeg det med Hjertet fuldt af Tak til Gud og Mennesker. Gud velsigne Jer! og Gud velsigne dette Skolehjem og alle dem, der arbejder i det og for det.

Villa Ødam Tiden

Efter min saaledes fuldbyrdede ærefulde og lykkelige afskedigelse fra min Forstanderstilling, laa den vigtige Opgave lige for: at skaffe os et nyt Hjem. Det viste sig at være slet ikke saa let; vi vilde gerne blive i Nærheden af København, gerne have en ikke for lille Have og ikke gerne sætte os for stor Husleje. Det viste sig snart, at disse forskellige Krav ikke kunde forenes, da Huse og Grunde i Københavns Nærhed var alt for dyre.

Carl stod mig trolig bi, og efter utallige Udflugter nær og fjærn lykkedes det endelig i Villa "Ødam" ved Frederiksborg Slot at finde et hyggeligt, ret rummeligt 6 Værelsers Hus med 5220 Kv. Alen stor, c. 14 Aar gl. Have med mange Frugttræer og til moderat Pris (10500 kr.). Vi var alle - unge og gamle - straks charmerede i Hus og Have saavel som i den skønne idylliske beliggenhed. Jeg erindrer, at da jeg havde sendt mit skriftlige Bud 10500 kr. op til Ejeren Proprietær Knudsen, sagde Mor halvt grædende: "Vi faar saamænd ikke Villaen for den Pris".

Men vi fik den altsaa alligevel. Paa vores første Vandring gennem "Indelukket" for at finde "Ødam", som vi vidste skulde ligge der i Nabolaget, gik Carl og jeg fra Badstuen ad den længere Vej sydvest om Ødammen og fik derfra pludselig Øje paa en statelig og herskabeligt udseende Villa paa den modsatte Side af Søen; men skønt vi efter Forklaringen vidste, at Beliggenheden passede, blev vi dog straks enige om, at det umuligt kunde være den, - dertil saa den alt for stor og kompliceret ud; Sagen var, at den for vore Øjne smeltede sammen med den bagved liggende, nu af General Arendrup beboede Villa. Alligevel rettede vi vore Skridt der henad og blev nærmest glad overraskede, da det viste sig, at det, vi havde set, virkelig var "Ødam" med Fradrag af Arendrups Hus.

Ud over vore Børn og vor allernærmeste Slægt havde vi ingen "Omgang" i Hillerød. Kun en eneste Gang var den elskværdige og sympatiske Generalfamilie til Frokost hos os, og vi et Par Gange til Eftermiddagste hos dem. At det ikke blev til mere skyldes vor Tilbageholdenhed og delvis den Omstændighed, at vi to ikke brød os om at spille Kort, hvad Generalens satte megen Pris paa.

Saa kom i 1918/19 den sørgelige Katastrofe med Ellen, der førte til vort Opbrud fra Ødam d. 10/4. 1919. Efter et Aars Præparandforberedelse og 3 Aars Arbejde paa Femmers Kvindeseminarium (Forstander, cand.theol. Lund og Frk. Jansen) havde Ellen i Juni 1918 opnaaet en pæn Almuelærerindeeksamen med mg^x som Hovedkarakter, en Karakter, der utvivlsomt inden lang Tid vilde have bragt hende en Ansættelse ved det vellønnede Skolevæsen i København eller paa Frederiksberg. Man da der ikke i øjeblikket var Lejlighed til Ansættelse her, tog hun efter Joakim Larsens Raad Ansættelse ved Realskolen i Tølløse for derved at blive mere kvalificeret til Ansættelse i Hovedstaden.

Da Pladsen først skulde tiltrædes til September, slog hun sig en 14 Dags Tid til Ro paa Ødam, hvor hun - saadan som hun saa udmærket kunde - i fulde Drag nød 'il dolce far niende' (den søde Lediggang) efter de 4 Aars slidsomme Arbejde dels ved at "dase" Sommerdagen hen i den skønne Natur, dels i Hængekøjen eller en magelig Stol med en Bog. Derefter tilbragte hun en herlig Sommermaaned hos sin gæstfri Fætter paa Lindersvold, og denne Ferie blev den glade Afslutning paa hendes sunde Liv. Thi kort efter Hjemkomsten, kom den store Sygdom med 3. gange Gigtfeber hvor hendes Hjerter i forvejen var svagt.

Hvor meget vi to gamle end elskede Ødam, saa var det dog ikke frit for, at vi i den mørke, kolde Tid af og til følte Isolationen paa Ødam som et let Tryk, hvorfor vi ogsaa stundom drøftede Muligheden af atter at vende tilbage til Hovedstaden og Civilisationens Bekvemmeligheder, og vi forudsaa, at efterhaanden som alderdommen indfandt sig med den Skrøbeligheder, vilde Trangen til at komme i en lun Lejlighed med lettere Adgang til huslig Hjælp, Læge, Hospital etc. blive større.

Carl, som altid forstod Situationen og havde Hjertet paa rette Sted, tilbød os naar som helst at flytte ind i sin Lejlighed, Vesterbrogade 75, 3, hvorefter vi straks averterede Villaen tilsalgs, og da Ejendomspriserne allerede var i rask Opgang, faldt det ikke vanskeligt at afhænde den. Den forlangte Salgssum (24000 kr.) blev jeg endog budt ubeset fra anden Liebhaber, men jeg havde da allerede givet Dr. Riise den paa Haanden, og han blev altså køberen. Han solgte den dog faa Maaneder efter til forpagter Henriksen, for 28000 kr., og denne solgte den atter i 1920 til Kammerjunker Steensbach for 35000, rigtignok ved en byttehandel. Jeg selv havde givet 10500 kr. for den og kostet et Par Tusinde Kroner paa den.

Den 10. April 1919 brød vi altsaa op fra Ødam og flyttede ind paa Vesterbrogade, hvor vi hygger os godt, og hvor vi nu snart har henlevet 2 hyggelige Aar sammen med vore to kære Børn: det ældste og det yngste. Marts 21.

Villa Ødam som den ser ud i dag (2015)

Familien - Ellen - Moder

Ved at gennemblade foranstaaende c.300 Sider maa jeg indrømme, at den aldeles overvejende Del af samme indtoges af min egen Barndom og Ungdom og af min Virksomhed som Embedsmand med alt hvad dermed staar i Forbindelse og med de ofte ret periferiske Bemærkninger og Redegørelser, som jeg har fundet Anledning til at fremsætte.

Derimod har den mere private Side af mit Liv, den, der vender ind imod Familien - Hustru og Børn og deres Ve og Vel - faaet en ret stedmoderlig Behandling af tilfældig, fragmentarisk Karakter.

Og dog har en Mands Hjem og Familieliv den aller største Betydning for hele hans Virksomhed udenfor Hjemmet, og, hvis denne er af offentlig Karakter, da tillige for det Samfund, han tjener.

Thi i Hjemmet har Manden sin Rod; her er den faste Grund, hvorpaa han staar, og hvorfra han hver Dag med frisk Mod skrider til sin Gerning; her er det fredede Sted, hvor han tyer hen efter Arbejdet for at søge Hvile, Forfriskelse og Opmuntring, ogsaa ofte Raad og Trøst i det, der ligger uden for Hjemmets Grænser.

Naar undtages en kortere Periode i Slutningen af Bakkehus-Tiden har Hjemmet for mig altid haft den her angivne store Værdi og Betydning.

Guldbryllupsfest den 10. November 1927.

Først bød Hans velkommen og takkede for, at forældrene havde givet dem (Hans og Gerda) lov til at holde deres fest hos dem på Frederiksberg Slot.

Han bad dernæst alle om at stryge hverdagens problemer, så det kunne blive den fest som mor og far fortjener at tænke tilbage på.

Dernæst talte Carl og sluttede med: Tak er kun et lille fattigt Ord, men jeg har intet Bedre. Maatte vi Børn da, som et ringe Afdrag paa alt, hvad I i et langt Liv har gjort for os, nu - hvor Alderens Tryk begynder at gøre sig gældende - kunne være lidt for Eder - og maatte Gud saa give Eder begge en blid og rolig Livsaften.

Efter guldbryllupsfestens meget lang tale, talte Svend på svigerbørnenes vegne, og sagde tak for den tillid og venlighed som de straks var blevet mødt med. Han skulle også sige tak fra de tre svigerdøtre. Tak for alt godt vi har modtaget i dette gamle Hjem - og for alle de gode Minder, vi har fra dette.

Det var først nu i Marts 1928, at jeg besluttede at lade disse Erindringer renskrive og sammenskrive. Men nu har jeg desværre ikke Kræfter til virkelig at revidere, ordne og navnlig afslutte det hele, hvilket ogsaa tydeligt fremgaar af den bratte Afslutning side 293. Men det bliver nu ikke anderledes.

Den 4de Marts 1928.

Nej, det blev ikke anderledes som det fremgik af det følgende:

Carl, om Emils Sygdom og Død og Carls Efterskrift.

Sommeren 1927 tilbragte Fader og Moder som de nærmest foregaaende Aar paa min Grund i Lyngby, hvor Fader med sædvanlig Interesse og Kærlighed puslede i Haven. Det var dog kendeligt, at Kræfterne var i stærk Aftagen og hen paa Sommeren klagede Fader over et Tyrk i Underlivet og Opstød, hvorved han fik "Vand i Munden". Vendt tilbage til Byen søgte Fader i September Dr. Gad, som undersøgte Fader og sagde, at det var noget Mavekatarr - til mig sagde Dr. Gad derimod, at det var Kræft i Mavesækken, og der intet var at gøre. Faders Tilstand var dog endnu et Par Maaneder efter Omstændighederne ret god, og i November kunde Fader og Moder som beskrevet fejre deres Guldbryllup hos Hans. Men fra slutningen af December syntes Sygdommen at tage stærkere Fart, Appetitten blev stadig ringere og efterhaanden kunde Fader overhovedet intet spise, forsøgte han, kunde han ikke beholde det spiste, men kastede det op. Egentlige Smerter var der Gud ske Lov ikke, men selvfølgelig en meget stærk Afkræftelse, som i sig selv var en Pine. Fader var jo klar over, hvorhen det bar, men med Fortrøstning og fuld Ro saa han Døden imøde og talte ofte om den; jeg tror, han ligesom vilde forsøge at tage Brodden af den og gøre os fortrolige med Tanken snart at skulde miste ham. Skriflig tog han Afsked med en Del af de Mennesker, som stod ham nær, ligesom han aflagde et Afskedsbesøg paa Gl. Bakkehus.

Det sidste Brev Fader skrev, var til Forstander Henry Olsen paa Gl. Bakkehus. Foranledningen var en Artikel i Aandssvageanstaltnernes Funktionærforenings Blad "Funktionæren". Der havde heri staaet en Artkelserie om de forskellige Anstalter, og sidst havde Forstander Olsen skrevet om Gamle Bakkehus, hvor han i yderst anerkendende Vendinger havde omtalt Faders Gerning, bl.a. skrev han, at Fader havde betydet mere for den danske Andssvageskole end nogen anden. Men mod den Udtalelse protesterede Fader i et langt Brev, med forbavsende Kraft trak han Linierne op i Gl. Bakkehus Historie og lagde Æren, hvor han mente den burde ligge. Som Svar paa dette Brev fik Fader paa sit Dødsleje - men endnu ganske aandsklar - nedenstaaende Skrivelse, som jeg her gengivér, fordi jeg synes, det er en saare smuk sidste Hilsen fra den Gerning, han elskede saa højt.

Da jeg via familien er kommet i besiddelse af en kopi af det originale brev, i en ikke helt så tydelig version, alligevel er det naturligt at det er det som her gengives:

Skolehjemmet paa Gl. Bakkehus.

-Telefon Central 2913.

FORSTANDEREN.

Træffes Kl. 10-11.

København V., Rådbecks Allé 21, d. 12/3 28.

Kære Hr. Forstander Rolsted.

Tak for Deres venlige Brev, som dog ikke kan overbevise mig om, at der er noget urigtigt i min Opfattelse af Deres Gerning paa Gl. Bakkehus. Tværtimod forekommer det mig, at de fremførte Kendsgerninger bekræfter mit Syn. Det er i hvert Fald Kendsgerninger, hvis Resultater jeg dagligt har for Øje. Og jo mere jeg kommer ind i Arbejdet baade her og andre Steder, desto mere gaar det op for mig, at det vi bygger paa, er grundlaft af Dem, Hr. Forstander.

Jeg har jo ikke skrevet "det danske Aandssvagevæsen" men den danske Aandssvageskole".

Der er saa godt som ikke den Del eller Ting, jeg tænker paa at tage op til Gavn og Glæde for de aandssvage, uden at jeg enten finder Spiren dertil - og kun Forsømmelse er Skyld i, at der ikke er blomstret noget op - eller ogsaa har man allerede haft det for mange Aar siden. Det er altsaa en gammel Nyhed. Selv et saa moderne Fænomæn som den omstridte Arbejds-skole, findes jo gennemprøvet her, og Grunden har De jo lagt.

Ser De ikke, kære Hr. Forstander, at alene det, at De har skabt et Grundlag, man kan blive ved med at bygge paa, fuldt ud berettiger mig til at udtrykke, at De har betydet mere for den danske Aandssvageskole, end nogen anden. - Og vil man gaa den anden Vej ved at rive ned paa det bestaaende, saa opdager man efter et Stykke Tid, at man paa maa lægge Stenene paa Plads igen for at dække det Hul, der derved var fremkommet. Rammen, Formen, er givet i det fuldt færdige System for Behandlingen af aandssvage Skolebørn, der er udarbejdet og overleveret os af Dem.

Hertil kommer saa noget andet, der ikke er haandgribeligt, som det der er anført ovenfor, det er hele Aanden og Tonen i dette Hjem, Traditionen. Her fortsætter vi ogsaa Bygningsarbejdet paa Deres Grundlag.

Det er altsaa ikke uovervejjet, at der kom til at staa, "at De har betydet mere for den danske Aandssvageskole, end nogen anden."

Venlig Hilsen til Dem og Deres Hustru.

Deres ærbødige og hengivne

Henry Olsen

Søndag den 11. marts var Fader oppe for sidste Gang og i den følgende Uge, hvor Fader laa uden at tage Næring til sig, svandt Kræfterne stadig, men Kærlighed, Taalmodighed og Taknemmelighed præger ham til det sidste. Søndag den 18. var lang og trang, og han længtes inderlig efter at faa Hjemlov. Efter hans Ønske læste jeg Hygoms gamle Salme: "Jesus, din søde Forening at smage" højt for ham, men da jeg kom til Verset

*Jesus, naar vil du dog skaffe mig Hvile?
Byrden den trykker, ak tag mig den af!
Naar skal jeg se dig ret venlig at smile?
Rejs dig at true det brusende Hav!
Kærligste Jesus, du maa dig forbarme,
skjul dog ej evigt dit Ansigt for mig!
Ædleste Rigdom for aandelig arme,
fyld det udtømmede Hjerte med dig!*

kunde jeg ikke mere, men med svag Røst fremviskede han da selv Resten, som han kunde udenad.

Mandag Morgen kunde Fader endnu kende mig: "Det er jo Carl" hviskede han med den kærligste Stemme, men kort efter gik han ind i Bevistløsheden og laa saaledes til Onsdag Morgen. Jeg stod ved hans seng, og netop da Kirkeklokkerne ringede Otte, drog han det sidste Suk - et langt og velsignet Liv var sluttet.

Mandag den 26. Marts begravedes Fader under stor Deltagelse fra Vestre Kirkegaard.

Velsignet være hans minde.

Boghandler Carl Christian Rolsted.

Carl Christian Rolsted blev født den 30. oktober 1878 i København, som ældste søn af forstander Emil Vilhelm Rolsted og Clara Adamine Elisabeth Pedesen.

Han blev udlært hos P. Michelsen, Nørre Voldgade 62, Kbhvn. K. 1894-98.

Han blev senere medhjælper hos Max Jackel i Potsdam, H.le Soudier i Paris, derpå hos Sigfred Michaelsens Eftf., G.E.C. Gad og kom så tilbage til P. Michaelsen 1904-06.

Han engagerede sig i det organisatoriske arbejde i BMF, og senere i bestyrelsen i Københavns Boghandlerforening. Han var redaktør af Bogormen fra 1904 til 1905, og var indtil 2011, den eneste der ikke kom fra forlæggersiden.

Han var redaktør af Dansk Boghandlertidende 1924-28, hvor han viste gode evner til objektiv vurdering af alle slags sager. Han døde ugift.

I en omtale af Carl står der: Som stilist og problemdebattør var han uforlignelig og indtager her en særplads i rækken af Boghandlertidende-redaktører.

Carl etablerede den 15 august 1906 Carl Rolsteds Bog- og Papirhandel på Vesterbrogade 75 (senere GL. Kongevej 80). Han boede på det tidspunkt på Rahbeks Alle 15 men flyttede til Vesterbrogade 75 på 3. sal den 1. nov. 1915. Her flyttede hans forældre ind i 1919 og boede der til deres død i hhv. 1928 og 1930.

Carls søster Olga Henriette var i lære som boghandler hos Carl, og boede sammen med deres søster, Ellen Hulda Clara der var elev, hos Carl på Vesterbrogade 75.

Den 1. oktober 1936 solgte han forretningen til Anders Bertelsen. I 1943 overtages den af Henning Dohm, med navnet Dohm's Boghandel.

I 1948 overtages forretningen af I/S ved Inga Herzberg og Doris Bechmann, den forsøges solgt i 1 april 1951, men lukkes i 1952.

Fra boghandlere i Danmark, er hentet følgende: Fremhæves bør hans artikel "Boghandleråret" som indledning til 25. årgang af "Adressebog for danske Boghandel".

Heri beskriver han en af branchens interessante perioder, 1912-17. Carl beskrives desuden som en fin og kultiveret boghandler, for hvem bogen var alfa og omega.

Carl trak sig tilbage som 58-årig og slog sig ned i landlig idyl i "Gryde Mølle" en af de gamle 'Kongens Møller' ved Halleby å, ved Skarresø Jyderup.

Den Dansk Boghandlerforening tog i 1936 initiativ til køb af en ejendom hvor boghandlerbranchens pensionister kunne få fribolig, i 1957 købtes ejendommen på I.M. Thielesvej 11 til 17 for 500.000 kr. Den første beboer var forhenværend boghandler Carl Rolsted.

På fotoet ses bydrengen Orla Palm ved trækvognen.

Fotoet er fra 1926 og viser et interiør fra Carl Christian Rolstedts boghandel.

Generalmajor Hans Aage Rolsted.

Hans Aage Rolsted, søn af *Emil Vilhelm Rolsted*, blev født den 20. maj 1884 i København og døde den 24. maj 1966, han blev gift med **Gerda Ousen** den 8. juli 1915 i Kastelskirken. Hun blev født den 6. marts 1889 i Fredericia.

Hans og Gerda var Barnløse men efter broderen Sofus Hjalmars tidlige død, kom hans 13. år gamle søn Emil Vilhelm i pleje hos Hans Aage og Gerda indtil han kom på Herlufholm.

Oplysninger om **Hans Aage Rolsted**: Iflg. Kraks Blå bog, K1. DM.,HTH.p.p;

Premierløjtnant af artilleriet 1905; i Frankrig for at studere fransk bl.a. ved universiteterne i Paris og Grenoble 1908; officersskolens ældste klasses artillerikursus, artilleriteknisk kursus og generalstabskursus 1909-13; blev kaptajn 1918 og batterichef ved 4. artilleri afd. 1918; adjutant hos generalinspektøren for artilleriet; skoleofficer ved hærens officersskole; kaptajn af generalstabens generalstabskvarter.

Han gjort tjeneste i den norske hær 1920 og i den franske hær 1927; gennemgik den franske taktiske artillerihøjskole i Metz:

Blev oberstløjtnant og chef for 1. artilleriafd.1930; oberstløjtnant af generalstabens og stabschef ved Sjællandske division 1932; overværede de svenske hærøvelser 1935; Blev oberst af generalstabens 1936; chef for 1. feltartilleriregiment samme år, gjorde tjeneste ved det norske feltartilleriregiment nr. 2 samt overværet de norske vinterøvelser 1937; blev generalinspektør for artilleriet 1938 og generalmajor og chef for Sjællandske Division 1939-41. Divisionen bestod af, Den kongelige Livgarde, Gardehusar regimentet, 1., 4. og 5. regiment samt 1. og 2. Feltartilleri regiment; Chef for Generalstabens 1941-45, blev generalinspektør for Artilleriet 1945; Militærattaché ved Ambassaden i Stockholm 1945-46 samt Militærattache ved Ambassaden ved ambassaden i Oslo fra 1946-49.

Var lærer i specialklasser på officersskolen 1923-39, formand for Det Krigsvidenskabelige Selskabs bestyrelse 1941-45. Har desuden skrevet flere militære lærebøger, samt talrige afhandlinger i den militære faglitteratur. Tildelt Det Klubinske Mindelegat 1938.

Udenlandske ordner: F.Æ.L.4.; N.St.O.21.: S.Kr.2.; S.Sv.21.

Danmark blev inddraget i 2. verdenskrigen den 9. april 1940 da tyskland besatte landet.

Generalmajor Hans Aage Rolsted

Hans Aage var chef for Sjællandske Division, og generalmajor Frederik Christian Essemann for Jyske Division, fra starten af Danmarks besættelse i 1940. Sammen med deres chef generalmajor Prior, chef for generalkommandoen og dermed hærchef, var de, samt chefen for søværnet viceadmiral Hjalmar Rechnitzer, de personer der rådede regeringen i tiden op til, og efter besættelsen, og tilsyneladende var rådene fra Rechnitzer nemmer at følge.

Den 6 april 1940 blev der afholdt et møde hos Forsvarsminister Alsing Andersen, med deltagelse af chefen for generalstaben Ebbe Gørtz, chefen for søværnet Viceadmiral Hjalmar Rechnitzer, og chefen for generalkommandoen generalløjtnant William W. Prior. På mødet foreslog Prior, at regeringen søgte at forudse forskellige eventualiteter, særlige ultimative krav, og gøre sig klart hvorledes man ville stille sig over for dem, så man kunne være forberedt. Ministeren og chefen for marinen viceadmiral Rechnitzer mente at det var bedre at vente til kravene forelå.

Prior foreslog at man indkaldte årgangene 1930-35, hvortil Gørtz oplyste at det ville tage 6 dage at gennemføre en fuldstændig mobilisering og ikke mindre end et par dage til at formere fuld sikringsstyrke.

Både ministeren og viceadmiralen mente, at en indkaldelse kunne vække uro, men ministeren lovede at overveje sagen.

På et nyt møde den 8. april 1940, oplyste ministeren og viceadmiralen, at tre tyske fartøjer med ca. 70 Trawlere og lign. gik langs nordpå gennem Store Bælt og havde passeret Refsnæs kl. 9.00.

Om eftermiddagen blev generalstabschef Gørtz kaldt til konference hos forsvarsministeren hvor Finansminister Buhl forlangte, at der blev udsendt ordre om at Grænsegendarmeriet ikke måtte skyde i tilfælde af grænseoverskridelse, men blot underrette de militære myndigheder, han tilføjede at ordren allerede var givet fra finansministeriet, men man ønskede den bekræftet fra krigsministeriet over for såvel grænsegendarmeriet som de militære myndigheder.

Generalstabschef Gørtz hævdede, at dette stred mod overenskomsten med krigsministeriet og den uddannelse, gendarmerne havde fået. Kravet fastholdtes fra finansministerens side og forsvarsministeren lovede at udsende ordren.

Stillet over for kravet om ordrens udsendelse ved generalkommandoens foranstaltning, forlangte Generalstabschefen en skriftlig ordre fra krigsministeren, idet han ikke mente mundtligt at kunne overbringe chefen for generalkommandoen en ordre, som han vidste fundamentalt ville stride imod, hvad chefen for generalkommandoen ville anse for rigtigt.

Kl. 17.00, udbad generalkommandochef Prior, sig en samtale med forsvarsministeren. Han forlangte i Viceadmiralen og direktøren for krigsministeriets nærværelse, at få de sidste efterretninger og foreslog følgende:

Bemyndigelse til Jyske division til at forskyde tropperne efter behov, bl.a. luftværnsbatterierne i Sønderjylland hen til det nærmeste fodfolk for at beskytte dette.

Styrken fra Odense til Fredericia egnen.

Styrkerne i sønderborg for størstedelen til Åbenrå egnen.

Styrker frem mod grænsen til støtte for grænse gendarmerne.

Etablering af luftmeldetjenesten, og sluttelig indstillede han på ny indtrængende, at man indkaldte sikringsstyrkerne, og tilføjede, at senere kunne det blive endnu vanskeligere, hvilket ministeren indrømmede.

Et svar blev lovet efter mødet med partiformændene og det derpå følgende ministermøde.

Efter kl. 22 forelå regeringens afgørelse, hvorefter Prior blev kaldt til ministeren.

Afgørelsen var, at der hverken skulle indkaldes sikringsstyrke eller foretages forskydninger eller sammendragning af tropperne.

Den 9. april 1940 kl. 4.25 meddeltes at tyske tropper var gået over grænsen ved Kruså kl. 4.15 og derpå kl. 4,30 meddeltes det at tyske tropper var gået i land i Middelfart, Assens, og Nyborg og senere i Korsør.

Chefen for generalkommandoen bemærkede at "Så må vi mobilisere" og sammen med generalstabschefen foreslog han indkaldelse af den fulde sikringsstyrke, hvorved styrkerne under fanerne ville være 57.000 mand, og desuden at hærens afdelinger sat i alarmberedskab øjeblikkelig. Viceadmiralen og chefen for marinestaben tilsluttede sig dette.

Ministeren lovede at forelægge de fremsatte forslag i et møde hos Kongen umiddelbar efter kl. 11. og kort før kl. 14. vendte ministeren tilbage fra kongen og meddelte, at det var besluttet ikke at indkalde sikringsstyrkerne, og ikke foretage sig noget, der kunne udlægges som udæskning.

Viceadmiral Rechnitzer der i 1932 var blever chef for hele flåden, var fortaler for et aktivt dansk neutralitetsforsvar, og havde et fortroligt forhold til den tyske flådes Storamiral Reader, og stolede derfor på at Danmark ikke ville blive besat af Tyskland.

Rechnitzer var overbevist om, at Reader ikke ville tillade en aktion uden at kontakte den danske marinestab. Det kom derfor også som et chok for Rechenitzer da Danmark blev besat den 9. april.

Viceadmiral Rechnitzers holdning og hans fejlbedømmelse i forbindelse med tysklands besættelse af Danmark, førte til at 3 højtstående officerer kontaktede Rechnitzer og oplyste at flåden formodentlig begik mytteri hvis han ikke nedlagde sin kommando, hvorfor han tog sin afsked 10 maj. 1940.

Han er siden, også efter 1945, blevet bebrejdet sin holdning og lagt for had, måske også fordi marinen følte at de havde brug for en syndebuk for den manglende indsats ved besættelsen af Danmark.

Gørtz blev i 1941 chef for Jyske division, men da Priors tog sin afsked i 1941 på grund af uenigheden om de manglende foranstaltninger i forbindelsen med tysklands besættelse, blev Gørtz derfor chef for generalkommandoen, en stilling han havde til sin pension i 1951

Hans Aage Rolsted blev derfor ny chef for generalstaben fra 8. oktober 1941 og var det til den 9. maj 1945. Han var den danske regeringens repræsentant og forhandler med den tyske værnemagt fra 1941 indtil sammenbruddet af samarbejdspolitikken i juni 1943, hvor han blev interneret.

Det var en mand med stor ekspertise der blev chef for generalstaben, og som den 19. nov. 1942, af den tyske general H. v. Hanneken fik meddelelsen om, at samtlige våben skulle udleveres, sammen med mobiliseringsbeholdningerne og alt materiale der ikke var i daglig brug. Hans Aage betonet stærkt umuligheden i, at imødekomme kravet om afvæbning af den danske hær, hvilket også ville være en vanære.

Den danske regering diskuterede den 26. nov. 1942 ivrigt, om der var tale om at tyskerne havde forlangt et tilbud på hvad vi kunne aflevere, eller der var tale om et krav. Brorson erklærede at fremgangsmåden måtte være at forbindelsesofficeren, general Rolsted, måtte opsøge general von Hanneken. Han må her afslå at fremsætte et tilbud, hvis der så kommer et krav må vi afvise det og protestere.

Af et rigsdagsmødet den 1. december fremgår det, at von Hanneken over for Rolsted havde erklæret at han aldrig havde stillet noget krav.

Den 3. dec. i Folketinget diskuterede man, at von Hanneken var villig til at forhandle om aflevering af våbnene, og at Rolsted havde betonet, at intet blev afleveret uden indsigelse.

Iflg. Borsen var det lykkedes at begrænse tyskernes "krav", officererne var tilfredse og han også. Herefter gav regeringen sin enstemmige tilslutning, og den 4. december blev der udleveret for 30. mio. kr. materiel.

Hans Aage Rolsteds uvilje og måske manglende diplomati, resulterede i at von Hanneken forlangte hans (Rolsted) afsked og afløseren blev generalmajor Ramm.

Ved folketingsvalget i marts 1943 var der en stemmeprocent på 89,5, den højeste nogensinde og det blev en støtte til de partier der stod for samarbejdspolitikken, samarbejdspolitikken havde, i hvert fald tilsyneladende, befolkningen med sig.

I foråret 1943 skete der et stemningsskred, bl.a. på grund af de tyske nederlag ved fronterne, og antallet af strejker og sabotageaktioner tog til. Fra start havde der kun været få der deltog i modstandskampen, men i starten af 1943 blev modstandsbevægelsen forsynet med sprængstoffer fra England.

I august 1943 brede en strejkebølge sig over landet, de blev bekæmpet både lokalt og af regering og Rigsdag men forgæves.

Der kom derfor i august et ultimativt krav fra den tyske besættelsesmagt, som bl.a. krævede, at den danske regering erklærede undtagelsestilstand, forbød strejker og sammenstimlen, indførte natligt udgangsforbud, hurtigt arbejdende særdomstole og dødsstraf for sabotage.

Partierne bag samlingsregeringen afviste kravene, hvilket regeringen bøjede sig for. Det danske svar til den rigsbefuldmægtigede blev derfor et nej. Regeringen, Rigsdag og kongen ophørte i deres respektive funktioner, de nedlagde så at sige arbejdet.

General H. v. Hanneken havde allerede i januar og marts 1943 krævet den danske hær opløst, men det blev forhindret af Scavenius og den tyske befuldmægtigede dr. Werner Best i forening, men den satte gang i værnens udarbejdelse af forholdsordrer i tilfælde af et tysk angreb på de danske styrker.

Om morgenen den 29. august 1943 blev det danske forsvar afvæbnet af den tyske værne-magt under kampe, der kostede 23 danske og 5 tyske soldater livet. Dele af flåden blev sænket af mandskabet eller forsøgt sejlet til Sverige, for at fartøjerne ikke skulle falde i tyskernes hænder. Størstedelen blev dog overtaget af den tyske flåde.

Generalmajor Hans Aage Rolsteds, udtalelse efter 5 års krig.

Efter mere end fem lange og smertefuld Aars Undertrykkelse og Terror er Freden og Friheden atter vendt tilbage til vort mishandlede fædreland – som et Symbol midt i al dets vaarfriske Skønhed! Men i denne endnu ufattelige Glæde vil vi i dyb Taknemmelighed og Sorg mindes alle dem, der i disse svære Aar under den ene eller anden Form gav deres Liv for Danmarks Frihed og Ret, og vi sender vore deltagende Tanker til vore Landsmænd paa Bornholm, der paa Fredens Tærskel blev ramt af Ulykken.

Tunge og ulykkelige har de svundne fem Aar været for Konge, Folk og Land, men tungest føles de vel inden for vore Folk af Værnene og deres Befalingsmænd. Den 9. april 1940 knustes brat det, vi havde sat hele vor Livsgerning ind paa, havde viet vore bedste Evner og Kræfter, ja hele vor Kærlighed.

Vel skulde de danske Værn i Princippet bestaa ogsaa efter 9. April, men kun i en af Tyskland fastsat ringe Størrelse og ydermere bastede og bundne ved de af den tyske Værnemagt givne strenge Bestemmelser i mange forskellige Retninger. Gennem Aarene lykkedes det dog trods store Vanskeligheder fra Tyskernes Side at faa skabt saadanne Forhold, at meget nyt i disse Aar kunde indføres i Hæren og mange Forsøg afholdtes saaledes, at Hæren – trods Afspærringen fra Omverdenen – efter bedste Evne fulgte med Tiden. Hertil hjalp ogsaa Indførelsen af den etaarige Tjenestetid.

Men fra Efteraaret 1942 skærpedes Forholdene meget, og en isnende Vind blæste mod vor Hær, saa det hurtigt kunde anes, hvor det bar hen. Fjernelsen af danske Befalingsmandsfamilier fra tyskbelagte Kaserner, Krav om Jyllands totale Rømning for Hærens Afdelinger og deres Beholdninger, Fordringen om Aflevering af hele vor Mobiliseringsbeholdning af Vaaben, Ammunition, Uniformer og Udrustning m.v. samt Heste og Motorkøretøjer i Forbindelse med talrige andre, utaalelige Krav er Stadier paa Vejen til den 29. august. Haand i Haand hermed gik en fra den herværende, tyske Øverstbefalende udgaaende, stadig voksende Mistænkeiggørelse af den danske Hær over for den tyske Rigsregering.

Den 29. august 1943 satte et midlertidigt Punktum for Værnenes Liv og Virke; men hvor smertelig Dagen end var, skabte den en ren og klar Luft i vort Land.

Nu er Genrejsningen en lykkelig Dag kommen, og vi haaber og ønsker, at det maa lykkes Hærens ansvarlige Ledelse med det danske Folk bag sig at opbygge et nyt, større og bedre Hegn om Danmarks Hus end hidtil. Til den Genrejsning af Hæren ønsker Det krigsvidenskabelige Selskab Hærens Ledelse al mulig Lykke.

Gennem alle disse Aar udførte Værnenes Befalingsmænd med den samme Pligttroskab, der altid har særpræget danske Befalingsmænd, trods de knugende Forhold deres ofte trælsomme Arbejde, med Ryggen rank og Hovedet højt i Troen paa og i Tillid til, at Befrielsen maatte komme, men i første Række ledede af det lysende Eksempel, som Hans Majestæt Kongen, vor øverste Krigsherre, har været for dem alle.

H. Rolsted

Kaptajn Sophus Hjalmar Rolsted.

Sophus Hjalmar, søn af *Emil Vilhelm Rolsted*, blev født den 21. juni 1892 på Frederiksberg i København. Han døde den 1. maj 1944 i København og blev begravet den 4. maj på Vor Frelser kirkegård, København.

Han blev gift med **Vera Sophie Gudrun Bengtsen Nielsson** den 15. november 1926 Københavns magistrat. Vera blev født den 26. januar 1903 i Køge. Hun døde den 23. september 1941 i København og blev begravet på Vor Frelser kirkegård i København.

De fik 4. børn: Anna Lisa, Kirsten Clara, Emil Vilhelm og Ulla Merete Rolsted.

Officielle oplysninger om **Sophus Rolsted**: Ridder af Dannebrog, den 2. april 1934.

Fra søværnet og bogen Søetatens Officerer ved vi, at Sophus blev kadet i 1909, den 19. september 1913 Sekondløjtnant, Fra 1913-1914 var han med Krydseren *Valyrien* i Middelhavet.

Den 1. august 1914 blev han Premierløjtnant. Næstkommanderende på ubåden *Najaden*.

1918-1919 chef for torpedobåden Makrellen. 1919-1920 elev i undervandsbåde.

Chef for undervandsbåde, bl.a. 1923 *Bellona* til 15/6 og herfra for *Ægir*, og i 1924 for *Rota* på flotillietogter, hvor et var et udholdenheds- og sødygtighedsprøvetogt for de 3 C-både. Kbh., Skagen, Esbjerg, Sheerness, Chatham, Greenock (v.Glasgow), Thorshavn og Skagen.

Fra 1921-22 formand for Søe-lieutenant-Selskabet. 1 januar 1923 Kaptajnløjtnant. Fra okt. 1923 til feb. 1924 orlov i Koffardifart m. S/S. Maryland til Sydamerika. Den 13. maj 1925 udnævnt til Kaptajn. I 1926 Næstkommanderende i Inspektionsskibet *Fylla* til Island.

1927 og 28 næstkommanderende i Orlogsskibet *Niels Juel* i Eskadre, sidste år på Kongerejse til Finland. Fra 1. nov. 1927 til 31. maj 1931 næstkommanderende på dæksofficerselevskolen og lærer ved samme. I 1929 næstkommanderende i *Niels Juel*, Kadetskib og øvelsesskib for dæksofficerselever, til Middelhavet, fratrådte tjenesten under togtet 11/7, da han mistede synet på det ene øje. Blev 22. maj 1930-1940 sekretær og regnskabsfører ved søtransportvæsnet, hvorfra han blev afskediget 31. maj 1931 på grund af svagelighed.

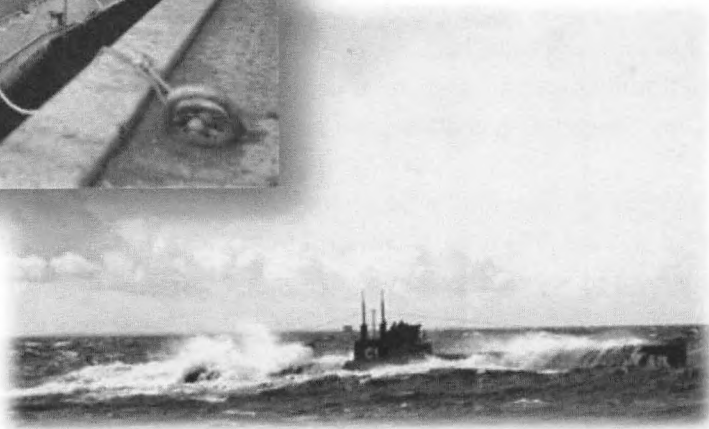
1931-42 forretningsfører og kasserer ved Sømandsstiftelsen af 1856.

1939-42 ansat ved søkortarkivets 2' afdeling. Ridder af Dannebrog, den 2. april 1934.

Da den 1. verdenskrig brød ud i 1914 var den danske flåde både talstærk og moderne, og desuden var mandskabet veluddannet, der var altså en veludrustet flåde til at beskytte Danmarks neutralitet.

Man skal også huske på at den danske territorialgrænse til Tyskland gik ved Lillebælt, og da flyvemaskinen først blev opfundet i 1903 havde den kun 11 år på bagen, så i starten af krigen havde den så godt som ingen betydning, ud over til rekognoscering.

Danmark havde ved krigens start 6 ubåde af A-klassen og i løbet af krigen fik vi 5 i B-klassen, efter krigsafslutningen fik Danmark yderligere 3 ubåde i C-klassen, Rota indgik i flåden i september 1820, Bellona i juli 1921 og Flora i januar 1922.

De 3 ubåde i C-klassen, inderst ved kajen Flora, dernæst Rota og yderst Bellona.
Det andet foto viser undervandsbåden ROTA i søen.
(Billederne er fra "Flådens Historie")

Ubåde af C-klassen der foruden Rota også var Bellona og Flora, indgik i søværnet i 1920-1922. Bådene der alle blev sænket på holmen den 29. august 1943, blev ikke genanvendt og udgik i 1946.

Oversigt over ejere af pokalen gennem tiden.

Skovrider på Løvenborg (1816-36)

Niels Rolsted, (1760-1847)

Skovrider på Ryegård (1829-72)

Henrik Wilhelm Rolsted, (1802-1880)

Skovrider på Ryegård

Hendrik Jørgen Rolsted,

(1845-1920)

Skovrider på Krengerup

(1911-57)

Ernst Viggo Rolsted, (1887-1967)

Skovrider Corselize og

Fuglsang (1964-94)

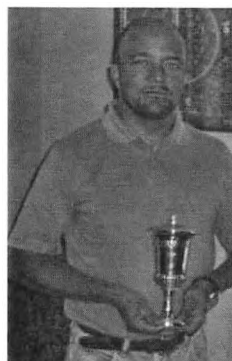
Jørgen Rolsted, (1923-2009)

Projektleder,

Morten Rolsted,

f. 27.05.1967.

De seneste 100 år i Danmark.

De to Verdenskrige, 1914-1918 og 1939-1945.

Første verdenskrig varede fra 1. aug. 1914 til 11. nov. 1918 og blev udløst af mordet på den Østrig-Ungarske tronfølger den 28. juni 1914, som udløste en række krigserklæringer.

Krigen er også blevet kaldt skyttegravskrigen, fordi den på Vestfronten stort set foregik i skyttegravene. Krigen anslås at have kostede 9 mio. menneskeliv, og ca. 22 mio. sårede og invalide, samt 5 mio. savnede soldater.

Af det europæiske kontinent forsvandt Østrig-Ungarn og det Osmanniske rige, de blev erstattet af mange små østeuropæiske stater, og Tyskland gik fra monarki til republik.

Ved fredsslutningen i 1918 formåede man ikke at bilægge de mange stridigheder der havde været årsag til krigen mellem landene, så derfor fik man ikke et stabilt Europa, dvs. at der i fredsslutningen lå en slags kickstart til anden verdenskrig.

Kvinderne i Danmark havde i 1908 fået stemmeret til kommunalvalg, og de havde siden 1886 kæmpet for at få stemmeret til Folketing og Landsting, det lykkedes 5. juni 1915.

De dansk vestindiske øer blev i marts 1917 solgt til USA for 25 mio. dollars.

Sankt Thomas og Sankt Jan blev oprindeligt annekteret af Vestindisk-guineisk Kompagni i hhv. 1672 og 1718, og i 1733 blev Sankt Croix købt af det fransk vestindiske kompagni.

I 1755 blev de tre øer overtaget af Frederik 5. konge af Danmark-Norge. Øerne var besat af Storbritannien i 1801-1802 og 1807-1815 i forbindelse med Englandskrigene.

Fredstraktaten i Versailles fra 1919, kom til at indeholde en bestemmelse om, at der skulle holdes folkeafstemning om Slesvigs tilknytning til Danmark. Den blev afholdt i 1920, og Danmark blev genforenet den 15. juni 1920 hvor vi fik Sønderjylland tilbage.

Slesvig blev delt op i tre zoner hvoraf den sydligste 3. zone ikke skulle stemme, medens der i zone 1., det nordlige Slesvig, og zone 2., det mellemste Slesvig med byen Flensborg, skulle holdes afstemning. I zone 1. blev resultatet 75% for tilslutning til Danmark og i zone 2. var der 75% tilslutning til Tyskland.

Anden verdenskrig

Der kommer sjældent noget godt ud af at ydmyge folk, og tyskerne følte sig ydmyget efter første verdenskrig, hvor de blev pålagt skylden for krigen og mistede landområder, desuden blev Tyskland pålagt en stor krigsskadeerstatning. USA syntes da også at betingelserne var for hårde og forhandlede sig frem til en aftale med Tyskland, Berlin-traktaten af 1921.

Den store depression i 1930'erne blev udløst af krakket på Wall Street i 1929, og den deraf store nød der ramte hårdt i USA og Tyskland, gav grobund for utilfredshed i Tyskland. Da Hitler havde afsonet 9 måneder af de 5 års fængsel han fik for sit mislykkede kup i november 1923, som han var blevet dømt for i april 1924, blev løsladt i december 1924, vendte han tilbage til senen og gjorde lynkarriere.

Han kom til magten på demokratisk vis efter et flot valg i 1933, og ved hjælp af udrensninger og knapt så demokratiske politiske manøvrer, fik han snart bragt sig i en enerådende position i Tyskland, og han var reelt eneherkende efter Hindenburgs død i 1934.

Krigen startede med Hitler Tysklands, og derpå Sovjetunionens overfaldt på Polen den 1. sept. 1939, og sluttede endeligt ved Japans kapitulation i september 1945, dog sluttede krigen for Bornholmerne først i 1946.

Man kaldte oprindeligt den første verdenskrig for "Den store krig" men det skulle vise sig at anden verdenskrig blev en endnu større og frygteligere krig, med omkring 50 mio. døde, og et ukendt antal sårede.

Atlantpagtens oprettelse i 1949.

Efter krigen blev 12. nationer enig om at oprette Atlantpagten, den blev den 4. april 1949 underskrevet af de 12. lande, Belgien, Canada, Danmark, Frankrig, Holland, Island, Italien, Luxembourg, Norge, Portugal, Storbritannien og USA.

Atlantpagten blev senere, over en årrække fra 1950 til 1952 ændret til NATO, North Atlantic Treaty Organization.

Fra EF i 1957, til EU i 1972.

Traktaten fra den 18. april 1951 om oprettelse af, **Det europæiske Kul- og Stålfællesskab**, var udgangspunktet for EF, den blev ved Traktaten af 25. marts 1957 ændret til EF, en forkortelse af, De Europæiske Økonomiske Fællesskaber.

I Danmark flirtede man med tanken om at tilslutte sig EF, og man ansøgte allerede i 1961 sammen med England om at komme ind, men forhandlingerne strandede pga. Frankrigs modtand mod Englands optagelse. En ny ansøgning i 1967 led samme skæbne.

Ungdomsoprøret der startede i 1968, var en protest mod atomvåben og atomkraft, men ikke mindst en protest mod alt det etablerede, så først ved folkeafstemningen i 1972 blev Danmark tilsluttet EF.

EF (De Europæiske Økonomiske Fællesskab) kom til at hedde EU (Den Europæiske Union), da Traktaten om Den Europæiske Union (Maastricht-traktaten) trådte i kraft den 7. februar 1992, Danmark tiltrådte dog først traktaten den 1. november 1993, efter at vi havde fået fire forbehold godkendt, således at en folkeafstemningen den 18. maj 1993, fik ændret nej et fra juni 1992, til et ja.

EU og den vestlige verden i krise 2008.

De glade sorgløse tider der tog fart i 2002, sluttede brat i 2007-2008 hvor en finansielle krise ramte den vestlige verden og den uhammede stigning i forbruget, lønningerne og huspriserne fik en brat ende.

Bedst som man troede at krisen var ved at være ovre, ramte den økonomiske krise os, hvor de lavere priser på huse og jord kom til at få betydning for bankerne.

I EU betød krisen på pengemarkedet, at finansieringen af de store gældsforpligtigelser som ikke mindst Grækenland, men også Spanien, Irland og Italien havde, blev så dyre at finansiere at det truede hele EU's eksistens. Endnu i 2015 er krisen ikke helt overstået.

Terrororganisationen ISIS.

I 2014 opstod som følge af ustabilitet i Iraq og Syrien, terrorbevægelsen ISIS eller ISIL, hvis formål det er at oprette et Kalifat, en Islamisk Stat. Med deres barbariske metoder fik de hele den civiliserede verden imod sig, og en alliance af, i starten 26 lande der efterhånden udvidedes til 56 lande, inklusive flere muslimske, begynder at bekæmpe ISIS.

Afslutning.

Jeg startede med at fortælle om reformationen i 1536, og selv om man ikke kan kalde hvad det der sker i samfundet i dag for en egentlig reformation, så sker der en mærkbar ændring af normerne og værdierne, som ligner en reformation af samfundet.

Der vil naturligvis altid ske ændringer i et samfund, og heldigvis for det, ellers vil det jo gå i stå, men de ændringer der sker i dag er så kolossale, at man godt kan blive bekymret.

Mange følte i år 2000, at det var en milepæl for verdenssamfundet, Berlin muren var faldet i 1989, Sovjetunionen var opløst i 1991 og freden på Balkan var genoprettet i 1995, men ved terrorhandlingen den 11. september 2001, blev der sat en milepæl der forandrede vores verden for altid, og som satte fokus på terror, tyraner og deres tyranni.

Vores syn på den muslimske verden var i forvejen ikke særlig positivt, så sådan en handling gjorde det selvfølgelig ikke bedre. Efterhånden som der kom flygtninge fra de forskellige krigszoner som Irak, Afghanistan, Pakistan og senest Syrien, der stille krav om både det ene og det andet, og endda foragtede vores demokratiske system og normer, så kom sympatien med muslimer til at ramme et nulpunkt.

Heldigvis er det kun et mindretal af muslimer der ikke kan finde ud af at integrere sig, og nogle af dem har endda skiftet holdning til de danske synspunkter, værdier og holdninger over for indvandrere, så holdningerne nu generelt er blevet mere nuanceret.

Det er ikke blot de kulturelle forskelle der ændrer vores samfund, vores tilknytning til EU og globaliseringen får stadig større og større betydning for Danmarks selvstændighed. Det betyder sammen med udviklingen hvor der bliver flere og flere ældre og færre til at forsørge dem, at vi alle må indse, at det samfund vi har kendt vil ændre sig mere de næste 50 år, end den ændring der er sket i de 250 år (500) som denne bog omhandler, og det kan man vel godt kalde en slags "Reformation".

Jeg håber at du har haft glæde af bogen, og ønsker alle læsere en tryk og sikker fremtid.

Tak til alle der har bidraget til bogen, en speciel tak skal lyde til Ole, Emil, Henrik og Ernst, til Inger, Jørgen og ikke mindst til Carsten, der alle har bidraget med erindringer mm.

Richardt Rolsted.

Niels Rolsted.

*Med livsvilje og gå på mod, trådte du ind i verden,
egenskaber, som prægede din videre færden.
Med din søster som hønsepige, blandt andet,
var du selv svinehyrde, og siden tjener på landet.
Det udkommet til dagen og vejen kunne give,
før du skovrider, på dit visitkort kunne skrive.*

*For et langt liv, hvor du både var flittig og ærlig,
skulle du have et bevis på, at du var noget særlig,
så du fik, for 50 års tjeneste overdraget en pokal,
anerkendelsen af din trofasthed, var dermed total.
Tak for din selvbiografis billede af dig og samfundet,
et billede som ellers med dig, ville være forsvundet.*

Richardt Rolsted.

Æret være dit minde.

Bogen er skrevet for at samle de historier og optegnelser der har kunnet findes om Rolsted Slægten.

Bogen er altså ikke en slægtsbog, men en bog om den tid og de forhold der har været hverdagen for såvel slægten som for borgere i Danmark igennem 500 år.

Den starter i 1510 og den slutter i 2015.

Hvor der fra start ikke er så meget at berette, er der fra omkring 1720 og fremefter flere interessante og spændende ting at fortælle.

Bogen fortæller desuden om udviklingen de sidste 100 år fra 1914 til i dag, altså om en tid som vore forældre, bedsteforældre eller oldeforældre kendte til. Ud over den teknologiske udvikling, er der også sket en markant samfunds udvikling.

